

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

BROJ
651

Subotica, 2. listopada 2015. Cijena 50 dinara

SAŠA RADULOVIĆ:
MIJENJATI SUSTAV

SJEDNICA HNV-A
U ZRENJANINU

POLA VIJEKA
U BOŽJOJ SLUŽBI

INTERVJU
BOŠKO JAKŠIĆ

XV. FESTIVAL BUNJEVAČKI PISAMA

**PJESMA
MARIŠKA
POBIJEDILA**

**JEDNOSTAVNO,
BRZO,
LAKO...**

[illegible]

www.svastara.rs

VOJVODANSKA Svaštara

AKCIJA!

5G

internet

već od
649 din

KARADORDEV PUT 2.
SUBOTICA
TEL:024/555765
WWW.TIPPNET.RS

Snažom ljubavi

FESTIVAL
HRVATSKIH
DUHOVNIH
PJESAMA
U SUBOTICI

HosanaFest

2015

HosanaFest

20 sati
18.10.2015.
SUBOTICA
SPORTSKA DVORANA
Tehničke škole (MEŠC)

ulaz: 200 dinara / 20 kuna

AKTUALNO

Bačić i Ušumović s europarlamentarcima..... 6

TEMA

Sjednica HNV-a u Zrenjaninu

Potpura Stanku Krstinu..... 8-9

Govor mržnje u srpskim medijima

Je li normalno mrziti druge? 13-15

INTERVJU

Boško Jakšić, novinar, vanjskopolitički komentator

Usud hrvatsko-srpskih odnosa..... 10-12

SUBOTICA

Časna sestra Eleonora Merковиć

Pola vijeka u Božjoj službi 18-19

ŠIROM VOJVODINE

Europska baština u Baču

Stari obrti, čuvari tradicijskog naslijeđa 24

KULTURA

75 godina od smrti Ise Velikanovića

Glasoviti prevoditelj i prozaist..... 33

SPORT

Nogometni susret reprezentacija

Europski duel u Morahalomu..... 54-55

Tko je tu lud?

Malo će tko osporiti da je u »verbalnom duelu« koji je vođen između premijera Hrvatske **Zorana Milanovića** i premijera Srbije **Aleksandra Vučića** prvi djelovao pogubljen, a drugi superior. Na niz nesprenih, bahatih i nepromišljenih izjava Milanovića, Vučić je odgovarao promišljeno i spretno sve vrijeme odavajući dojam ozbiljnosti i pomirljivosti. No, to je samo jedna strana medalje u ovom »ne znamo kome potrebnom verbalnom ratu«. Druga strana medalje su mediji. U Hrvatskoj mediji nisu izišli iz uobičajene kolotečine, s komentarima, kritikama, analizama i jedne i druge strane. U Srbiji su pak mediji čini se jedva dočekali da saspu gomilu uvreda i raznih teorija o tome »kakvi su to Hrvati«. U pojedinim medijima, onim jeftinim ali visokotiražnim, tzv. tabloidima, zavlada je prava pomama traženja i pronalaženja ustaša i ustaštva u svemu što je hrvatsko. U tome je prednjačio *Informer*, pa je na naslovnici od petka objavio fotomontažu s pola lika Milanovića i pola **Pavelića** i naslovom »Milanović Pavelić«. U samom broju nadnaslov »Ustaški napadi na Srbe na graničnom prijelazu Batrovci«. U vikend izdanju opet Milanović i naslov »Šah mat za ustašu«, a ispod toga nadnaslov »Šokantno holandski novinar raskrinkao Hrvate« i naslov »Sirijce drže u konc-logoru«. Uz to urednik **Dragan J. Vučićević** i autor vrlo gledane emisije na TV Pinku *Teška reč* objašnjava kako ne misli da su svi Hrvati ustaše, ali kaže »ogromna većina Hrvata danas jesu ustaše«. Nije pojasnio što pod tim misli, ali je obećao – nastavak slijedi. Treba reći i kako je Vučić u Dnevniku HRT-a rekao da on »hrvatski narod smatra poštenim« i da tabloidi ne govore u njegovo ime, jer on nad njima nema kontrolu. Možda i ne mora imati, ali činilo se kao da se utrkuju u tome da nasuprot Vučićeva stava o potrebi suradnje iznesu »pravu istinu« i dokažu kako se s Hrvatima »ne može«.

Premda je teško shvatiti i još teže pokušati objasniti Milanovićeve neprimjerene opaske i poruke, osim u sklopu »predizbornog ludila«, još je teže shvatiti i objasniti da se u jednoj demokratskoj zemlji jedan cijeli narod (pa onda i dio tog naroda koji je nacionalna manjina u toj zemlji) može nazivati fašistima, ustašama, genocidnim itd., a da na to skoro pa nitko od intelektualne i demokratske javnosti i nadležnih tijela ne reagira i ne osudi ih ili procesuirati (za govor mržnje na primjer). Činjenica je da nisu reagirali niti predstavnici hrvatskih institucija, osim što su izrazili uvjerenje da će »i ovo proći«. I proći će. Ali do kada i do koje nove prilike?

J. D.

Bačić i Ušumović s europarlamentarcima

Uzgradi Delegacije Europske unije na Novom Beogradu, 24. rujna, održan je sastanak Koordinacije nacionalnih vijeća Republike Srbije s izaslanstvom Odbora za ljudska prava Europskog parlamenta. Na sastanku su nazočni bili predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća **Slaven Bačić** i član Izvršnog odbora **Ivan Ušumović**. Raspravljano je o trenutačnoj situaciji nacionalnih manjina u Srbiji, o Akcijskom planu vezanom za Poglavlje 23, te o potrebi inkluzije nacionalnih manjina u procese donošenja odluka, kako bi se na pravi način delegirali specifični problemi određenih nacionalnih manjina. Europarlamentarci **Soraja Post** i **Lászlo Tőkés** su obećali da će učiniti sve što je u njihovoj moći kako bi se na pravi način osigurala ljudska prava u procesu pridruživanja Srbije Europskoj uniji.

H. R.

Konferencija o EU integracijama

Predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća **Slaven Bačić** i član Izvršnog odbora za informiranje **Ivan Ušumović** nazočili su 25. rujna, konferenciji Regionalni kut EU integracija – AP Vojvodina u procesu pristupanja Srbije EU.

Gosti konferencije su bili **Bojan Pajtić**, **Branislav Bugarski**, **Maja Sedlarević**, **Tanja Mišćević**, a ispred delegacije EU je nazočio **Oskar Benedikt**. Organizator konferencije je bio **Aleksandar Popov**. Govorilo se o udjelu Vojvodine kao pokretačkom stroju razvoja u Republici Srbiji, o pretprijetnim fondovima i međuregionalnoj suradnji. U drugom dijelu konferencije pokrenuto je i pitanje multietničkog identiteta Vojvodine i na koji način nacionalne manjine predstavljaju most između Srbije i EU. O ovoj je temi govorila **Susanna Schmalzl**, ekspertica iz Slovačke, koja je naglasila kako je veoma važno da se predstavnici manjinskih zajednica uključe u pokretanje debate i da se ukaže kako je upravo etnička raznolikost najveća vrijednost koju Republika Srbija i Vojvodina posjeduju.

U istom danu, **Slaven Bačić** i **Ivan Ušumović** su se sastali s urednikom Drugog programa Radiotelevizije Vojvodine **Atilom Martonom**. Razgovarali su o mogućnostima manjinskih redakcija i aktualnim problemima, posebice redakcije na hrvatskom jeziku. Kasnije je upriličen i posjet hrvatskoj redakciji gdje su razgovarali s urednikom programa na hrvatskom jeziku **Jelenom Tumbas**.

H. R.

SKUPŠTINA MO DSHV-a BAČKI MONOŠTOR

Snežana Periškić izabrana za predsjednicu

Nikada do sada u posljednjih 20 godina aktivnosti DSHV-a Bačkom Monošturu nije bilo toliko interesiranje za izbore u mjesnoj organizaciji DSHV-a Bački Monoštor kao 24. rujna, kada je

održana izborna skupština mjesne organizacije. Preko 100 članova i simpatizera stranke tijekom trosatnog susreta živo je sudjelovalo u radu skupštine, a nazočnima se u ime gostiju obratio **Antun Borovec** – predsjednik podružnice DSHV Sombor, **Blaško Stantić** – član Vijeća DSHV-a i gradskog vijeća Grada Subotice te predsjednik DSHV-a **Petar Kuntić**.

Nazočnima se obatila predsjednica MO DSHV Bački Monoštor **Snežana Periškić** i u svom izvješću o radu pozvala sve Monoštorce da se pridruže DSHV-u u vođenju politike zajedništva u hrvatskoj zajednici, te politike pružanja šanse mladima da se iskažu u narednom četvorogodišnjem razdoblju.

Za novu predsjednicu mjesne organizacije izabrana je dosadašnja predsjednica **Snežana Periškić**, diplomirana pravica, a za zamjenika predsjednice izabran je **Igor Terzić**. Izabrani su i članovi odbora mjesne organizacije DSHV-a Bački Monoštor – **Petar Pašić**, **Ivan Periškić**, **Mata Kovač**, **Stipan Kovač**, **Jela Štranger** i **Marko Čizmar**.

Aleksandar Antalović je predložen u Predsjedništvo Mladeži DSHV-a, a **Jela Štranger** u Forum žena DSHV-a.

Jednoglasno su izabrani i sljedeći delegati za Skupštinu DSHV-a: **Snežana Periškić**, **Igor Terzić**, **Mata Kovač**, **Ivan Kovač** – mlađi, **Ivan Kovač** – stariji, **Ivan Periškić**, **Stipan Kovač** – Pašin, **Marko Bolugovac**, **Petar Pašić**, **Stipan Periškić**, **Marko Čizmar**, **Aleksandar Antalović**, **Jela Štranger**, **Ivan Ivakić** i **Đula Pejak**.

Predsjednica mjesne organizacije DSHV-a Bački Monoštor pripremila je i plan rada za naredno razdoblje o kom su nazočni raspravljali i usvojili ga na kraju sjednice skupštine.

SKUPŠTINA MO DSHV-a NOVI SAD

Novi predsjednik Petar Pifat

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini, novosadska podružnica, 28. rujna u prostorijama DSHV-a u Lupusu održao je izbornu skupštinu za novo vodstvo mjesne organizacije. **Petar Pifat** je izabran za novog predsjednika mjesne organizacije DSHV-a, a **Ankica Jukić-Mandić** obnašat će dužnost dopredsjednice. Članovi mjesnog odbora su: **Damir Stanojević**, **Dragan Leko**, **Branka Dačević**, **Mato Groznica** i **Sanja Aleksić**. Ispred Foruma žena izabrana je **Branka Dačević**, dok je za predstavnicu Mladeži DSHV-a izabrana **Sanja Aleksić**. **Mato Groznica** je izabran za novo Vijeće DSHV-a, **Dragan Leko** za odbor podružnice. Izaslanici za skupštinu stranke su: **Petar Pifat**, **Ankica Jukić-Mandić**, **Dragan Leko**, **Branka Dačević**, **Mato Groznica**, **Damir Stanojević**, **Kristina Stanojević**, **Milan Karan**, **Svetlana Aleksić** i **Sanja Alesić**.

Izborima su prisustvovali **Tomislav Žigmanov** kao novi predsjednički kandidat i **Vesna Prčić**, kandidatkinja za predsjednicu subotičke podružnice.

SKUPŠTINA MO DSHV-a STANIŠIĆ

Ivan Karan izabran za predsjednika

Sukladno s odlukom Vijeća DSHV-a o raspisivanju izbora u DSHV-a na svim razinama, MO Stanišić je održala II. redovitu skupštinu MO 23. rujna u Domu kulture u Stanišiću.

VERZIJA DIJELA AKCIJSKOG PLANA U OKVIRU POGLAVLJA 23

Konačan nacrt daleko od završetka

Završena je verzija dijela Akcijskog plana koji se odnosi na prava nacionalnih manjina u Srbiji, a koji je segment Akcijskog plana u okviru poglavlja 23 koje će biti otvoreno u pregovorima Srbije u pristupanju Europskoj uniji. Ovu verziju, kao prijedlog, usuglasili su predstavnici svih nacionalnih vijeća prilikom radnog susreta u Kovačici koncem rujna. O temi i rezultatima ovog sastanka razgovarali smo s članom Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća **Ivanom Ušumovićem**, zaduženim za područje informiranja.

Završen je prijedlog nacrt. Kada će se doći do konačne verzije tog dijela koji se odnosi na prava nacionalnih manjina i kada očekujete otvaranje poglavlja 23 u pregovorima s Europskom unijom?

Konačan nacrt je još daleko od završetka, ono što je prije dva tjedna završeno u Kovačici je samo jedna verzija nacrtu kojega predlaže Koordinacija nacional-

nih vijeća, a koja je upućena svim nacionalnim vijećima na eventualne dopune i ispravke. Ono što slijedi je sastanak s predstavnicima Posebne radne skupine za izradu prijedloga Akcijskog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina radi utvrđivanja prijedloga teksta Akcijskog plana u koji ćemo nastojati da uđu teme iz nacrtu Koordinacije. Kada je riječ o Akcijskom planu za poglavlje 23, ne očekujem otvaranje ovog poglavlja ove godine. Poglavlje 23 je iznimno važno, budući da se radi o vladavini prava, ljudskim slobodama i zaštiti manjinskih i ljudskih prava.

Kako ocjenjujete sudjelovanje predstavnika nacionalnih manjina u dosadašnjem procesu pristupanja Srbije Europskoj uniji?

Inkluzija predstavnika nacionalnih manjina je bila na minimumu, verzije Akcionog plana za poglavlje 23 kojeg je sastavljala Vlada su nam bile dostupne tek kada su postavljene na njihovu web prezentaciju, što je prilično

kasno. To se sada polako mijenja u procesu izrade Akcijskog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina, pojačana je komunikacija s nacionalnim vijećima, osobito preko Koordinacije nacionalnih vijeća. Nadam se da će u vremenu koje dolazi inkluzija predstavnika nacionalnih vijeća biti na zadovoljavajućoj razini, jer kako sam već imao priliku reći, nacionalne manjine mogu samo pomoći Republici Srbiji u pristupnom procesu Europskoj uniji.

U Kovačici je bilo riječi i o području informiranja na jezicima nacionalnih manjina. Koji su zaključci nacionalnih vijeća glede stanja u području informiranja?

U Kovačici sam radio u resornoj radnoj skupini vezanoj za informiranje, a kasnije sam se priključio radnoj skupini za izradu cjelokupnog Akcijskog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina. Naglasak radne skupine za informiranje je bio na trenutačnoj situaciji s privatizacijom lokalnih medija i

opasnosti koja slijedi gašenjem manjinskih redakcija. Stav radne skupine za informiranje je kako se mora naći rješenje kada je u pitanju informiranje na manjinskim jezicima u Republici Srbiji, kako bi se zaštitio javni interes. U predstojećem razdoblju nacionalna vijeća će se očitovati po pitanju svih resora u kojima su nadležna, kako bi se uključili i specifični problemi određenih nacionalnih manjina, u cilju postizanja konačne verzije teksta dijela Akcijskog plana koji se odnosi na prava nacionalnih manjina. U radnoj skupini za izradu Akcijskog plana smo vršili usklađivanje dosadašnjih prijedloga radnih skupina sa zakonima, te radili dopune gdje je to bilo svrsishodno. Ispred nas je još mnogo posla glede akcijskih planova, ali nadam se da ćemo dobrom komunikacijom i koordinacijom zahtjeva nacionalnih vijeća odgovoriti na složenost ove problematike.

Z. S.

O vremenu održavanja skupštine e-mailom su obaviješteni Ured DSHV-a u Subotici i kandidat za predsjednika **Tomislav Žigmanov**. Nitko iz vodstva stranke niti predsjednički kandidat nisu se pojavili na skupštini, iako su bili na svim skupštinama MO održanim u kolovožu i rujnu.

Na skupštini su usvojeni Izvješće o radu MO za period 2011.-2015. i Plan rada za 2015.-2019., koje je podnio predsjednik Odbora MO **Ivan Karan**. Za predsjednika MO je ponovno izabran Ivan Karan.

Izabrani su članovi Odbora MO – dopredsjednica **Vanja Klinac**, tajnik **Savo Tadić**, rizničarka **Kristina Gundić**, članovi **Ana Crnković**, **Damir Brkić** i **Andelka Tadić**.

Izabrani su izaslanici za redovitu skupštinu Podružnice DSHV-a Sombor i skupštinu DSHV-a: Ivan Karan (direktno kao predsjednik MO), Savo Tadić, Vanja Klinac, Kristina Gundić, Ana Crnković, Andelka Tadić. Kandidat za Odbor Podružnice Sombor je Savo Tadić. Kandidatkinja za Odbor Foruma žena Podružnice Sombor je Vanja Klinac. Kandidat za Odbor Mladeži Podružnice Sombor je **Danijel Tadić**.

S. T.

Koordinirati napore i Srbije i Hrvatske

Veleposlanik Republike Hrvatske u Republici Srbiji **Gordan Markotić** odbio je primiti prosvjednu notu upućenu od strane Ministarstva vanjskih poslova Republike Srbije budući Republika Hrvatska kvalifikacije navedene u noti »o diskriminatorskom karakteru mjera koje se mogu usporediti samo s mjerama poduzimanim u prošlosti, u vrijeme fašističke Nezavisne Države Hrvatske« smatra krajnje uvredljivima, neprimjerenima i neprihvatljivima za komunikaciju sa susjednom zemljom.

Problemi velikog pritiska izbjegličkog vala koji osjećaju i Hrvatska i Srbija treba rješavati u duhu dobrosusjedskih odnosa i europske solidarnosti te konstruktivnom suradnjom oko dolaska i prijema izbjeglica na hrvatsko-srpskoj granici. Sadašnju situaciju možemo olakšati isključivo koordinirajući napore i Srbije i Hrvatske kojima ćemo smanjiti pritisak na zajedničkoj granici, navodi se na web portalu Veleposlanstva RH u Beogradu.

SJEDNICA HNV-A ODRŽANA U ZRENJANINU

Potpore Stanku Krstinu

HNV će od Povjerenice za zaštitu ravnopravnosti zatražiti da poduzme sve mjere iz svojih nadležnosti u predmetu diskriminacije vijećnika HNV-a i poduzetnika Stanka Krstina

Po prvi puta od osnutka Hrvatskog nacionalnog vijeća, sjednica ovog tijela manjinske samouprave Hrvata u Srbiji održana je u Zrenjaninu. Sjednica, 19. po redu, održana je prošloga petka 25. rujna u multimedijalnoj dvorani Gradske uprave Zrenjanina, a nazočilo joj je 20-ero od ukupno 29-ero vijećnika.

Slučaj vijećnika **Stanka Krstina**, koji je izložen diskriminaciji zbog svoje nacionalne pripadnosti, natječaj HNV-a za udruge, te imenovanje novih članova u dva tijela Vijeća – bile su središnje točke ove sjednice.

SLUČAJ KRSTIN

Vijećnici su usvojili zaključak po kojem će HNV od povje-

renice za zaštitu ravnopravnosti zatražiti da poduzme sve mjere iz svojih nadležnosti u postupku koji se provodi po pritužbi vijećnika HNV-a i vlasnika poduze-

Ekološkog pokreta Novoga Sada **Nikoli Aleksiću**, koji je upućivanjem priopćenja za javnost i predstavke Uniji poslodavaca Srbije tijekom 2014. »izrazio ideje

time prekršio odredbe Zakona o zabrani diskriminacije.

U ovim dokumentima, između ostalog, navedeno je kako »Hrvatsko nacionalno vijeće sigurno nije osnovano radi širenja hrvatske kulture i da bi Unija poslodavaca Srbije trebala očistiti svoje redove«, te se poručuje izvjesnom hrvatskom gospodarstveniku »da može obavijestiti 'lijepu njegovu' da ga više nitko ne reketira zato što je vijećnik Hrvatske za Vojvodinu«.

Uz mišljenje, povjerenica je u lipnju izdala i odgovarajuću preporuku Nikoli Aleksiću kako bi se otklonila povreda prava – da uputi pismo isprike Krstinu, da pozove na sastanak predstavnike HNV-a kako bi se neposredno informirao o aktivnostima i nadležnostima Vijeća, kao i da ubu-

GESTA POTPORE

»Pozdravljam održavanje sjednice HNV-a u Zrenjaninu, odnosno u Banatu. Svakako je to gesta potpore, jer i ovdje ima nas Hrvata. Nema nas mnogo, ali postojimo«, izjavio je za HR dr. **Gaja Pozojević** iz Zrenjanina, inače rodom iz banatskog sela Radojeva, koji je kao gost nazočio prošlotjednoj sjednici Vijeća.

ća *Pre-Print* Stanka Krstina, te pokrene sudski postupak za utvrđivanje diskriminacije. Naime, povjerenica je u ovom postupku izrekla opomenu predsjedniku

i stavove koji su uznemirujući i ponižavajući i kojima se vrijeđa dostojanstvo Stanka Krstina, kao i drugih pripadnika i pripadnica hrvatske nacionalne manjine«, te

duće ne daje priopćenje i izjave kojima se vrijeđa dostojanstvo pripadnika i pripadnica hrvatske ili bilo koje druge nacionalne manjine. Međutim, kako Aleksić nije postupio po danoj preporuci u zakonskom roku, stekli su se uvjeti za izricanje mjere opomene. Rješenje o opomeni izdano je 11. kolovoza.

HNV je, inače, Nikoli Aleksiću uputio poziv preporučenom poštom da nazoči sjednici Vijeća u Zrenjaninu, ali je poziv vraćen pošiljatelju.

»Smatram kako je dobro što je povjerenica donijela mišljenje i izrekla opomenu, međutim do sada se nije ništa promijenilo. I ako to ostane samo na mišljenju

dužan dijelom sredstava koje dobiva od AP Vojvodine financirati i rad ustanova čiji je osnivač – Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i NIU *Hrvatska riječ*, iznos tih sredstava je manji. S tim u svezi, najavljeno je kako će još jedan dio sredstava biti raspodijeljen udrugama, i to natječajem kojeg će do kraja godine raspisati ZKVH.

Nezadovoljan raspodjelom sredstava na natječaju bio je vijećnik **Ivan Karačić**, koji je istaknuo kako udruga čiji je predsjednik – nedavno osnovano Hrvatsko prosvjetno društvo *Franjo Štefanović* iz Novog Sada – nije dobila niti jedan dinar, te iznio tvrdnju kako iznosi

Vijećnik Ivan Karačić je kao kandidata za ovu dužnost predložio **Krešimira Tkalcu**, dipl. elektroinženjera iz Hrtkovaca, koji je bio elektor na izborima za HNV. Povodom ove točke dnevnog reda vijećnik **Tomislav Stantić** izrazio je nezadovoljstvo aktivnošću ovog Povjerenstva navevši kako se, prema njegovim saznanjima, ono dosad samo dva puta

Akcijski plan se odnosi na više područja: osobni statusni položaj i zabranu diskriminacije pripadnika manjinske zajednice, razvoj kulture, unapređivanje stanja u medijima, puno poštovanje prava na uporabu materinskoga jezika i pisma, unapređenje položaja u sferi obrazovanja manjinskih zajednica, razvijanje efikasnih mehanizama demokratske parti-

BEZ RASPRAVE O »SLUČAJU VRSELJA«

Vijećnici Tomislav Stantić i Ivan Karačić su predložili da se na sjednici raspravlja o nedavnim medijskim napisima vezanim uz predsjednika Povjerenstva za mladež HNV-a **Maria Vrselju**. Međutim, kako procedura predlaganja nije bila u skladu s Poslovnikom HNV-a, ovaj prijedlog nije uvršten u dnevni red sjednice. U izjavi za medije nakon sjednice Tomislav Stantić je kazao kako će i dalje nastojati da se »slučaj Vrselja« nađe na dnevnom redu neke od sljedećih sjednica HNV-a.

Žrtva diskriminacije: Stanko Krstin

i opomeni, ako se ne promijeni ona glavna stvar, onda nismo ništa uradili«, izjavio je Stanko Krstin nakon sjednice.

dodijeljeni udrugama iz Srijema predstavljaju »podcjenjivanje tih udruga«.

NATJEČAJ ZA KULTURU

Vijećnici su donijeli odluku o dodjeli sredstava udrugama hrvatske nacionalne zajednice po raspisanom natječaju HNV-a u području kulture za 2015. godinu. Natječajem je raspoređeno 1,4 milijuna dinara, a sredstva je dobilo 57 projekata. Visina sredstava iznosi od 10 tisuća do 50 tisuća dinara (tabela s rezultatima natječaja dostupna na stranicama 42-43). Natječajna sredstva su prijašnjih godina bila veća, odnosno iznosila su 2 milijuna dinara. Međutim, kako je HNV

NOVI ČLANOVI POVJERENSTAVA

Kako je, iz razloga zauzetoosti i obveza koje ima u drugim područjima svojeg javnog djelovanja, dosadašnji predsjednik Povjerenstva za praćenje povreda manjinskih prava u Srbiji **Tomislav Žigmanov** dao ostavku, na tu je dužnost imenovan **Darko Baštovanović** iz Beočina, master politolog i suradnik Centra za regionalizam iz Novog Sada na projektima koji se tiču zaštite i unapređenja manjinskih prava i promicanja multikulturalizma.

obraćalo povjereniku za zaštitu ravnopravnosti. »Ukoliko je to točno, onda se postavlja pitanje što je to radilo Povjerenstvo?«, upitao je Stantić.

Vladimir Kranjčević je na sjednici, a na temelju osobnog zahtjeva, razriješen članstva u Povjerenstvu za dodjelu priznanja Hrvatskog nacionalnog vijeća, a na njegovo mjesto imenovan je **Marin Katačić**, dipl. pravnik i aktualni predsjednik HKPD-a *Silvije Strahimir Kranjčević* iz Berega.

PRIMJEDBE NA AKCIJSKI PLAN

Vijećnici su donijeli i zaključak o usvajanju primjedbi i sugestija HNV-a na predložene formalne i materijalne elemente za izradu Posebnog akcijskog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina. S tim u svezi, vijećnik i predsjednik Izvršnog odbora HNV-a **Darko Sarić Lukendić** je kazao kako su aktivnosti vezane za sudjelovanje u izradi Akcijskog plana najznačajniji pothvat koji Vijeće čini tijekom ovih i predstojećih mjeseci.

cipacije, unapređivanje položaja i rada nacionalnih vijeća, te razvijanje međunarodne suradnje.

Na sjednici je usvojen zaključak o upućivanju primjedbi HNV-a na Pravilnik o kriterijima i standardima za financiranje ustanove koja obavlja djelatnost obrazovanja i odgoja. Tim je pravilnikom, naime, predviđeno da se u školama s manje od 16 odjela smanji fond radnih sati izvršitelja na određenim poslovima. O ovim mjerama HNV su dopisom obavijestile osnovne škole iz Đurđina i Monoštora, u kojima se izvodi i nastava na hrvatskom jeziku. Kako se navodi u jednom od zaključaka HNV-a, primjenom ovakvog Pravilnika onemogućava se ostvarivanje kvalitetne nastave na jezicima nacionalnih manjina. Primjedbe HNV-a će biti upućene resornom ministarstvu.

HNV je također dao pozitivno mišljenje na prijedlog odluke o mreži dječjih vrtića u ustanovama na teritoriju Grada Subotice, kao i o postupku raspodjele mjesta u studentskim domovima Studentskog centra *Subotica*.

D. Bašić Palković

BOŠKO JAKŠIĆ, NOVINAR, VANJSKO POLITIČKI KOMENTATOR

Usud hrvatsko- srpskih odnosa

Razgovor vodila: Zlata Vasiljević

Migrantska kriza (ne) očekivano je postala predmetom nove oštre retorike na relaciji Beograd–Zagreb, toliko oštre da ima onih koji su skloni ocjeni da su hrvatsko-srpski odnosi na najnižoj razini od devedesetih godina. Taman kada se činilo da otvaranje granica zatvara to poglavlje, novi požar je ponovno potpaljen i dodatno potpiren napisima ovdašnjih medija. U sjeni toga ostala je migrantska kriza koja svoju novu tragičnu dimenziju dobiva dolaskom hladnijeg vremena na europskom kontinentu prema kome i na kome se kreću tisuće onih koje su pokrenuli rat, smrt, neizvjesnost. Jesu li, najblaže rečeno, strelice na relaciji Beograd–Zagreb samo posljedica predizborne kampanje, ili su samo izlika za večito tinjajuću međusobnu netrpeljivost, je li Europa pala na ispit i koliko

će ovaj masovni pokret naroda zauvijek promijeniti sliku Europe koju znamo, neke su od tema o kojima smo razgovarali za novinarom **Boškom Jakšićem**.

HR: Migrantska kriza kod nas došla je u drugi plan, a u prvi plan izbili su odnosi Hrvatske i Srbije, točnije zatvaranje granice s hrvatske strane i kontra mjere koje je uvela Srbija. Granice su u međuvremenu otvorene, ali prepucavanja na relaciji Beograd–Zagreb ne jenjavaju. Kako to komentirate s gospodarske strane, ali i s političke?

Nesumnjivo je da su hrvatsko-srpski odnosi dospjeli na najnižu razinu u posljednjim desetljećima, ali je važno promatrati ih u jednom širem kontekstu. Kriza s izbjeglicama je upotrebljena, ili zloupotrebljena za posebne interese. Logična točka za početak analize je ono što se

događa u Hrvatskoj u ovom trenutku. Vlada u Zagrebu uspjela je ove godine obnoviti gospodarski rast i to poslije gotovo šest godina recesije, koje su, ukoliko se ne varam, pojele oko 13 posto nacionalnog proizvoda Hrvatske. S druge strane ta ista Vlada nije uspjela dovoljno reformirati gospodarstvo kako bi zaustavila rast javnog duga, koji dostiže 90 posto BDP-a i nije uspjela smanjiti nezaposlenost, koja je oko 16 posto. Dakle, nije neobično da je premijer **Zoran Milanović** posegnuo za nacionalizmom jer, kao i drugi političari iz regije, misli da je nacionalizam *panaceja* svih društvenih boljki. Ova mini kriza, nažalost, pokazala je da, usprkos pristiscima Europske unije za pomirenjem, alatka nacionalizma itekako funkcionira. Premijer Milanović je uspio, po onome što pokazuju ispitivanja

javnog mnijenja, smanjiti razliku SDP-a i HDZ-a, ali je svojim neodmjerenim izjavama i jeftinim kalkulacijama dao priliku srpskom premijeru **Alaksandru Vučiću** da se s ove strane granice vrati nacionalističkoj retorici, koja i u Srbiji donosi političke poene. Dakle, iako je komesar EU **Johannes Hahn** prilično komandnim tonom zaražio da obje strane, kako je rekao, razoružaju svoj rječnik, to se samo djelomično ostvarilo. Milanović poručuje da više ne želi razgovarati s Vučićem, Vučić uzvraća da je spreman na dijalog i s crnim đavlom. To je trenutačno, prilično sumorni saldo svega onoga što se događalo ovih dana na relaciji Beograd–Zagreb.

I Beograd i Zagreb slave pobjedu u ovom nacionalističkom turniru koji su igrali njihovi premijeri, ali realni gubitnik su prvo odnosi Hrvatske i Srbije,

I Beograd i Zagreb slave pobjedu u ovom nacionalističkom turniru koji su igrali njihovi premijeri, ali realni gubitnik su prvo odnosi Hrvatske i Srbije, gubitnici su i Hrvati u Srbiji i Srbi u Hrvatskoj *
Mnogi analitičari ocjenjuju da bi pobjeda HDZ-a pridonijela bržoj normalizaciji odnosa * Europa nema odgovor na migrantski val koji joj je došao i tek će doći * Predviđanja međunarodnih organizacija nagovještavaju da veliki izbjeglički udar tek slijedi

da će doći do nekog kontakta. Drugim riječima, radijacija ovog sukoba potrajat će barem dok se u Zagrebu ne ustoliči nova vlada.

HR: Ima li u svemu tome nekog glasa razuma?

Slikovito poređeno sa seizmičkom situacijom, poslije jakog potresa treba slijediti smirivanje tla, a to traži određeno vrijeme. Neki glasovi razuma se već čuju. Prije svega šefica hrvatske diplomacije Vesna Pusić, koja kaže da

Mnogi analitičari ocjenjuju da bi pobjeda HDZ-a pridonijela bržoj normalizaciji odnosa, jer desničari i na jednoj i na drugoj strani lakše uspostavljaju zajednički jezik, nego socijaldemokrate ili liberalne demokrate. To je praksa srpsko-hrvatskih odnosa i pokazala.

HR: Spomenuli ste izbore u Hrvatskoj koji su u velikoj mjeri razlogom zategnutih odnosa Srbije i Hrvatske. Neizvjesno je još da li

obnovi svoje stare nacionalističke strasti to istovremeno znači da, bez obzira što se ne zna kada bi bili prijevremeni izbori, ovaj sukob Vlada u Beogradu koristi u predizbornoj kampanji. Ono što je i za jednu i za drugu stranu loše je što to znači raspirivanje nacionalizma, što ne može biti dobro i dugoročno udaljava susjede.

HR: Prije oko dva mjeseca oštra retorika između Srbije i Hrvatske vodila se zbog godišnjice Oluje, prije toga zbog ćirilčnih natpisa u Vukovaru, sada zbog migrantske krize i blokade granice. Može li se reći da se samo traži nekakav povod međusobnog zatezanja odnosa i da nije ove migrantske krize da bi to bilo nešto drugo?

Nažalost, u potpunosti ste u pravu. Da nije izbjegličke krize vjerojatno bi se našao neki drugi povod, jer se traže razlozi koji se onda koriste za domaću uporabu. Kao neka vrsta usuda to srpsko-hrvatske odnose prati godinama. Nacionalizam je najlakši način da se mase mobiliziraju i s jedne i s druge strane granice i da se pažnja odvrti od gospodarskih neuspjeha na planu reformi, ne samo financija i gospodarstva, već i pravnog sustava. Svih onih boljki, od kojih Hrvatska, istini za volju, pati manje. Srbija više. No, i jedni i drugi daleko su od toga da su uspjeli stvoriti jedno organizirano, funkcionalno, slo-

NEZAUSTAVLJIV VAL

»Izbjeglice su kao voda, oni uvijek nađu put kojim će proći. Što se više Mađarska, Hrvatska ili Austrija budu zatvarale, oni će tražiti i naći drugi put. Od toga nema obrane. Može to biti i ono o čemu se sada govori, a to je kraći put preko Albanije i Dalmacije na sjever. Uostalom, svjedoci smo bili da su onog trenutka kada je zatvorena granica s Mađarskom, ne samo instiktivno, već i međusobnim obavještavanjem vrlo brzo našli novu rutu, prema Hrvatskoj«, odgovara Jakšić na naš upit koliko je realno da nova putanja izbjeglica bude preko Albanije i Dubrovnika.

poslije svih ovih nepotrebnih teških riječi, treba gledati u budućnost. To lijepo zvuči, ali je pitanje koliko je to realno ostvarivo u praksi. Ponavljam da do izbora u Hrvatskoj do nekih značajnijih promjena neće doći. Onda će se uspostaviti jedna druga realnost.

će u Srbiji uskoro biti izvanrednih parlamentarnih izbora, ali koliko na odnose dviju država utjecaja ima i ta mogućnost prijevremenih izbora u Srbiji?

Kada kažem da je premijer Milanović na srebrnoj tacni pružio premijeru Vučiću priliku da

gubitnici su i Hrvati u Srbiji i Srbi u Hrvatskoj, a ovaj granični sukob između dvije države pretvorio se u najskuplju izbornu kampanju u povijesti Balkana. Deseci, ako ne i stotine milijuna eura štete izazvane blokadama će, nažalost, platiti građani dvije zemlje.

HR: Proteklih dana naslušali smo se razmjene prilično neprimjerenih riječi na relaciji Zagreb-Beograd. Koliko će sve to dugoročno poremetiti ionako krhke odnose Srbije i Hrvatske?

Razumnom promatraču jasno je da bi, pošto su Milanović i Vučić ispraznili sebe tako što su obogatili srpsko-hrvatske omraze, sada bilo vrijeme da se obnove neke vrste odnosa i kontakata. Koliko je to realno? Čini mi se ne previše, jer bi prije svega premijer Milanović pogazio sva svoja obećanja i sve kredite koje pokušava ugraditi u predizborno kampanju, a izbori se opasno približavaju. Ne vjerujem zato

bodno, demokratsko suvremeno društvo.

HR: Svjedoci smo da se u 21. stoljeću podižu žičane ograde u Europi bez granica. No, nisu se čule oštre osude Bruxellesa glede takvog poteza Budimpešte. S druge strane su i zemlje koje ne prihvaćaju kvote za prihvatanje migranata i izbjeglica, koje su opet ostale bez oštre osude Bruxellesa. Kakvu to poruku šalje?

Poruka koja je poslana i koja se i dalje šalje je poprilično obostrano. Europa je pokazala još jedanput da nije u stanju imati zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku. Pokazalo se i da je europska politika azila u potpunom rasulu i da se Europa

telja kršćanske Europe, i s druge strane na onu »staru« Europu, prije svega Njemačku, koja se pokušava drugačije odrediti prema izbjeglicama. Ne iznenađuje me posebno ponašanje zemalja iz nekadašnjeg istočnog bloka, jer su te zemlje od početka tranzicije, a posebno od 2004. kada su prve od njih primljene u EU, pokazivale simptome jednog novog konzervativizma

HR: Kako u ovoj krizi i izbjeglica komentirate stav i ponašanje Njemačke, koju ste spomenuli? Do koje granice će Njemačka moći primati migrante i izbjeglice i koliko to sve ima veze s tim što Njemačka ima sve manje radno sposobnog stanovništva?

ŽIVOTOPIS

Boško Jakšić novinar je u mirovini, a do odlaska u mirovinu bio je urednik vanjskopoliitičke rubrike u *Politici*. I dalje objavljuje tekstove u *Politici*, ali čest je gost i BBC-a, Radija *Slobodna Europa*, *Al-Jazeera*... Izvještavao je o ratu u Libanonu, islamskoj revoluciji u Iranu, izraelsko-palestinskom sukobu, o ratu u Kambodži, gladi u Etiopiji... Pet godina je bio stalni dopisnik *Politike* iz Kaira, četiri godine dopisnik iz Rima.

ne može dogovoriti oko kvota za prijam izbjeglica. Na kraju se dogovorila o razmještanju 120.000 izbjeglica, što je ništa u poređenju s predviđanjima da u Europu u idućih godinu dana može doći i do dva milijuna ljudi. Dogovor iz Dublina također ne funkcionira i otvoreno se krši. Ponašanje Mađarske i njihovog ksenofobnog premijera **Viktora Orbana** ne nailazi na adekvatne kritike, kao što bi se očekivalo da to urade u Bruxellesu, ukoliko se poštuju principi slodiranosti i humanizma na koju EU ne obvezuje samo moralnost, već i pisani dokumenti. Europa se podijelila na istočnu koja se ponaša izrazito konzervativno i koja sebe proglašava kao brani-

Kada je riječ o Njemačkoj, njihov odnos prema izbjeglicama je mješavina humanizma i pragmatizma, jer osim humanizma koji se ogleda u prihvaćanju stotina tisuća Sirijaca ili Iračana Njemačka ima izravne gospodarske interese da osvježi svoje radno sposobno stanovništvo, jer do 2030. godine Njemačka bi mogla imati deficit od šest milijuna radno sposobnog stanovništva. Priljev izbjeglica za Njemačku je vrlo značajan, prije svega zato što se »knjiže« dva poena. Jedan je solidarnost, Njemačka kao primjer drugima, naročito onima iz istočnog dijela, kako bi se trebalo ponašati prema izbjeglicama. S druge strane je gospodarski interes.

HR: Koliko je ova dugoročan i ozbiljan problem? Može li se upće dati procjena koliko će trajati ovaj izbjeglički val, koliko će ljudi biti pokrenuto i s kakvim dugoročnim posljedicama za Europsku uniju i samu Europu?

Predviđanja su da je ovo vrh ledenog brijega. Četiri milijuna Sirijaca se nalazi u izbjeglištvu u inozemstvu, osam milijuna je raseljeno unutar Sirije, što je potencijal od 12 milijuna ljudi koji mogu krenuti za primjerom svojih sunarodnika koji su već na tlu Europe ili su krenuli prema Europi. Predviđanja međunarodnih organizacija nagovještavaju da veliki izbjeglički udar tek slijedi i da će u narednoj godini biti mnogo ozbiljniji pritisak

i tek će doći. Slabi su izgledi da će funkcionalan odgovor biti pronađen u neko dogledno vrijeme. Istovremeno Europa nije spremna da se odrekne migranata zbog poslova koje oni obavljaju, jer sami Europljani nisu spremni raditi te poslove. Uglavnom su to »prljavi« poslovi, koji su nekada plaćeni i više od nekih drugih poslova, ali koje Europljani ne žele raditi, jer ne žele biti smetlari ili oni koji će juriti bijesne pse po ulicama. To je jedan *perpetuum mobile* – Europa će i dalje imati potrebu za migrantima, a istovremeno neće znati kako s njima postupati. S druge strane je i kultura migranata koji dolaze, a uglavnom je riječ o ljudima islamske vjere, koji nisu spremni na bilo kakvu vrstu integracije, a ponajmanje asimilacije. Oni žive

SRAMNE NASLOVNICE

»Naslovi i tekstovi u kontroliranim srpskim tabloidima koji su glasnogovornici premijera i Vlade išli su preko granica pristojnosti. Za razliku od hrvatskog tiska, koji je također u najvećem broju slučajeva bio uz premijera, ali nije bio na razini vulgarnosti kao što su ovdje *Kurir* ili *Informer*«, kaže Jakšić.

izbjeglica, nego što je bio to ovog ljeta ili jeseni.

HR: Otvara se jedan novi problem, jedno novo pitanje. Kako inkorporirati jednu sasvim drugačiju kulturu, tradiciju, religiju u europske vrijednosti? Je li to upće moguće i koliko će poslije svega Europa postati drugačija?

Europa se mijenja. Podsjetit ću vas da je svojevremeno njemačka kancelarka **Angela Merkel** priznala da nijedan od dva moguća koncepta odnosa prema migratima nije uspio. Jedan je pokušaj njihove integracije u društvo u kome žive, a drugi je pokušaj asimilacije u društvo u kome žive. Drugim riječima, Europa nema odgovor na migrantski val koji joj je došao

na svoj vlastiti način i to čuvaju, što nije neobično, jer recimo u New Yorku imate talijansku ili kinesku četvrt, gdje generacije ljudi žive getoizirano i čak nisu naučile ni engleski jezik. Da se vratimo na tle Europe – ne vidim šanse za stvaranje suživota. Uostalom sjetimo se samo pedesetih godina prošloga stoljeća kada je Njemačka prihvaćala gastarbajtere, a prvi val došao je iz Portugala, Španjolske i Italije. Oni su pravili njemačko gospodarsko čudo, a živjeli su potpuno odvojeno od Nijemaca i nikada nije došlo do međusobnog srastanja. To se ponavlja i s Turcima u Njemačkoj, izbjeglicama iz zemalja Magreba u Francuskoj, a ponovit će se, uvjeren sam, i sa Sirijcima i Iračanima koji sada dolaze u Europu.

GOVOR MRŽNJE U SRPSKIM MEDIJIMA: PITANJE ODGOVORNOSTI

Je li normalno MRZITI druge?

Prošlotjedno izvještavanje većine srbijanskih medija, ponajprije tiskanih, pokazalo je kako govor mržnje prema drugome i drugačijem ne samo da nije stvar prošlosti, nego je evoluirao, profesionalizirao se i postao dijelom medijskog *mainstreama* u Srbiji. Medijske su udruge ovakvo izvještavanje okarakterizirale kao huškanje na rat i širenje jezivog govora mržnje, na isti način kao što su to činili krajem osamdesetih i tijekom devedesetih godina prošlog stoljeća.

predsjednik Nezavisnog udruženja novinara Vojvodije (NDNV) prošlotjedno divljanje medija u Srbiji kada je širenje mržnje prema Hrvatima bilo gotovo sasvim normalno.

LICEMJERJE NA DJELU

Ova medijska ostrašćenost započela je krizom s izbjeglicama. Nakon što je Mađarska i hermetički zatvorila granicu sa Srbijom, izbjeglice su morale naći novi put prema zapadnoj Europi.

te slati izbjeglice i u Bugarsku, Rumunjsku, Mađarsku. Premijer Srbije **Aleksandar Vučić** i srbijanska Vlada uzvratili su blokadom granica za kamione i robu iz Hrvatske. Tada je hrvatski premijer Zoran Milanović zabranio ulazak u svoju zemlju svima sa srpskim putovnicama i srpskim registracijama (a karikaturist **Corax** ovaj sukob to dobro oslikao borbom rogova dvaju volova), na što je većina medija u Srbiji potpuno podivljala i iako su izjave srbijanskih političara bile

Vijeće za tisak i ja se nadam da će se oglašiti povodom izvještavanja i širenja govora mržnje u medijima. Potom je i pitanje za Ministarstvo kulture koji bi trebalo zauzeti stav prema ovakvom načinu izvještavanja o krizi između Hrvatske i Srbije. Na kraju, i samo republičko tužiteljstvo bi moralo ustvrditi analizom tekstova jesu li pojedini mediji prešli zakon šireći rasnu, vjersku i nacionalnu mržnju. Ono što je najvažnije, i ono što mi smatramo ključnim u ovoj situaciji jest da je povodom ovakvog načina izvještavanja neophodno da se oglašavaju najviša državna tijela i političari koji moraju zauzeti jasan stav prema širenju govora mržnje i da se distanciraju od ovakvog načina izvještavanja o krizi koja postoji u odnosima Hrvatske i Srbije», kaže **Vukašin Obradović**, predsjednik Nezavisnog udruženja novinara Srbije (NUNS), jer smatra kako bi ovo posljednje, distanciranje političara, imalo jedini pravi efekt jer »mnogi od ovih medija važe za vrlo bliske Vladi Srbije, odnosno samom premijeru, pa su mnogi skloni tvrditi kako su ovi mediji trbuhozborci Vlade Srbije i da je licemjerno da se na jednoj stranici zagovara regionalna suradnja i smirivanje tenzija, a na drugoj da se šuti nad klasičnim primjerima najblaže rečeno neprofesionalnog izvještavanja«.

NITKO SE NE OGRAĐUJE OD GOVORA MRŽNJE

U Ministarstvu kulture, koje je nadležno za medije i nadzor nad provođenjem Zakona o javnom informiranju i medijima

»To samo pokazuje kako se ovakve prilike jedva čekaju i ukoliko se vlast ne ograđuje od takvih medija, to samo znači da se ona slaže s njima i da je službena politička platforma Srbije za potrebom stvaranja dobrih odnosa i pomirenjem zapravo najobičnija šuplja priča koja se razotkriva upravo na ovakvim primjerima«, objašnjava **Dinko Gruhonjić**,

Tisuće izbjeglica počelo je dolaziti u Hrvatsku, na što je Vlada Hrvatske nakon nekoliko dana reagirala zatvaranjem granica i blokadom kamionskog prijevoza robe iz Srbije u Hrvatsku. To je mjera koja je, ponajpre, bila uperena protiv Srbije kako bi se izvršio pritisak da Srbija počne, kako je to hrvatski premijer **Milanović** rječito objasnio, »malo šarati«

puno blaže od hrvatskih kolega, mediji su uvredljivim, senzacionalnim, diskriminirajućim i tekstovima punim govora mržnje nazivali Hrvatsku onim što ona za njih jest, a to je otprilike: ustaška zemlja srbomrziteljskog naroda s idiotskim premijerom. I sad, tko će snositi odgovornost za to?

»Najprije, odgovornost mora biti etička i ovo je pitanje za

ŠTO JE GOVOR MRŽNJE?

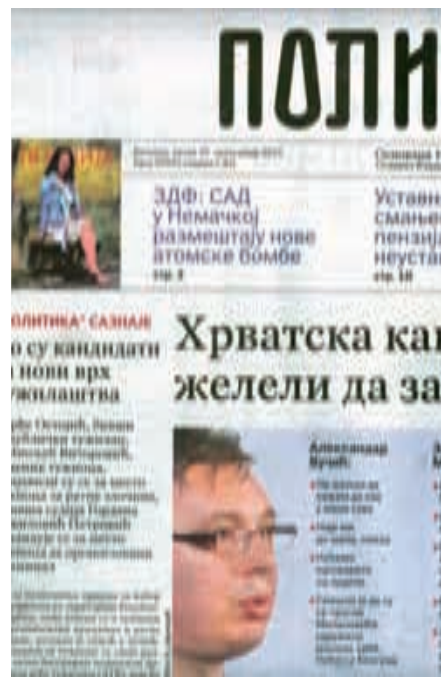
Prema članku 75. Zakona o javnom informiranju i medijima, zabranjen je govor mržnje. »Idejama, mišljenjem, odnosno informacijama koje se objavljuju u medijima ne smije se poticati diskriminacija, mržnja ili nasilje protiv osoba ili grupe osoba zbog njihova pripadanja ili nepripadanja nekoj rasi, vjeri, naciji, spolu, zbog njihove seksualne opredijeljenosti ili drugog osobnog svojstva, bez obzira na to je li objavljivanjem učinjeno kazneno djelo.«

(u kojem je govor mržnje jasno zabranjen), rekli su nam kako »Ministarstvo kulture i informiranja radi u skladu sa zakonom«, što je odgovor koji ne govori ama baš ništa o njihovoj odgovornosti. »Mislim da je ovdje bitnija reakcija Vijeća za tisak kao samoregulacijskog tijela čiji rad Ministarstvo kulture i informiranja maksimalno podržava«, napisao nam je **Saša Mirković**, državni tajnik u Ministarstvu. Vijeće za tisak (pogledati antrifile) je nevladina organizacija koja postupi samo po žalbama pojedinaca i nema mogućnosti niti reagiranja bez žalbe, niti bilo kakvih pravno obvezujućih sankcija, što g. Mirković svakako zna. Odgovornost je, u ovom slučaju, na državi da reagira. »Tužiteljstvo može po službenoj dužnosti reagirati, da bi eklatantni govor mržnje spram Hrvata, prije svega, kaznili na način na koji je to predviđeno zakonom. Ministarstvo kulture može izricati neke vrste opomena ili se ograđivati od takvog pisanja medija. Ali očigledno je da se ovo ne provodi«, kaže Gruhonjić, a **Mirjana Dokmanović**, vodeća konzultantica projekta »Provođenje antidiskriminacijskih politika u Srbiji« objašnjava kako »kada je riječ o govoru mržnje, to je vid neposredne diskriminacije. Veoma je teško razlikovati govor mržnje od slobode izražavanja i slobode mišljenja. Tu treba shvatiti da ljudske slobode i prava nisu apsolutni nego ograničeni pravima i slobodama drugih. To znači da se sloboda izražavanja i mišljenja ne može vršiti ugrožavanjem sloboda i prava drugih. Govor mržnje predstavlja oblik diskri-

minacije definiran i Zakonom o zaštiti od diskriminacije i svatko tko se smatra diskriminiranim može se obratiti ili Povjereniku za zaštitu ravnopravnosti ili tužbom sudu«, objasnila je ona.

GOVOR MRŽNJE ZABRANJEN, ALI NEMA NIKAKVIH POSLJEDICA

Mediji i medijski sadržaji regulirani su kroz nekoliko zakona. Zakon o javnom informiranju i medijima zabranjuje govor mržnje u medijima. U samom zakonu stoji kako nadzor nad njegovim provođenjem vrši Ministarstvo kulture. »Međutim, zakon ne propisuje koje je to konkretne mjere Ministarstvo ovlašteno poduzimati u slučaju govora mržnje. Ovo je slučaj s tiskanim medijima, dok primjera radi Zakon o elektroničkim medijima za istu stvar Regulatoru daje u nadležnost mogućnost

HNV SE MOŽE ŽALITI

»Mi po statutu ne možemo sami pokrenuti postupke, moramo dobiti žalbu. Treba biti osobno oštećen onaj tko se žali, a to znači da bi se trebao žaliti hrvatski premijer Milanović ili hrvatska Vlada«, kaže **Gordana Novaković**, glavna tajnica Vijeća za tisak. U člancima u kojima je cijeli hrvatski narod vrijeđan ili pežorativno okarakteriziran, u tim situacijama, kaže Novaković, HNV bi se mogao žaliti Vijeću za tisak, čija je nadležnost praćenje poštovanja Kodeksa novinara Srbije u tiskanim i online medijima i rješavanje žalbi pojedinaca i institucija na sadržaje u ovim medijima. Vijeće je samoregulacijsko tijelo koje okuplja nakladnike, vlasnike tiskanih i online medija i profesionalne novinare, a odluke Vijeća nisu obvezujuće i medij ne mora surađivati.

izricanja opomene, upozorenja, privremene zabrane objavljivanja programskog sadržaja, pa čak i oduzimanje dozvole«, objasnila je **Kruna Savović**, odvjetnica u NUNS-u. Postoji i drugi zakon, a to je Kazneni zakon. Pod stavkom 4. članka 387. (Rasna i druga diskriminacija) piše: »Tko širi ili na drugi način učini javno dostupnim tekstove, slike ili svako drugo predstavljanje ideja ili teorija koje zagovaraju ili podstrekavaju mržnju, diskriminaciju ili nasilje, protiv bilo koje osobe ili grupe osoba, zasnovanih na rasi, boji kože, vjerskoj pripadnosti, nacionalnosti, etničkom podrijetlu ili nekom drugom osobnom svojstvu, kaznit će se zatvorom od tri mjeseca do tri godine.«

Svakako da nije sigurno bi li se medijski sadržaji s elementima govora mržnje podveli pod ovaj članak zakona, ali u slučaju da bi, kazneni progon tada državni tužitelj poduzima po službenoj dužnosti, no prijavama mogu reagirati i građani.

ZAŠTO JE GOVOR MRŽNJE NAMA NORMALAN?

U Hrvatskom nacionalnom vijeću nismo uspjeli dobiti odgovor hoće li se reagirati na ovakvo medijsko izvještavanje. **Petar Kuntić**, predsjednik Demokratskog saveza Hrvata Vojvodine (DSHV), kaže kako su se »na razini zajednice već odavno dogovorili da se takve pritužbe i žalbe šalju HNV-u, a koliko je meni poznato za sada nema indicija da ćemo na tome u dogledno vrijeme raditi. Zapravo se nadamo da će nakon rješavanja pitanja izbjeglica vrlo brzo doći do normalizacije odnosa, a ovo biti brzo zaboravljeno«, kaže Kuntić. U hrvatskoj zajednici u Srbiji ne da se ne reagira, nego se gotovo smatra normalnim da mediji ovako izvještavaju. Ovaj povratak u prošlost koji su priredili srbijanski mediji proteklog tjedna treba nas sve podsjetiti kako se za to što 90-ih nije kažnjeno, danas mora odgovarati. A odgovornost moramo tražiti mi, koristeći sve pravne mehanizme koji su nam na raspolaganju.

Tatjana Ljubić

SAŠA RADULOVIĆ, LIDER POKRETA DOSTA JE BILO – RESTART

Srbiji nije potreban lider nego promjena sustava

Rješenje za Vojvodinu nije u promjeni naziva, nego u istinskoj decentralizaciji cijele Srbije* Nacionalne manjine bi trebale biti najčvršći most u spajanju interesa matične i domicilne države

Razgovor vodio: Ivan Andrašić

biologiji. Gledajući što se dešava oko nas, kako nam država propada i postaje zemlja jeftine radne snage, odlučio sam sa skupinom vrlo obrazovanih istomišljenika formirati pokret koji smo nazvali Dosta je bilo – Restart i pokušati pokrenuti narod koji jedini može stati na put sunovratu ove države.

HR: Zabilježen je i Vaš neuspjeli angažman na mjestu ministra gospodarstva u Vladi Srbije. Zbog čega ste otišli tako brzo?

Kao čovjek s bogatim iskustvom, a još uvijek dovoljno mlad i pun ambicija, u kolovozu 2013. godine prihvatio sam poziv potpredsjednika Vlade Aleksandra Vučića da budem ministar gospodarstva. Težio sam uvođenju reda u sve segmente gospodarstva. Inzistirao sam da se u propalim poduzećima u restrukturiranju popiše imovina, obveze, da se izmire dugovanja prema uposlenicima, da se naprave poslovni planovi i analize tržišta, pa bi se na toj osnovi vidjelo koja se poduzeća mogu spasiti, koja ne. Uvođenjem reda na navedeni način gospodarstvo bi nam profunkcioniralo, prestala bi pljačka, osobito iz Fonda za razvoj, ukinule bi se bezumne subvencije ino-investitorima po radnom mjestu, koje su pro-

vođenjem sulude Dinkićeve ekonomske politike domaćeg proizvođača stavljale u inferioran položaj. Faktički, od poreza koje plaćaju domaći proizvođači subvencionira se dolazak na naše tržište njihovih izravnih konkurenata iz inozemstva. Tu ekonomsku politiku Vučić je nastavio. Suprotstavljao sam se Vučiću, neke pljačke uspio sam i spriječiti, ali kad su prijedlozi Zakona o privatizaciji i Zakona o stečaju povučeni iz skupštinske procedure, moj angažman u Vladi Srbije izgubio je svaki smisao. Ostavku sam ponudio i prihvaćena je u siječnju 2014. godine.

HR: Je li, poslije ove epizode u Vladi Srbije, ostao gorak okus u ustima?

Naprotiv, ponosan sam na sve što sam sa svojim timom uradio za tih pet mjeseci. Kad dođete u Ministarstvo gospodarstva, imate na raspolaganju proračun od 300 milijuna eura. Nažalost, u mnogim slučajevima taj novac se troši po diskrecionim odlukama ministara. Ja nisam iz tog proračuna uzeo ni dinar i nisam nikome dopustio da taj novac troši mimo pravila i mimo zakona. Uveli smo transparentnost, svi ugovori bili su javni, pokazali smo da se može raditi drugačije.

Pedesetogodišnji Saša Radulović rođen je u Bihaću, u Sarajevu je završio Elektrotehnički fakultet, smjer automatika i elektronika. Otišao je koncem osamdesetih godina prošloga stoljeća u inozemstvo. Radio je i usavršavao se u Njemačkoj, u Simensovim nuklearnim elektranama, u Kanadi su mu rođena djeca, a u Americi je od 1997. godine bio u poduzetničkim vodama kroz kompanije Venture Capital i Private Equity. Vodio ih je vrlo uspješno, od malih poduzeća s 10, razvijao ih je do kompanija sa 180 uposlenika. U Kanadi i Americi bio je izvršni direktor,

član menadžment tima i borda direktora nekoliko kompanija. Bio je aktivan sudionik Silicon Valley Internet boom-a. U Srbiju se vratio 2005. godine.

HR: Zbog čega ste otišli, a zbog čega ste se vratili?

Koncem osamdesetih već je bilo jasno što će se desiti na ovim prostorima. Mlad, ambiciozan, želio sam stečena teorijska znanja pokazati u praksi u najozbiljnijim sredinama. U šali uvijek kao razlog povratka navodim da su djeca zaboravila govoriti srpski, no, u toj šali ima i puno zbilje. Danas mi je sin na elektrotehničkom fakultetu, kćerka na

To Vučiću nije odgovaralo, jer se njegova stranka dobrim dijelom financira iz tih sredstava.

HR: Kako ste u svom stavu člana Vlade Srbije osjetili sva politička prepucavanja glede statusa AP Vojvodine?

Vrlo brzo sam zaključio da su sve te igre oko statusa Vojvodine samo običan politički folklor i zamajavanje naroda. Igra se svodi na priču da neke stranke poput LSV nešto žele, druge im ne daju, a za to vrijeme građani žive sve lošije. Dok vodimo ove isprazne razgovore, potpuno smo zaboravili na ključno pitanje, a to je decentralizacija cijele Srbije. Naša politika kaže da svi građani u Srbiji trebaju imati ista prava. Do njih nećemo doći ukidanjem autonomije koja postoji u Vojvodini ili njezinim spuštanjem na razinu autonomije ostalih regija. Naprotiv, razinu autonomije svih lokalnih uprava moramo podići na najvišu moguću razinu. Tako bi se izvršila suštinska decentralizacija, a ogromni proračuni na državnoj razini više ne bi trebali postojati. Normalno bi bilo da imamo tanji proračun na vrhu, kojim bi se financirali projekti od nacionalnog interesa, a lokalna zajednica bi trebala imati i izvorne prihode i velike proračune, kako bi mogla voditi računa o svim tekućim problemima. To bi bila suštinska rasprava, a ne ove kvazirasprave koje na razini rialitija vodi većina stranaka.

HR: Što bi to konkretno značilo za gospodarstvenike u Vojvodini?

Mi u svojem programu imamo niz mjera koje bi stvorile pozitivan poslovni ambijent, kako za poljoprivrednike, tako i za vlasnike malih i srednjih poduzeća. Prvo bi trebalo izvršiti restituciju, a zemlju koja bi preostala prodati zemljoradnicima, a ne velikim korporacijama ili ino-investitorima. Trebalo bi im ograničiti posjed na 50 hektara, prodati im tu zemlju na kredit od 20 godina, a u isto vrijeme država bi trebala pomoći u formiranju zadruge. Praksa u najrazvijenijim

poljoprivrednim zemljama pokazala je da bez zadruga nema individualne poljoprivredne proizvodnje. Kroz te mjere stvorili bi se uvjeti za jačanje malih obiteljskih poduzeća i gazdinstava. Razlog što to do sada nitko nije

tičkog programa. To je i prizma kroz koju gledamo sva zakonska rješenja koja namjeravamo predlagati i svu politiku koju vodimo. Dok štite svoje nacionalne interese i svoj nacionalni i kulturni identitet, želimo da nacio-

Srbije, ali na materinjim jezicima pripadnika nacionalnomanjinskih zajednica. Svakako, to bi trebala financirati Vlada Srbije. Uz to, nacionalnim manjinama bi trebalo dati puno veći prostor da taj program dopunjuju u smislu koji bi bio dobar glede zaštite njihovog nacionalnog identiteta. Ukoliko bismo ovo uradili na pravi način, znatno bismo doprinijeli spajanju ljudi, jer ne zaboravimo, nacionalne manjine bi trebale biti najčvršći most u spajanju interesa matične i domicilne države.

HR: Novi izbori očito su pred nama. Zbog čega, kad vladajuća koalicija ima vrlo stabilnu većinu?

Ovo je samo jedna nova, velika kazališna predstava. Nevjerojatno je da premijer nakon godinu i pol od formiranja nove vlade hoće nove izbore. Očito zna da na lokalnu nema nikakve kadrove, pa pokušava uvjeriti glasačko tijelo da je on dobar, jedino njegova ekipa ne valja. Ljudi u lokalnim sredinama znaju da je riječ o kadrovima bez ikakvog kredibiliteta, sumnjive prošlosti, s lošim obrazovanjem i takve ekipe ne mogu proći na lokalnim izborima, pa mora raspisati republičke, ne bi li ih dobio na osobni autoritet, uz pomoć medijskog mraka kojega je kreirao.

HR: Koliki ste optimisti glede izbora?

U posljednjih godinu i pol izgradili smo organizaciju na terenu, pa mislim i da smo podvostručili podršku koju imamo. Napraviti ćemo jaku listu, na lokalnu imamo vrlo kredibilne kadrove, a u izbornu trku ulazimo sami. Razmišljali smo o manjinskim strankama, ali i one su ulazile i ulaze u vrlo neprirodne koalicije, kako bi dobile makar mali dio kolača. Mislim da ćemo prijeći cenzus, cilj nam je samo da uđemo u Skupštinu.

Nas ne zanima udobno sjedenje u parlamentu, nego izgradnja novoga sustava. Srbiji nije potreban vođa, nego sustav koji bi pružao jednake uvjete za sve.

HR: Prvi ste počeli izbornu kampanju na društvenim mrežama. Zbog čega?

Moramo ići u korak s vremenom. Tko ne shvati moć interneta, brzo će zaostajati u svemu. Putem interneta stvorili smo dobru bazu, a sada obilazimo teren uživo. Krenuli smo s akcijom *Posljednji vlak – Tvoja zemlja ili njihova država*. Cilj nam je spriječiti pokušaj vladajuće elite da rasproda preostalu državnu imovinu, počev od poljoprivrednog zemljišta. Novi zakon bi htio omogućiti da 30 postotaka državnog zemljišta u svakoj općini vlada može diskreciono ustupiti velikim korporacijama u zakup na 30 godina izravnim pogodbom, što je katastrofalan potez, koji bi uništio domaće zemljoradnike. Drugi problem je što je, umjesto da završi 24 sporne privatizacije i procesuirati tajkune koji su došli do enormnog bogatstva na leđima naroda, Vlada donijela zakon kojim u praksi poklanja građevinsko zemljište tim istim tajkunima. Treća točka je rasprodaja infrastrukture. Ukoliko ne zaustavimo prodaju Telekomu i EPS-a, Srbija će se pretvoriti u zemlju jeftine radne snage i nažalost dugoročno ćemo gledati našu djecu kako odlaze trbuhom za kruhom u države s normalnijim sustavom. Cilj nam je prikupljanje 50.000 potpisa na našu peticiju. Ukoliko uspijemo, nadam se da ćemo uspjeti i zaustaviti pogubnu politiku Aleksandra Vučića.

predlagao je strah od stvaranja velikog broja ekonomski jakih nezavisnih ljudi, kojima se ne bi moglo manipulirati. Najlakše je manipulirati ljudima koji su jeftina radna snaga u inozemnim korporacijama.

HR: Vojvodina je multinacionalna, multikulturalna i multikonfesionalna sredina. Imate li program kojim biste regulirali položaj pripadnika nacionalnih manjina u Srbiji?

Svakako. Ljudska prava, među kojima su i manjinska prava, bitan su dio našeg poli-

nalnomanjinske zajednice skupa s većinskim narodom budu dio jednog monolitnog društva i da ga zajednički grade za svoju djecu.

HR: Svaka nacionalna zajednica ima svoj identitet, kog nastoji očuvati kroz uporabu jezika i pisma, kulturu, obrazovanje i informiranje. Koliki bi udio države trebao biti u tim nastojanjima?

Prije svega mora postojati korektna suradnja Srbije s matičnim državama nacionalnih manjina. Recimo, obrazovanje bi trebalo ići po programu države

ČASNA SESTRA ELEONORA MERKOVIĆ

Zahvala Bogu za poziv i službu tijekom 50 godina

Godine posvećenosti pedagoškom i misionarskom radu

Razgovor vodila: Aleksandra Prčić

Prije 50 godina tri su se časne sestre, **Eleonora Merkoć, Valerijana Perinić i Trpimira Temunović**, zavjetovale Bogu u Blatu na Korčuli. Nakon toga, njihovi su putovi išli različitim smjerovima, ali je svaki bio u službi Boga i na dobrobit ljudi. S. M. Eleonora je život posvetila odgoju i obrazovanju djece diljem svijeta, najprije u misijama, a nakon toga u sjemeništu *Paulinum* u Subotici, s. M. Valerijana je 40 godina negovala stare ljude u Njemačkoj, a s. M. Trpimira je bila 25 godina na usluzi župljanima župe sv. Križa u Somboru. Njihovi su se životni putovi ponovno susreli i sada su sve tri u samostanu Sestara kćeri milosrđa u Keru. Najveći dar koji

im je biskup poklonio bila je sveta misa održana 13. rujna u crkvi sv. Roka u Subotici. Sestra Eleonora obnovila je svoje zavjete 27. rujna u svojoj rodnoj župi u Maloj Bosni, u kojoj je osjetila poziv svetom zvanju.

Kako ste doživjeli proslavu u Maloj Bosni?

Osjećala sam se jako sretnom da sam mogla zahvaliti Bogu, u rodnoj župi gdje sam se krstila, gdje je počeo moj duhovni život. Posebno sam sretna bila što je još moj kum živ, ali on nije došao, nego je došla njegova kćer s obitelji. Bilo mi je jako dirljivo što je djevojka u narodnoj nošnji nosila zapaljenu svijeću simbolizirajući narod, odnosno župnu zajednicu iz koje sam potekla. To smo mi

Bunjevci-Hrvati koji živimo od Crkve. Ona je ušla kraj mene sa zapaljenom svijećom i zapalila uskrsnu svijeću, dakle narod je taj koji živi duhovni život. Prije obnove mojih zavjeta, ponovno je zapalila svijeću s uskrsne svijeće i dala meni. To me posebno ispunilo i to što je crkva bila puna i što je narod zajedno sa mnom zahvaljivao Bogu za dar zvanja. Netko se plaši darova, netko ne želi ni čuti o tim darovima. Mene nitko ništa nije pitao, nešto sam osjetila u sebi po pričanju moje bake, gledajući u časopise *Srce Marijino*. Dobila sam ideju o posvećenom životu. Kada sam došla sestrama kazati svoju želju imala sam 17 godina. Tada sam se prvi put susrela s časnama, a

nedavno je umrla sestra **Gracija** koja mi je otvorila vrata.

Kako je išla vaša putanja života?

Osnovnu sam školu pohađala u Maloj Bosni. Nakon šestog razreda sam morala prekinuti školu i neko vrijeme nisam išla u školu. Onda je došla ta moja odluka da ću život posvetiti Bogu. Prvo sam kazala mami koja se nije baš slagala. Kazala je kako sam mala i nerazumna i da čekam da malo odrastem i budem pametnija. Svaki roditelj tragično doživljava udaljavanje djeteta od kuće. Kod časnih sestara sam došla s tetkom, a one su rekle kako bi bilo dobro da najprije završim još dva razreda škole. To mi je bilo naporno

i skoro sam odustala. Bila sam starija od druge djece i zahvaljujući direktoru **Bibiću**, koji je bio izuzetan pedagog, ostala sam u školi. Nakon toga otišla sam u časne. Sestra **Vita** me pratila u Blato na Korčuli. U samostanu sam odmah počela drugima predavati ono što sam znala, a to je bila matematika. To sam radila iz poslušnosti onako kako sam znala. Po završenom nuncijatu - kandidatstvu, koji je tra-

sam tamo i radila godinu dana. Nakon toga sam predavala vjeronauk u Subotici godinu dana. U Novom Sadu sam završila fakultet i među prvima u Vojvodini diplomirala sam pedagogiju i suvremeni srpsko-hrvatski jezik na Filozofskom fakultetu. Nakon toga sam opet išla u Rim gdje sam radila u školi. Poglavarici su me nakon nekog vremena uputili u misije u Ameriku. Prošla sam Argentinu, Paragvaj, Čile i Peru.

predavala hrvatski jezik i književnost. Jedno vrijeme sam išla raditi iz samostana u Skerlićevoj, a nakon toga su me 1992. godine premjestili u Aleksandrovo. Držala sam vjeronauk u crkvi i predavala u sjemeništu. To je bilo prilično naporno. Kada se počeo predavati vjeronauk u školama prihvatila sam se tog posla i polako napuštala rad u sjemeništu. Na kraju sam ostala raditi samo župski i školski vjeronauk. Sada sam u samostanu Sestara kćeri milosrđa u Keru. Ovdje sam se posvetila malima u vrtiću *Marija Petković* držeći im sate talijanskog jezika, kao i odraslima kojima je to potrebno.

Ovo je doista bogat životni put, a nama laicima posebno je zanimljiv vaš misijski rad.

Vidim kako je to ljudima posebno zanimljivo, ali za mene je to zanimljivo zato što sam shvatila jedan drugi modus navještanja Božje riječi. Kada sam došla ovdje u sličnu situaciju, to sam primijenila pa sam krenula biciklom na Senčanski put, tamo iza Bunarića izići njima u susret držati vjeronauk. Onda na Čantavirski put, na Šištak u Novo naselje. Mislila sam – kada sam u Americi mogla krenuti u susret ljudima, mogu i ovdje.

Čime ste se još bavili u Subotici?

Radila sam i s narodnim nošnjama, oblačila djecu na Dužijanci. Susrela sam se s materijalima od kojih bi se mogle praviti nošnje, pa sam svoj novac potrošla na kupnju i izradu nošnji. Neke sam darivala, neke prodala, neka i drugi imaju, i od

zarade radila nove nošnje. Za mene su Bog i narod najveća vrijednost kojima treba služiti i sebe utrošiti.

Vodila sam mlade u zajednicu Taize 16 godina. Tijekom putovanja učila sam ih moliti, poticala na vjeru i puno djece je poslije toga došlo i tražilo krštenje. Dva puta sam vodila mlade na doček Nove godine, a 2000. godine vodila sam mlade na milenijski susret s papom u Rim.

Koja je vaša poruka mladima, odnosno narodu?

Da vjerujemo da Bog postoji. A kako njemu služiti? Za to postoje institucije, što je za nas Crkva kojoj se treba obratiti i koju treba pohađati da naučimo kako ćemo Bogu služiti. Pisac u Antigoni veli: »Ni Božja riječ ne postoji od dana današnjeg i nitko ne zna od kada za nju znade svijet.« Od davnina je čovjek bio pobožan i tražio utjecaj viših sila. Od davnina je svoje porijeklo vezao za Stvoritelja, pa ne trebaju ni sada to zaboraviti. Već trideset godina promatram kako mladi nemaju organiziran zabavni život, za čega smo mi odrasli krivi. Zabavni dio je prepušten stihiji, pa oni odlaze u kafiće gdje se truju u duši i piju. Gube svaku moralnu podlogu. Bogu treba vjerovati i treba slušati ono što Crkva uči. Crkva bi trebala biti puna. Umjesto toga, roditelji vode djecu »obaviti« prvu pričest i krizmu. Sve me prođe zima kada djeca »obave« sakramente, pa od vjere ostane samo da su je »odradili«. Otvorite svoje kuće Bogu, neka kuća postane crkva.

»Pomislmo malo što bi se dogodilo da nema časnih sestara u bolnicama, časnih sestara u misijama, časnih sestara u školama. Ma zamislite samo Crkvu bez časnih sestara! To je upravo nezamislivo: one su dar, taj kvasac kojim Božji narod napreduje. Velike su te žene koje posvećuju svoj život Bogu, koji prenose Isusovu poruku.«

Papa Franjo, Angelus 02.02.2014.

jao 4 godine, zavjetovala sam se, nakon čega su me uputili u Novi Sad gdje sam trebala upisati medicinsku školu. Kako je plan bio da ubuduće radim s bolesnicima, još za vrijeme boravka na Korčuli radila sam u Smokvici, gdje sam pomagala u ambulanti. Međutim, došla je poglavarica i odlučila drugačije. Odvela me u Rim i tamo sam završila učiteljsku školu. Po završetku

Najviše sam boravila u Argentini gdje sam radila s našim pomlatkom i misionarila po »instancama«. To su bila velika imanja, nešto kao grofovije ili uprave. Tamo sam naučila misijski rad. Kada sam se vratila u Suboticu, moji su se roditelji razboljeli. Mama je ubrzo umrla. Biskup je odlučio zadržati me u Subotici, tako da sam od 1983. godine iduće 22 godine u sjemeništu

Kako komentirate aktualne hrvatsko-srpske odnose u kontekstu izbjegličke krize?

DAVOR MARKO,
medijski analitičar

Napisi bez javne osude

Hrvatski premijer **Zoran Milanović**, u susret novim izborima, odlučio je pokazati mišiće svom kolegi iz Srbije, na momente djelujući bahato. Kolega premijer **Aleksandar Vučić** jedva je tako nešto dočekao. Karizmu i potporu koju zasniva na aferama, skandalima, pseudoprojektima i medijskoj manipulaciji, Vučić je dodatno »napumpao« tijekom prepucavanja s Milanovićem. Taktika već oprobana – dok Vučić »čuti kao zaliven«, glasno progovaraju njemu naklonjeni tabloidi, neprofesionalno bi ih i bilo nazivati medijima. Već dobro uhodana matrica – upiranje prstom u druge kao ključne neprijatelje srpskog naroda, beskrupulozno korištenje jezika mržnje, potpirivanje netrpeljivosti i jasno stigmatiziranje, nešto je po čemu je dnevnik *Informer* odavno poznat. Zabrinjavajuće je što su se u *Informeru* ovoga puta u medijskoj borbi protiv 'ustaških' metoda socijaldemokrata Milanovića i etničkog Srbina **Ostojača**, inače hrvatskog ministra policije, priključila većina dnevnih novina. Još više brine što nije bilo javne osude ovakvog pisanja, etiketiranja, korištenog jezika. O sankcijama da ne pričamo. Koliko god to na prvi pogled zvučalo nevjerovatno, ali Milanoviću i njegovoj partiji ovakvo pisanje ide u prilog. HDZ i **Karamarko** nisu se pokazali rivalima po mjeri, pa je Milanović u Vučiću i njegovoj medijskoj mašineriji dobio neprijatelja 'po mjeri' uoči predstojećih izbora. Kako su posljednje ankete pokazale, taktika je upalila, SDP-u i Milanoviću popularnost je skočila za više od 4 procenta. O izbjeglicama i migrantima s početka ove priče nitko i ne haje.

D. B. P.

VLADIMIR KRANJČEVIĆ,
vijećnik HNV-a

Da se odnosi poprave

Izbjeglička kriza je posljedica globalnih političkih dešavanja i kao takva je zahvatila i našu regiju. Taj problem je utjecao i na pogoršanje srpsko-hrvatskih međudržavnih odnosa, kada su se izbjeglice počele preusmjeravati prema hrvatskoj granici. Ni jedan ni drugi premijer, niti **Milanović** a niti **Vučić**, u ovim dešavanjima koja prate izbjegličku krizu, nisu se ponijeli najadekvatnije. Iako je ta situacija, barem što se tiče zabrana prelaska hrvatske, odnosno srpske granice, ubrzo okončana. Vjerojatno je da na ovo pogoršanje odnosa imaju utjecaj predizborne kampanje u obje države. Moguće da je ova kriza premijeru Milanoviću dobro došla, ali mislim da je nije nešto pretjerano zloupotrijebio. On je tražio da Srbija jedan dio izbjeglica usmjerava prema mađarskoj granici, što se na kraju i desilo. To je, po meni, i rješenje za cijelu ovu krizu u odnosima Srbije i Hrvatske. No, ovo nije kraj izbjegličke krize i vjerojatno je da će tu biti još problema, što umnogome ovisi od toga kako će se Europska unija prema tom slučaju odrediti. Inače, mislim da se Srbija uopćeno dobro odnosi prema izbjeglicama koje bježeći od rata tu prolaze i žele dospjeti do država Zapadne Europe u kojima će bolje živjeti.

Što se tiče medijskog praćenja aktualnih srpsko-hrvatskih odnosa, situacija je jako loša. Osobito u slučaju tabloida, koji predsjednika vlade jedne države nazivaju pogrdnim imenima. Na to pojedine medijske udruge i ukazuju, ali bez nekog značajnijeg utjecaja. Jako je važno da se odnosi između Srbije i Hrvatske poprave i stabiliziraju i nadam se da će do toga u skorije vrijeme doći.

D. B. P.

SLAVEN BAČIĆ,
predsjednik HNV-a

U svjetlu predizborne kampanje

Uvijek kada dođe do zahlađenja ili pogoršanja odnosa između Srbije i Hrvatske, što se dešava i sada u povodu izbjegličke krize, to se reflektira i na dvije manjinske zajednice u obje zemlje. Cijeli taj kompleks oštire retorike, mjera i potumjera, medijskih napisa itd. nika-ko ne ide u prilog dvama spomenutim zajednicama. No, treba imati na umu da u obje zemlje uskoro slijede izbori na različitim razinama vlasti, zbog čega se sve ovo mora promatrati i u svjetlu bliže ili daljnje predizborne kampanje, u kojima politički akteri i na ovaj način u svojim zemljama pokušavaju ostvariti političke poene. Što se izbjegličke krize tiče vidljivo je da se uslijed tolikog stupnja migracija ne mogu poštovati pravne procedure za dobivanje azila i uopće imigraciju, prije svega registracija ulazaka u tranzitne države. Teško je vjerovati da EU može primiti toliko imigranata, među kojima, osim političkih azilanata, ima i ekonomskih migranata i iz drugih bliskistočnih zemalja, te će nakon smirivanja izbjegličke krize vjerojatno doći do readmisije dijela imigranata u prve sigurne zemlje. Podsjetio bih da EU ima Sporazum o readmisiji i sa Srbijom, pa bi moglo doći do readmisije dijela izbjeglica koji ne ispunjavaju uvjete za azil u Srbiju, pa i u Hrvatsku, iako bi striktno gledano te prve države trebale biti Grčka, kao najčešća prva zemlja članica EU u koju su ušle izbjeglice, ili Turska, koja je prva sigurna zemlja. Ako dio izbjeglica bude vraćen u Srbiju i ako se one tu trajnije zadrže, vjerojatno bi to prouzročilo porast ksenofobnih ispada i desnog ekstremizma, koji bi mogao utjecati i na položaj ovdašnje hrvatske manjinske zajednice.

D. B. P.

RAZGOVOR POVODOM IZBORA U DSHV-U:

MIRKO OSTROGONAC,
PREDSJEDNIK MO DSHV-A ŽEDNIK

Samo dobro organizirani i složni možemo opstati

Mirko Ostrogonac je izabran za predsjednika MO DSHV-a Žednik na izbornoj skupštini koja je održana 8. rujna. Od osnutka je bio član stranke, obnašao je dužnost šefa Službe za lokalni ekonomski razvoj, gospodarstvo, poljoprivredu i turizam Grada Subotice.

Koji je program vašeg rada?

Jedna od polaznih točaka jest nastavak kontinuiteta u radu MO DSHV-a Žednik, što smatram iznimno važnim čimbenikom, kojim se nastoji unaprijediti ono što je bilo dobro u dosadašnjem radu, sukladno prilikama. U predstojećem razdoblju treba uvoditi novine u radu i rješavati konkretne probleme. Naša mjesna organizacija nema neki poseban, vlastiti program, već moramo programska načela i odluke donesene od strane tije-

la DSHV-a primijeniti u svojoj sredini.

Što će biti ciljevi u daljnjem radu MO DSHV-a Žednik?

Ima nekoliko stvari koje smatram da trebamo uraditi, a to je pomlađivanje članstva MO DSHV-a Žednik, uključivanje žena u rad, a preko članova Skupštine MZ Stari Žednik pridonijeti razvitku našeg sela. Posebice u resorima koji su u nadležnosti vijećnika DSHV-a kao što su kultura, poljoprivredu, održavanje zelenih površina, mala privreda i socijala. Mi smo nastojali zadržati ove resore u nadležnosti vijećnika DSHV-a, jer smatramo kako kroz ove aktivnosti možemo konkretizirati i učiniti prepoznatljivim djelovanje članova MO DSHV-a Žednik.

Kako ocjenjete završene izbore za Skupštinu Mjesne

zajednice Žednik? Hoće li DSHV sudjelovati u koaliciji koja će biti dio vlasti ili ćete biti oporba?

Realno, postignuti su rezultati koji odgovaraju trenutačnoj snazi naše mjesne organizacije u ovom trenutku. Nismo njima niti razočarani, a nismo previše ni zadovoljni, budući da su isti mogli biti bolji – najmanje za još jednog vijećnika, pa možda i dva. Trebalo je uložiti još malo energije i rada, posebice kada je u pitanju populacija koja živi na salašima i kojih u okolici Žednika ima solidan broj. I to je također jedan od ciljeva rada u predstojećem vremenu.

Na konstitutivnoj skupštini MZ Stari Žednik smo postigli sporazum da sve vijećničke skupine (SNS, DSHV, SVM, LSV) sudjeluju »u vlasti«, na čemu smo mi, vijećnici DSHV-a najviše inzistirali u preliminarnim dogovorima. Smatramo kako u malim sredinama i s malim snagama, nema mjesta da netko bude u oporbi, nego da svatko pridonosi radu Mjesne zajednice, sukladno osvojenim mandatima i uloženom radu.

Od osnutka ste u DSHV-a, molim vas ocijenite tih 25 godina djelovanja stranke.

Ako se razmatra i ocjenjuje četvrtstoljetni rad naše stranke, mislim kako je ona odigrala značajnu ulogu u razvitku demokracije u izrazito teškim i nenačlonjenim uvjetima. Treba odati priznanje za hrabrost onima koji su osnovali i vodili stranku kroz sve ove godine. To nije nimalo lako ni nakon petolistopadskih promjena 2000. godine, a još je teže bilo u prvom desetljeću nje-

nog rada. Sve nas to ne smije uspavati, jer samo dobro organizirani i složni možemo opstati kao prepoznatljivi manjinski entitet na ovim prostorima.

Kada možemo čekivati boljitak za hrvatsku zajednicu u Srbiji? Što treba poduzeti?

Boljitak hrvatske zajednice ne može biti kao neki separatan slučaj izdvojen iz vremena i sredine u kojima živimo i radimo. No, unatoč tome što ne možemo puno utjecati, prije svega na ekonomski globalni razvitak, možemo dati značajan doprinos unapređenju. Mislim kako su pripadnici hrvatske zajednice ovdje dobri poljoprivrednici, obrtnici, radnici, intelektualci i da držimo »korak s vremenom«. A što se položaja hrvatske zajednice tiče, najvažnije je da svaka naša institucija dobro radi posao radi kojeg je osnovana i da se izgradi povjerenje međusobno, odnosno da se otkloni nezdrava konkurencija i želja za prevlašću jednih nad drugima.

Izbori u Demokratskom savezu Hrvata u Vojvodini su u tijeku. Što biste savetovali novoizabranom predsjedniku i dužnosnicima da im bude prioritet u radu stranke?

Novom vodstvu DSHV-a prije svega treba dati podršku u radu u onoj mjeri koliko to ovisi o nama pojedinačno. Osobno smatram, i to mogu preporučiti, da se unaprijedi »rad na terenu«, jer tamo se zapravo prave čvrsti temelji za cjelokupnu nadgradnju naše kuće koja se zove Demokratski savez Hrvata u Vojvodini.

Zlatko Ifković

Blizanci na Korzu

NEKAD
i
SAD

Dvije zgrade koje odvaja pasaž, više nisu istovjetne kao u vrijeme kada su nastale, mada je još ostao njihov općeprihvaćen naziv »blizanci«. Nalaze se na Korzu i pažljivijim promatranjem uočljiva je nekadašnja potpuna simetričnost, u međuvremenu izmijenjena nadogradnjom jednog od ovih objekata. Na staroj fotografiji, snimljenoj prije oko tri i pol desetljeća, to su još blizanci. Dograđen je kat i potkrovlje na jednom od objekata, prema uvjetima Međupćinskog zavoda za zaštitu spomenika kulture u Subotici 1997. godine, i pripadaju nepokretnim kulturnim objektima. U međuvremenu je završena i izgradnja višekratnice u pozadini objekta, u pasažu s desne strane, s nizom poslovnih objekata, čime je ostvarena jedna od subotičkih ideja o formiranju pasaža s raznolikim sadržajem.

Dva identična građevinska objekta, formirana kao slika u ogledalu, s centralnim pasažom koji je vodio u dvorište, koncipirana po principima internacionalne moderne, po čemu su atipični u odnosu na okolne zgrade elitne subotičke ulice, podiglo je krajem 1912. godine Subotičko građevinsko d. d. (izvor *Gradotvorci I*, autori **Gordana Prčić Vujnović**, **Viktorija Aladžić** i **Mirko Grlica**). Na ovoj lokaciji mijenjani su projekti i namjena zgrada u pripremi gradnje, a pretpostavlja se i tijekom gradnje.

K. K.

DEROGIRANJE NADLEŽNOSTI

Sektorskim zakonima ukidaju se nadležnosti AP Vojvodine

Pokrajinska Vlada konstatala je na sjednici održanoj 23. rujna, kojom je predsjedavao **Bojan Pajtić**, da republička vlast sustavno nastavlja s praksom da sektorskim

Pokrajinska vlada zadužila je pokrajinska tajništva da pripreme podatke o dosadašnjem derogiranju nadležnosti, nakon čega će predložiti raspravu o ovoj temi na sjednici Skupštine AP Vojvodine.

inspekcije, čime se stavljaju van snage odredbe iz Zakona o utvrđivanju određenih nadležnosti AP Vojvodine koja kaže da AP Vojvodina, preko svojih tijela vrši inspekcijski nadzor u

Pokrajinske vlade da donosi planove upravljanja vodnim područjima na svom teritoriju i izbrisani su nazivi javnih vodoprivrednih poduzeća koja su pripremala te planove.

Predlaže se i ukidanje nadležnosti pokrajinskog tijela uprave nadležnog za zdravstvo za određivanje zona sanitarne zaštite izvorišta za opskrbu vodom za piće i za sanitarno-higijenske potrebe. Pokrajinska vlada ponovila je, stoga, zahtjev Vladi Republike Srbije da se održi zajednička sjednica dviju vlada, radi razmatranja aktualnih pitanja koja opterećuju rad vojvođanske vlade. Na dnevnom redu zajedničke sjednice našlo bi se, među ostalim, pitanje nedostajućih 4,4 milijarde u proračunu Pokrajine za financiranje planiranih aktivnosti i obveza, kao i pitanje sustavnog ukidanja određenih nadležnosti.

zakonima, ovog puta Nacrtom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vodama, ukida nadležnosti Pokrajine iz Zakona o utvrđivanju određenih nadležnosti AP Vojvodine. Tim povodom,

Naime, Nacrtom o izmjenama i dopunama Zakona o vodama ukidaju se nadležnosti Pokrajine bez prihvatljivog obrazloženja zbog čega se to radi. Među ostalim, predlaže se ukidanje vodne

oblasti vodoprivrede na teritoriju AP Vojvodine. Nacrt izmjena Zakona o vodama, također, ukida nadležnost Pokrajine u određivanju hidromeliracijskih područja, ukida nadležnost

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš („Sl. glasnik RS“ br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O PODNESENOM ZAHTEJUVU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Nositelj projekta JKP »VODOVOD I KANALIZACIJA« Subotica, Trg Lazara Nešića 9, podnio je dana 29.09.2015. godine pod brojem IV-08-501-316/2015, zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta: »Izgradnja bunara B-6/I, trasu povezanog cjevovoda, napojni kabel i signalni kabel na VZ II. u Subotici«, na katastarskoj čestici 14605/8 KO Novi Grad, Subotica, ulica Tuk Ugarnice bb (46.100701°, 19.742532°).

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Odsjeka za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg slobode 1, Gradska kuća, II. kat, soba 226).

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ove obavijesti mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gore navedenu adresu, ili elektronički na adresu zivotnasredina@subotica.rs.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš („Sl. glasnik RS“ br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O PODNESENOM ZAHTEJUVU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Nositelj projekta JKP »VODOVOD I KANALIZACIJA« Subotica, Trg Lazara Nešića 9 podnio je dana 29.09..2015. godine pod brojem IV-08-501-315/2015, zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta: »Izgradnja bunara B-4/III, trasu povezanog cjevovoda, napojni kabel i signalni kabel na VZ II. u Subotici«, na katastarskoj čestici 14605/4 KO Novi grad, Subotica, ulica Tuk Ugarnice bb (46.100713°, 19.725157°).

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Odsjeka za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg slobode 1, Gradska kuća, II. kat, soba 226).

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ove obavijesti mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gore navedenu adresu, ili elektronički na adresu zivotnasredina@subotica.rs.

EUROPSKA BAŠTINA U BAČU

Stari obrti, čuvari tradicijskog naslijeđa

Foto: TO Bač

U Baču je održana manifestacija *Dani europske baštine* u koju je ova općina uključena od 2002. godine. Ovogodišnja tema kojom su obilježeni Dani europske baštine u Srbiji, pa i u Baču, bila je *Stari i tradicijski obrti – očuvanje i održanje*. Dani europske baštine u Općini Bač održani su 26. i 27. rujna, a 25. rujna je u Selenči održan tradicionalni forum o organskoj proizvodnji koji će od sljedeće godine biti dio programa *Dana europske baštine*. Upravo primjer

Selenče, gdje se čuva tradicija metlarstva, istaknuo je predsjednik Općine Bač **Dragan Stašević**. »Cilj ove manifestacije je da se širokoj javnosti u europskim državama približi i učini dostupnim kulturno naslijeđe i da se istakne jedinstvo raznolikosti zajedničkog europskog naslijeđa, kao jednog od najkarakterističnijih čimbenika europskog identiteta. Upravo to jedinstvo raznolikosti imamo i negujemo u Baču, općini koja je multikulturalna, multinacionalna i višejezična sredina, a koja nas

upravo u toj svojoj raznolikosti čini bogatom kulturom i običajima«, rekao je Stašević, otvarajući ovogodišnju manifestaciju *Dani europske baštine*.

Dio ovogodišnje manifestacije održan je u šokačkoj etno kući *Didina kuća*, koja se savršeno ukapa u temu ovogodišnje manifestacije i gdje je pokazano tradicijsko topljenje masti i spravljanje čvaraka, pečenje rakije i izrada zlatoveza. A tajne zlatoveza, zaboravljene vještine ovdašnjih žena, ženama je otkrivala

Mira Milošević, članica Udruge *Tragovi šokaca* i to na tečaju zlatoveza koji je u *Didinoj kći* održan tjedan prije *Dana europske baštine*. »Zlatovez je nekada bio sastavni dio šokačke nošnje, a žene su ga radile pod svjetlom svijetla i petrolejki. Danas se uglavnom koristi u komercijalne svrhe«, kaže Mira Milošević.

Dani Europske baštine zajednički su projekt Vijeća Europe i Europske komisije i u Europi traju 23 godine.

Z.V.

PROMOCIJA FILMA O ZNAMENITIM SOMBORCIMA

Ede Margalić među velikanima

Sombor se ponosi ljudima koji su nekada u ovom gradu živjeli i stvarali povijest, ne samo Sombora već i na širem prostoru. Neki od njih, kroz manifestacije koje se održavaju u njihovu čast, kroz biste koje su postavljene ili na druge načine, poznati su Somborcima. Ali ima i onih koji su vezani za prošlost Sombora, ali se o njima malo zna i malo govori. Želeći to promijeniti Gradska knjižnica *Karlo Bijelički* i produkcija *Rombos* snimili su dokumentarni film *Zaboravljeni Somborci*. Premijera filma bila je 24. rujna u Glazbenoj školi u Somboru. U filmu su predstavljeni gimnastičar **Ivan Ivančević**,

glazbenik **Josif Šlezinger**, glumica **Milka Grgurova**, književnik **Anastasije Nikolić**, a među zaboravljenim velikanima je i znanstvenik **Ede Margalić**. Kako se moglo čuti u desetominutnom dijelu filma koji govori o Margaliću, ovaj rođeni Zagrepčanin toliko je zavoleo Sombor da se u njemu nastanio i ostao i poslije sloma Austro-Ugarske Monarhije. Ovaj znanstvenik završio je visoke škole u Pešti, Beču i Parizu i govorio je osam jezika. Za Sombor je značajno to što je Margalić u Sombor došao kao profesor gimnazije čiji je poslije nekoliko godina postao i ravnatelj. Na toj poziciji ostao je sve

do prelaska na budimpeštansko sveučilište, gdje je postao prvim profesorom na katedri za hrvatski jezik i književnost, a kasnije i za srpski jezik. Kada je riječ o Somboru, Margalić je bio jedan od inicijatora osnivanja Povijesnog društva Bačko-bodroške županije, a zahvaljujući njegovim nastojanjima Sombor je umjesto stare gimnazijske zgrade dobio novu u kojoj je i danas gimnazija. Nije rečeno u filmu, ali valja spomenuti da je Margalić autor hrvatsko-mađarskog i srpsko-mađarskog rječnika i da je na mađarski jezik, osim djela srpske književnosti, prevodio i djela hrvatskih autora.

Film *Zaboravljeni Somborci* samo je prvi korak u prikupljanju građe o poznatim, ali manje znanim Somborcima. »Plan nam je da u narednom periodu pokrenemo jedan širi projekt istraživanja i prikupljanja podataka o znamenitim Somborcima i pripremimo jedan leksikon«, kaže ravnatelj somborske knjižnice **Vladimir Jerković**.

Z.V.

MIHOLJDANSKI SUSRETI U BEREKU

Revija rukotvorina

Udruga žena Berežanke iz Berega organizirala je u nedjelju, 27. rujna, tradicionalne *Miholjdanske susrete*. Ove godine po sedmi puta okupile su se udruge žena na susretu koji promovira ženske udruge i njihovo stvaralaštvo. **Marija Ivošev**, predsjednica Udruge žena Berežanke, podsjeća da se *Miholjdanski susreti* održavaju uoči Miholjdana (29. rujna), koji se u Beregu slavi kao prošćenje. Nažalost, zatvaranje granice i cijela ova politička situacija razlog je što ove godine susret nema međunarodni karakter. »Ipak su nam došle naše redovite sudionice, ali i neke udruge koje sudjeluju po prvi puta«, kaže Marija Ivošev. A takvo je *Društvo za borbu protiv raka* iz Sombora, koje je pokazalo da se, osim prevencijom i zdravstvenim prosvjeđivanjem, bavi i umjetničkim radom, kao što je oslikavanje na svili ili dekupaž. Među redovitim sudionicama su žene iz Bezdana okupljene u udruzi

Žene spretnih ruku, a po onome što su pokazale čini se da su najspretnije u ručnom radu - heklanju i bijelom vezu. Spretnost je do izražaja došla i u dva natjecanja koja su organizirana. Jedno je bilo natjecanje u vezu, a drugo u mučenju bjelanjaka - i to ručno kao što se nekada i radilo.

Miholjdanski susreti bili su prigoda i za nastup dječje folklorne skupine HKPD-a *Silvije Strahimir Kranjčević*. Na njih su u *Kranjčeviću* posebice ponositi, jer poslije duže pauze Bereg, koji je nekada imao vrsne folkloraše, ponovno ima dječju folklornu skupinu, koja daje nadu da će, usprkos sve manjem broju djece i sve manjoj zainteresiranosti, šokačku nošnju imati tko nositi i pokazati. A do sada su se mali folkloraši pokazali ne samo u Beregu, već i u Monoštoru, Plavni, na Općinskoj smotri folklornog stvaralaštva, ali i na gostovanjima u Hrvatskoj.

Z.V.

2. listopada 2015.

TJEDAN U BAČKOJ

Malo više nego dovoljan

Ovih su dana objelodanjeni rezultati istraživanja o zadovoljstvu glede stanja u gradu Somboraca i gospodarstvenika, a ocjena koju su ispitanici dali u većini anketiranih područja ne prelazi tricu, što bi đaćkim rječnikom rečeno bilo malo više nego dovoljan. Svakako nije za hvalu i ponos, ali bit će dobro ukoliko se iz toga izvuče neki nauk, kako ne bi bilo da smo anketu radili (i platili) tek tako. Možda će tako i biti, jer kako kaže zamjenik gradonačelnika **Vladislav Živanović**, u nove, velike projekte bez ovakvih istraživanja ne treba ni ulaziti i ovo je prvi korak. Drugi je, prema njegovim riječima, razvijanje akcijskih planova i studija. E, živi bili pa vidjeli.

Ali da se vratimo na same rezultate ankete. A oni između ostalog pokazuju kako je lokalna administracija za svoj rad dobila prosječnu ocjenu 2,71, a sva područja rada lokalne samouprave ocijenjena su ocjenom manje od trice. Više od polovice ispitanih Somboraca nije zadovoljna prometnom infrastrukturom, ali je zato više od polovice njih zadovoljno kulturnim sadržajima u gradu. Kada je riječ o komunalnoj oblasti, tri četvrtine ispitanih podupire izgradnju regionalnog deponija. Čak 84 posto ispitanih podržava otvaranje sveučilišta u Somboru.

Iz perspektive gospodarstvenika najveći problem je prometna infrastruktura. Za unapređenje gospodarskog razvoja važno je, po mišljenju poslovnog sektora, aktiviranje Koridora VII (Dunav) i mreže kanala, izgradnja robno-transportnih centara na Dunavu i Velikom bačkom kanalu, aktiviranje graničnog prijelaza s Hrvatskom kod Bogojeva i za željeznički promet. Najperspektivnijom granom poljoprivrede većina ispitanika smatra ratarstvo, ali samo četiri posto gospodarstvenika zadovoljno je postojećim prerađivačkim kapacitetima u prehrambenoj industriji. Čak devet od deset anketiranih gospodarstvenika smatra kako bi se turizam u Somboru bolje razvijao ukoliko bi se formirala zajednička turistička ponuda u mikroregiji Baja-Sombor-Osijek.

Meni bi osobno bilo zanimljivo čuti odgovore na pitanja planirate li otići ili ostatu u Somboru, što bi bio razlogom vašeg odlaska, kao i odgovor na pitanje kakve su mogućnosti zapošljavanja u Somboru. Ali, takvih pitanja u ovoj anketi nije bilo. Osobno mislim kako je to puno važnije od toga što Somborci misle o parkovima ili recimo o tome treba li ili ne Somboru sveučilište.

Z. Vasiljević

SREM FILM FEST

Promidžba turističkog potencijala regije

Tijekom četiri dana trajanja festivala predstavljeno je 68 filmova, 58 u konkurenciji iz 35 zemalja s pet kontinenata. Festival na prvom mjestu predstavlja promociju dokumentarnih filmova koji obrađuju područja turizma i ekologije, ali pored toga cilj je i promicanje kulturnog naslijeđa regije, ali i cijelog planeta kao osnova za razvoj turizma

U hotelu *Termal* u Vrdniku svečano je otvoren 23. rujna, treći po redu Međunarodni festival dokumentarnog filma turizma i ekologije u organizaciji Udruženja filmskih, TV i radio stvaralaca *Srem film*. Festival *Srem film fest* svečano je otvorila ataše za suradnju francuskog veleposlanstva u Beogradu **Virzini Manfroni**. Festival je održan u devet gradova srpskog i hrvatskog dijela Srijema: Banjem Vrdniku, Specijalnom rezervatu prirode *Zasavica*, u Rumi, Srijemskoj Mitrovici, Nijemcima, Indiji, Srijemskim Karlovcima,

prvom mjestu predstavlja promociju dokumentarnih filmova koji obrađuju područja turizma i ekologije, ali pored toga cilj je i promicanje kulturnog naslijeđa regije, ali i cijelog planeta kao osnova za razvoj turizma. Ekološkim se temama želi utjecati na svijest stanovništva o potrebi poštovanja i čuvanja prirode.

PODRUČJA KOJA POVEZUJU LJUDE

Prema riječima organizatora, direktora *Srem film festa* **Igora**

gostoprimstvo ostaviti snažan dojam: »*Srem film fest* ima dvojaku ulogu. Na prvom mjestu je to promidžba dokumentarnog filma i turizma, a na drugom mjestu je promidžba regije gdje se *Srem film fest* odvija. Izuzetno mi je veliko zadovoljstvo najaviti da se ove godine *Srem film fest* odvija u 9 gradova srpskog i hrvatskog Srijema. Odziv ovih gradova mi govori kako smo na pravom putu prezentiranja turističkog potencijala ove regije. Na prvom mjestu mislim na kulturno naslijeđe, a na drugom mjestu mislim na ekološki interesantnu destinaciju. Srijem je izuzetno bogata regija kada je u pitanju potencijal za razvoj turizma, ali nažalost o tome čovjek i domaće stanovništvo malo znaju«, istaknuo je Igor Čolak.

Ove su godine po prvi put u okviru *Srem film festa* bili aktivni sudionici iz Republike Hrvatske. Četvrtog dana festivala 25. rujna organiziran je posjet sudionika Muzeju vučedolske kulture u Vukovaru i Iločke tvrđave, kada je održan i okrugli stol na temu Kulturno naslijeđe kao osnova za razvoj turizma.

»Želja nam je i u sklopu buduće prekogranične suradnje između Srbije i Hrvatske pokriti i jedan dio zapadnog Srijema u Hrvatskoj i dio Srijema u Srbiji. Tu držimo da imamo dosta pozitivnih pomaka u suradnji svih sudionika i na polju kulture i sporta i gospodarstva i mislim kako dolazi vrijeme kada ćemo

sve te aktivnosti moći obuhvatiti. Mislim da su upravo ovakve manifestacije, kao što je *Srem film fest*, dobra prilika i da to operativno održimo i da se nađemo i u Srbiji i u Hrvatskoj i u konačnici neke stvari usmjerimo prema boljoj budućnosti. Ovo je početak i vjerujem da će taj početak naići na dobar odjek. Na tome radimo i vjerujem da ćemo iduće godine imati puno više filmova i puno više interesiranja za *Srem film fest*, s obiju strana granice«, rekao je **Ivica Klem**, načelnik Općine Nijemci.

POMAK PREKOGRANIČNE SURADNJE

U filmskoj selekciji sudjelovalo je 58 dokumentarnih filmova, a 2 filma prikazana su počasnno u Vrdniku, u čast **Jovanu Jovičiću**, gitaristu svjetskog glasa iz Vrdnika. Prikazivanjem tih dvaju filmova, željelo se ukazati na značaj tog plodnog skladatelja koji je napisao brojna solistička djela za gitaru, skladao za kazalište, film i radio, kao i na njegovu značajnu pedagošku djelatnost zahvaljujući kojoj je klasična gitara u Srbiji i u nekadašnjoj Jugoslaviji u drugoj polovici dvadesetog stoljeća doživjela veliki procvat. O tome nam govori redatelj dokumentarnih filmova i izbornik festivala **Vladimir Perović**.

»Ta dva filma su dosta stara, a njegova glazba je u njima dominantna. Što se tiče filmova u pro-

Igor Čolak

Staroj Pazovi, Iloku i Vukovaru.

U okviru svečanog otvorenja festivala otvorena je i izložba fotografija Nacionalnog parka Fruška gora pod nazivom *Sve dobre stvari su divlje i slobodne*. Tijekom četiri dana trajanja festivala predstavljeno je 68 filmova, 58 u konkurenciji iz 35 zemalja s pet kontinenata. Festival na

Čolaka, time što se manifestacija održava u mnogim gradovima Srema (Srbija) i Srijema (Hrvatska), ove godine u svijet svi skupa šalju još jednu poruku... jer turizam i ekologija su oblasti koje povezuju ljude, baš kao i festival *Srem film fest*, autore filmova na koje će prema njegovim očekivanjima njihovo

jekciji, mi u *Srem film festu* radimo malo drugačije nego drugi festivali, ne otvaramo slobodni poziv, nego je taj poziv otvoren sve vrijeme. Tijekom čitave godine skautski prebiram po festivalima, raspitujem se kod kolega, pratim studentske kampove i odatle okupim 600-700 naslova od čijih sinopsisa napravim triazu od nekih 200-250 filmova. Što se tiče Srbije i Hrvatske, napravili smo divan pomak preko granice. Dok se mnogi zatvaraju u granice, mi smo prekoračili i to ne osvajački, nego da bismo pokazali kako su kultura i prostor prirode objedinjeni i kako u njemu granice ne mogu postojati», rekao je **Perović**.

PROMICANJE GEOPARKOVA

Ministarstvo poljoprivrede i zaštite životnog okoliša je u cilju očuvanja, zaštite i održivog korištenja geodiverziteta Republike Srbije, utvrdilo listu potencijalnih prostora za uspostavljanje geoparkova u Srbiji. Jedna od destinacija je i Fruška gora. Manifestaciji *Srem film fest* pripala je čast upravo promicati inicijativu navedenog ministarstva, za formiranje geoparkova Srbije, među kojima će jedan obuhvatiti Frušku goru.

Slobodan Puzović, pokrajinski tajnik za urbanizam, graditeljstvo i zaštitu životnog okoliša istaknuo je kako Pokrajinsko tajništvo za urbanizam i graditeljstvo i zaštitu životnog okoliša podupire zaštitu i korištenje prirodne i kulturne baštine na teritoriju Vojvodine i već dvije godine je partner *Srem film festu* u okviru organizacije Međunarodnog festivala dokumentarnog filma turizma i ekologije.

»Mi smatramo kako je podrška ovakvom festivalu od suštinskog zna-

čaja. Da se na ovaj način prirodna, kulturna, duhovna vrijednost, tradicija i običaji lokalne zajednice približavaju narodu i da im kroz filmske umjetnike prikazuje koliko je važno čuvati tu prirodnu kulturnu i duhovnu baštinu i njegovati je. Priroda i umjetnost ne poznaju granice. Tu se ljudi umjetnici i ljudi koji se bore za zaštitu prirode i zaštitu životnog okoliša najbolje povezuju, pronalaze zajednički interes i surađuju, na dobrobit prirode i lokalne zajednice«, rekao je **Puzović**.

Zatvaranje festivala i uručivanje nagrada održano je 26. rujna u hotelu *Termal* u Vrdniku. O nagradama je odlučivao žiri u sastavu: **David Fedele** iz Australije, **Meri Bilić** iz Srbije i **Branko Vilus** iz Hrvatske. Gran pri ove godine na Međunarodnom festivalu *Srem film fest* pripao je filmu *House in the fog* autora **Mokhtara Namdara** iz Irana. U području ekologije zlatna *Bubamara* pripala je filmu *Ova zemlja je naša zemlja* autora **Sai Kong Kham** iz Mijanmara, srebrna filmu *Propovjednik sa farme*, autora **Henrika Mennandera** iz Finske, a brončana filmu *Godovi* autorice **Kristine Rigove** iz Slovačke. Posebnu pohvalu za ekološki film dobio je film *Trska* autora **Turgaja Kurala** iz Turske. Zlatnom *Bubamarom* za turistički film nagrađeno je ostvarenje *Milja za miljom* autora **Jamesa K. Martina** iz Argentine, srebrnom film *Autofokus* **Borisa Poljaka** iz Hrvatske, a brončanom *Ringšpil*, čiji je autor **Luka Popadić** iz Srbije. Posebna pohvala za turistički film pripala je filmu *Vreme* **Hasana Arnautovića** iz Bosne i Hercegovine, a dodijeljene su i diplome za TV izraz, a svoje favorite su izabrali suradnici festivala.

Suzana Darabašić

TJEDAN U SRIJEMU

Situacija pod kontrolom

Čini se da se situacija kada je u pitanju migrant-ska kriza, barem kada je šidska općina u pitanju, polako smiruje. Priljev migranata i izbjeglica kroz šidsku općinu i dalje je u tijeku. Oni se u najvećem broju kreću prema graničnom prijelazu Bapska, a u znatno manjoj mjeri prema graničnom prijelazu Tovarnik, odakle kreću prema Republici Hrvatskoj. Do sada su odblokirani granični prijelazi Bajakovo, Tovarnik i Erdut, dok su ostali prijelazi prema Hrvatskoj strani zatvoreni i još uvijek nema zvaničnih informacija kada će oni biti otvoreni. Za sada je situacija s migrantima pod kontrolom i nema većih zastoja u prihvatu i transportu izbjeglica do njihovih odredišta. Krajem proteklog tjedna prihvatni centar, gdje je smješteno oko 400 migranata, posjetili su premijer Vlade Srbije **Aleksandar Vučić**, europski komesar za susjedsku politiku i proširenje **Johannes Hahn**, ministar za socijalnu politiku **Aleksandar Vulin** i šef delegacije Europske unije u Srbiji **Majkl Devenport**. Tom prilikom obišli su migrante, razgovarali s njima, kako bi se uvjerali o uvjetima smještaja, potrebama migranata, nakon čega su zaključili koji su sljedeći koraci u rješavanju migrantske krize, koji se sada tiču Europe, a ne samo Republike Srbije. Kako je toga dana izjavio premijer Vučić, Srbija je po svim pitanjima zemlja kroz koju je prošao najveći broj ljudi, izbjeglica i migranata, i naglasio da su ti ljudi dobro došli u Srbiju i da su na osnovi viđenog, što se tiče objekta Principovac, dobro smješteni i da su zadovoljni. Svoje viđenje je iznio i Hahn istaknuvši da je zadovoljan onim što je srpska Vlada učinila za migrante, kao i da Srbija nije sama i da se ne trebaju podizati nove granice. O svim temama vezano za izbjegličku krizu Vučić i Hahn su toga dana razgovarali u Beogradu. Istoga dana u 17 sati, poslije 6 dana blokade, otvoren je granični prijelaz Batrovci-Bajakovo bez ograničenja, nakon čega se višekilometarska kolona teretnih vozila počela polako smanjivati, a omogućeno je i svim automobilima, bez obzira na registraciju, da uđu u Republiku Hrvatsku. Tako se višednevna drama na graničnom prijelazu Batrovci-Bajakovo, gdje se situacija mijenjala iz sata u sat, konačno završila. Također se čini i da se strasti polako smiruju, ali isto tako i bojazan kod ljudi, barem na ovim prostorima Srijema, da li će ta situacija ostaviti trajne posljedice na odnose dvije susedne države. Mnogi su nakon postignutog dogovora odahnuli, ali se i pitaju da li je sve moglo bezbolnije se riješiti, bez svađa i teških riječi s obiju strana.

Suzana Darabašić

FESTIVAL BUNJEVAČKI PISAMA U SUBOTICI

Pobjedničku pjesmu izveo je Marko Križanović

Mariška osvojila nagradu žirija i publike

Najuspješnija pjesma ovogodišnjeg festivala je Mariška, koja je proglašena najboljom od strane žirija i koja je dobila najviše glasova publike

Četrnaest novih, premijerno izvedenih pjesama donijelo nam je petnaesto, jubilarno izdanje Festivala bunjevački pisama održano u nedjelju u Subotici. Sudionici iz Subotice, Sombora te Davora u Hrvatskoj, među kojima i troje debitana, uz neizostavni festivalski orkestar pod ravnanjem prof. **Mire Temunović**, priredili su cjelovečernji glazbeni ugođaj, koji je slobodno možemo reći, opravdao glavni cilj ove manifestacije: stvaranje novih skladbi vezanih za život, kulturu i običaje bunjevačkih Hrvata u Bačkoj, kao i afirmacija skladatelja, tekstopisaca, glazbenika i vokalnih solista iz redova ove zajednice.

NAJBOLJA PJESMA

A evo i rezultata.

Najuspješnija pjesma ovogodišnjeg festivala je *Mariška*, koja je pobijedila u dvjema kategorijama. Ona je, naime, proglašena najboljom od strane

žirija a ujedno je dobila i najviše glasova publike. Autor *Mariškine* glazbe i teksta je **Zlatko Nikolić**, a pjesmu je interpretirao **Marko Križanović**, kojemu je ovo treći nastup na festivalu. »Festival je velika manifestacija koja nama

mladima pruža priliku predstaviti se. Druga stvar, i to ona najvažija, jest da festival predstavlja odličan način da očuvamo našu kulturu i tradiciju«, izjavio je Križanović nakon festivala.

Drugu nagradu u izboru za najbolju pjesmu žiri je dodijelio **Ninoslavu Radaku** za numeru *Bečarska je narav vedra*, koju je izveo ansambl *Ruže*, dok je treće mjesto pripalo **Zvonku Markovinoviću** za pjesmu *Sombor stari*, koju je izveo **Stipan Parčetić**.

Stručni žiri su činili: **Nataša Kostadinović**, **Šima Dominković**, **Milan Pridraški**, **Dušica Ševo** i **Đuro Parčetić**.

VIŠE PUBLIKE NEGO LANI

Potpredsjednik HGU *Festival bunjevački pisama* prof. **Vojislav Temunović** ističe kako su u organizacijskom odboru zadovoljni ovogodišnjim festivalom. »Imali smo troje debitana, koji su nastupili uz naše već vjerne sudionike. Imali smo i 10 posto više publike nego lani. Neke od pjesama s dosadašnjih festivala su zaživjele među pukom, a nadamo se da će to biti slučaj i s nekom od ovogodišnjih«, navodi Temunović.

NAJBOLJA DEBITANTICA I
INTERPRETATORICA

Ines Bajić najbolja je debitantica ovogodišnjeg festivala, a ovu je titulu zaslužila izvedbom *Moje Bačke* **Marka Končara**. »Veoma volim pjevati i drago mi je da je to prepoznato. Pjesma govori o mojem zavičaju Bačkoj. Volim tradicijsku glazbu, od malena sam išla na folklor gdje sam se upoznala s njom«, kaže ona.

Za najbolju interpretatoricu izabrana je **Lidija Ivković**, koja je izvela *Sirotinjsku pismu* koju su napisali **Marjan Kiš** i **Darija Kiš**. »Nastupam već dugo

Nagrađeni, dr. Marko Sente i voditeljski par

na ovom festivalu i nagrada mi puno znači. Subotička publika

za pjesmu *Svirajte mi noćas moji derani*.

NAJBOLJI TEKST

Po odluci stručnog žirija za tekstove u sastavu: **Katarina Čeliković**, **Ljiljana Dulić**, **Ivana Petrekanić-Sič**, **Tomislav Žigmanov** i **Milovan Miković**, nagrada za najbolji tekst dodijeljena je **Jakovu Relkoviću**, autoru pjesme *Ognjište*, koju je izveo **TS Lengeri** iz Davora (Hrvatska). »Drugi put smo ovdje. Oduševili smo se prošle godine i poželjeli ponovno doći. I ove godine je bila visoka kvaliteta pjesama, a festivalski orkestar je nešto posebno, uvijek i tehnički besprijekoran«, kaže **Bernard Olić** iz *Lengera*.

Manifestacija je održana u sportskoj dvorani Tehničke škole **Ivan Sarić**, a u publici je bilo oko 550 gledatelja. Organizator festivala je Hrvatska glazbena udruga *Festival bunjevački pisama*. Održavanje festivala su pomogli Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Beogradu, Ministarstvo kulture i informiranja Republike Srbije, Grad Subotica, Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice, Pokrajinsko tajništvo za kulturu i javno informiranje, HNV, ZKVH, DSHV, Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame Tavankut i HLU CroArt, a glavni pokrovitelj bila je Primorsko-goranska županija.

D. B. P.

Veliki broj posjetitelja

Odgođen znanstveni kolokvij ZKVH-a

SUBOTICA – Znanstveni kolokvij na temu *Iz blaga samostanske knjižnice Radnićevo Pogargegne izpraznosti od svijeta* koji je najavljen za srijedu, 30. rujna, odgađa se do daljnjega. Organizatori su na to bili primorani zbog opravdane neizvjesnosti oko mogućnosti zatvaranja granice između Republike Hrvatske i Republike Srbije te posljedične nesigurnosti oko dolaska sudionika iz Osijeka. O novom terminu održavanja kolokvija javnost će biti pravovremeno obaviještena.

Predavanje dr. sc. Jasminke Dulić u Vukovaru

VUKOVAR – U povodu devete godišnjice rada Područnoga centra Instituta društvenih znanosti *Ivo Pilar* u Vukovaru, danas će (petak, 2. listopada) predavanje s temom *Vrijednosti i nacionalna svijest vojvođanskih Hrvata* održati sociologinja dr. sc. **Jasminka Dulić**. Predavanje će biti održano u Ružičkinoj kući (Klub sudaca) u Vukovaru, Ulica Josipa Jurja Strossmayera 25, s početkom u 11 sati.

Divojački vašar u Hrvatskom domu

SOMBOR – HKUD *Vladimir Nazor* iz Sombora priređuje sutra (subota, 3. listopada) Divojački vašar. Bit će organizirana revija frizura, 'džegi' i rubaca te igranka. Divojački vašar bit će održan u Hrvatskom domu. Početak je u 20 sati, a ulaz je slobodan.

Z. V.

Predstavljanje knjige *Moja Luca*

SUBOTICA – Predstavljanje knjige *Moja Luca* **Ivana Ivkovića Ivandekića** bit će održano u četvrtak, 8. listopada, u HKC-u *Bunjevačko kolo* u Subotici. Ivković Ivandekić javnosti je poznat kao fotograf i autor kratkih filmova. Ovo je njegov književni prvijenac. *Moja Luca* je objavljena u vlastitoj nakladi autora a čini ju izbor tekstova s njegova facebook profila objavljivanih u posljednjih šest godina.

Na promociji će biti izveden performans *Sitim se jedne lipe pisme* u kojem, osim autora knjige, sudjeluje i ansambl *Hajo* iz Subotice. Početak je u 19 sati.

100. obljetnica smrti Paje Kujundžića

SUBOTICA – U povodu obilježavanja 100. obljetnice smrti **Paje Kujundžića**, svećenika i pokretača kalendara *Subotička Danica*, u idući petak, 9. listopada, bit će priređen spomen-program.

Program počinje u 16,30 sati molitvom i polaganjem cvijeća na svećeničku grobnicu na Bajskom groblju. Svečana sv. misa bit će u 17 sati u crkvi Isusova Uskrsnuća, a nakon mise predavanje će održati mons. dr. **Andrija Anišić**.

Program se održava u okviru Godine hrvatskih velikana u Vojvodini, a organizira ga Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, u suradnji s Katoličkim društvom za kulturu, povijest i duhovnost *Ivan Antunović* i župom Isusova Uskrsnuća.

Likovna kolonija Ivan Gundić Čiso - Dalmata

STANIŠIĆ – U organizaciji HKD-a *Vladimir Nazor* iz Stanišića u tome će mjestu iduće subote, 10. listopada, biti održan VII. saziv likovne kolonije *Ivan Gundić Čiso - Dalmata*. Kolonija će biti upriličena u Domu *Ady Endre*. Najavljeno je sudjelovanje 12 umjetnika koji će djela stvarati u tehnikama ulje na platnu, pastel, akvarel i duborez u drvetu.

Grođebal u Lemešu

LEMEŠ – Nakon pauze od 20 godina, MKUD *László Németh* organizira Grođebal u Lemešu koji će biti održan u iduću subotu, 10. listopada. Balu će prethoditi kulturno-umjetnički program na otvorenom u 15 sati ispred Doma kulture, nakon čega slijedi defile selom i ples na stajalištima. Skup gostiju je zakazan za 19 sati, a po otvaranju bala slijede prikazi običaja i »licitacija krune«. Kotizacija za bal je 1000 dinara.

Ž. Z.

Tavankutski festival voća

TAVANKUT – Etno manifestacija promocije gospodarskih potencijala – V. tavankutski festival voća bit će održan u subotu, 17. listopada, na Etnosalašu *Balažević* u Donjem Tavankutu, s početkom u 10 sati. Manifestacija je posvećena predstavljanju gospodarskih potencijala i proizvoda, autentičnih rukotvorina, kao i proizvoda starih zanata Tavankuta, koji afirmiraju razvoj voćarstva, tradiciju i bogato kulturno naslijeđe.

Organizatori festivala su Galerija *Prve kolonije naive u tehnici slame*, Osnovna škola, HKPD *Matija Gubec* i Voćarska zadruga *Vočko*.

HosanaFest u Subotici

SUBOTICA – X. festival hrvatskih duhovnih pjesama – *HosanaFest 2015.*, koji je odgođen je zbog zatvorenih graničnih prijelaza između Srbije i Hrvatske, bit će održan u nedjelju, 18. listopada, u sportskoj dvorani Tehničke škole *Ivan Sarić* u Subotici.

ODRŽANA LIKOVNA KOLONIJA SONTA 2015.

Slikali i za odsutne prijatelje

Likovna kolonija *Sonta 2015.* održana je nedavno u organizaciji tamošnje KPZH Šokadija, na lokaciji vikend naselja UG Dunav–Staklara. Deveti put zaredom slikari su uživali u čarima nepatvorene prirode, te nadahnuto stvarali umjetnička djela. Iako pozvani i posredno najavljeni, nekoliko dana prije održavanja kolonije dolazak su otkazali slikari likovne sekcije HKC *Bunjevačko kolo* iz Subotice i akademski slikar iz Apatina **Bojan Šimunović**. Da peh bude cjelovit, najavljeni slikari iz Belog Manastira nisu mogli doputovati zbog zatvaranja granič-

Dunavu osjećati ugodno i da ćete na obalama ove moćne rijeke pronaći dobre motive. Sretan vam rad!«, rekao je Tadijan, a potom su umjetnici odlutali za motivima dolazeće jeseni. **Stipan Kovač**, **Milorad Rađenović** i **Ilija Uzelac** iz somborske Likovne grupe 76 davali su ton dobrom ozračju svojim nezaboravnim dosjetkama, ali je istodobno pod njihovim kistovima nastajala čarolija, koja će ubuduće krasiti zidove sončanskog Šokačkog doma. U dobro ozračje uklopile su se i Hvaranka **Ana Tudor**, podrijetlom Sončanka, te članica *Šokadijine* likovne sekcije **Bara Dobraš**.

nih prijelaza između Hrvatske i Srbije. Iz istog razloga u Osijeku je ostala zatočena i voditeljica *Šokadijine* likovne sekcije **Svetlana Zec**.

Tako su u radu kolonije sudjelovali slikari iz Sombora, Sonta i s Hvara. Sudionici i njihovi domaćini organizirano su se odvezli na obalu Dunava, gdje ih je dočekao i pozdravio predsjednik *Šokadije* prof. **Zvonko Tadijan** i neizbježni šokački »frustuk«.

»Ove godine nas je neuobičajeno malo, razlozi nisu u nama, ali koliko vidim, vrijedimo kao da smo u punom broju. Nadam se da ćete se u našoj Sonti i na našem

Na platnima su ostala vrijedna djela, koja će zauvijek krasiti *Šokadijinu* zbirku umjetnina. Nakon završetka radnog dijela umjetnici i domaćini su nastavili druženje uz neizbježni pikantni riblji paprikaš, te pjesmu i svirku *Šokadijinog* tamburaškog sastava. »Hvala domaćinima na organizaciji, jedino mi je žao što je kolonija, zbog nečega što je van njihove kontrole, ostala pomalo nedorečena. U uvjetima koje su nam omogućili, moji veliki prijatelji Ico, Đene i ja radili smo punim srcem, a osobno, osjećao sam se opušteno i za slikanje vrlo nadahnuto«, rekao nam je jedan od sudionika kolonije **Stipan Kovač**.

I. A.

KULTURAMA

Glazbeno zbližavanje

Glazba je umjetnost čiji je medij zvuk kojeg organiziramo u vremenu i prostoru, uglavnom po nekom planu i namjerno, iako ima i drugih načina. Glazba je umjetnost tona koja oplemenjuje čud čovjeka, budi osjećaj za red i ljepotu, te time idealizira i karakterizira različite narode. Stvaranje, izođenje, važnost, a nekad i definicija glazbe, veoma ovise o kulturi i socijalnim aspektima, tako primjerice o glazbi piše sveprisutna *Wikipedia*. Ali brojne su još druge definicije i pokušaj preciznog, točnog definiranja ovog jedinstvenog fenomena ljudskog roda. No, svaka od njih se slaže u neobitnoj činjenici kako ona oplemenjuje čovjeka, bilo onoga koji je stvara, bilo onoga kome je namijenjena.

U samo par tjedana na ovim našim bačkim prostorima krajnjeg sjevera države dogodila su se dva (još jedan je trebao biti ali je iz opravdanih razloga odgođen, pa će naknadno biti – *HosanaFest*, 18. listopada) značajna glazbena događanja. Prvo je *Subotički tamburaški orkestar* u suradnji sa zborom *Pro musica* održao gala koncert na kome su izvođena djela evergreena klasične glazbe (ponedjeljak 21. rujna), a potom je u nedjelju, 27. rujna, organiziran XV. po redu *Festival bunjevački pisama*.

Glazba je ponovno, kako je to i uvijek, uspjela zbližiti ljude, jer publika na ova dva izuzetno vrijedna glazbena događanja nije bila samo iz istog naciona i vjerske pripadnosti. Svi koji su nazočili ovim koncertnim događanjima mogli su na najljepši mogući način (u našim skromnim uvjetima) uživati u blagodatima organiziranog zvuka u vremenu i prostoru (kako to definicija precizno kaže). I svatko tko je bio na *Gala koncertu* i *Festivalu bunjevački pisama*, dvorane kino scene *Jadran* i Tehničke škole *Ivan Sarić* napustio je zbilja oplemenjen snagom glazbe koju je svojom dobrom voljom i osobnim afinitetom slušao skupa s brojnom publikom koja je nazočila istim glazbenim događajima.

Jednako tako će biti i na predstojećem *HosanaFestu*.

Zahvaljujući glazbi. I njenoj snazi oplemenjivanja.

I zbližavanja ljudi koji je slušaju.

D. P.

Piše: Zvonimir Pelajić

KOMUNIKACIJA U KULTURNOJ PRAKSI VOJVOĐANSKIH HRVATA

Pamćenje, zaborav, zlo

Čovjek bi ponekad trebao dati otpor stanju u kome se nalazi, ali pri tome ne treba težiti za povredom drugog, pogotovo ne onoga koji se pokazao sposobnim i vrijednim

»Ljudi su dorasli da se obračunaju s drugim ljudima, ali ne s problemima«. Ova misao **Tina Ujevića** na neki način korespondira s posljednjim događanjima u hrvatskoj zajednici. Puno je posvađanih. Teško je održati zajedništvo jer se nametnuo interes položaja, statusa i moći pojedinaca.

U ovom pomalo mračnom vremenu, pojedinac zasigurno ne može promijeniti svijet, ali se može opredijeliti za graditeljstvo ili rušiteljstvo. On bi naspram društva trebao razvijati kulturu, a naspram bližnjega etiku, samo ako to želi, treba zasukati i rukave. Nepravednim i besmislenim kritiziranjem drugih, onih koji se trude i rade na boljitku zajednice, jurimo za vlastitim iscrpljenjem, a možda i nestajanjem.

LJUDI AKOMUNIKACIJE

Ipak, za utjehu je da još uvijek postoje dobri ljudi koji ne gube pamćenje, koji poštuju prošlost, jer je ona ujedno uvod u događanja idućeg vremena. Tko degradira prošlost siječe granu na kojoj sjedi, jer smisao prošlosti očituje se u budućnosti. »Pamćenje, zaborav, zlo. To su riječi koje se tako često čuju i koje se i te kako uklapaju u ono što nazivate balkanski i vremenski i prostorni kontekst«, rekao je nedavno beogradski književnik **Filip David**, objašnjavajući temu svoje nove knjige. Ovo bi se u znatnom omjeru moglo odnositi i na hrvatsku zajednicu u Vojvodini. Prvim dvjema riječima pridružila se i treća, jer gdje Bog sagradi crkvu, hoće i

vrag kapelicu, kaže jedna poslovice. Upravo kada se hrvatska zajednica institucionalno konačno utemeljila, kada su osnovane brojne kulturne udruge i kada su počela bolja vremena za Hrvate na ovom prostoru, pojavili su se neki novi ljudi s nekim novim idejama proizašlim iz raznih političkih opcija, koje djeluju više rušilački nego graditeljski.

Zbog svega toga, među udrugama kulture pa i utemeljenim institucijama, postupno dolazi do akomunikacije, koja je teror suvremenoga svijeta. Posljedica

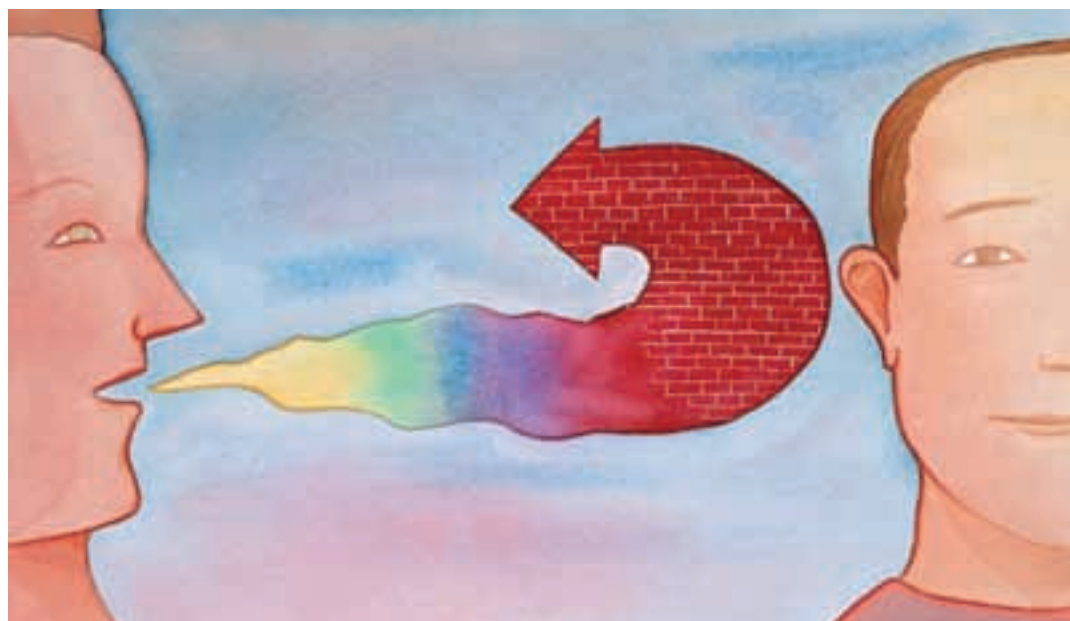
vlastitom okruženju, jer posve je sigurno da on nekome treba pripadati. Ovakvi problemi mogu ostaviti trajne posljedice za našu razudenu i ranjivu zajednicu.

STVARAOCI MALIH PRETENZIJA

Čovjeka je danas najlakše povrijediti ignoriranjem i zanemarivanjem, što je karakteristika modernog doba. Drugi je problem u našoj zajednici slaba informiranost i nepoznavanje povijesnih činjenica, te nedostat-

cijeniti ljude koji nemaju odoru za prikazivanje, već pregalaštvo za rad i dodir s budućnošću. Postoje stvaraoci malih pretenzija, ali s velikom odgovornošću, po umjetničkoj pravdi, oni bi trebali biti zapaženi i stimulirani.

Uvijek je vladala, a sada je još više osnažena činjenica, da gori mrzi boljega. Perfidni oblici ponašanja ugrađuju se u moral pa danas jedni drugima samo žele napakostiti, čak i bez ikakve koristi. Inteligentni sve više smišljaju i provode zavjere, ali su inertni i ne žele se angažirati u

ovoga je da ljudi danas sve više brbljaju, a ne razmjenjuju duhovna i duševna stanja, te se zato osjećaju ogoljenima i nezadovoljnima. To se reflektira na rad hrvatskih udruga i njihovu međusobnu suradnju. Sve je više ljudi akomunikacije koji briljiraju kada je svima loše. Čovjek akomunikacije isprva uživa, a na koncu i sam bude poražen u

no praćenje suvremenog stvaralaštva hrvatskih autora i kulturnih pregalaca. Ovi novi ljudi trebali bi znati i da postoje mnogi pregaoci koji tihuju u svojim selima, bilježe iskaze, sudbine i bogatstvo narodnog stvaralaštva. Oni tragaju za prekrivenom i zaboravljenom baštinom i tradicijom i izvlače je iz zaparloženih atara ne nastojeći biti primijećeni i slavljani. Treba

udrugama i zajednici. Čovjek bi ponekad trebao dati otpor stanju u kome se nalazi, ali pri tome ne treba težiti za povredom drugog, pogotovo onoga koji se pokazao sposobnim i vrijednim.

»Jedina stvar koja može pokvariti dan su ljudi«, rekao bi **Ernest Hemingway**. Mi to u hrvatskoj zajednici ne smijemo dopustiti.

75 GODINA OD SMRTI ISE VELIKANOVIĆA (1869. – 1940.)

Glasoviti prevoditelj i prozaist

U prozi, koja po opsegu i kvaliteti nadmašuje ostatak književnog opusa, prevladava zavičajna slavonsko-srijemska tematika

Hrvatski književnik i prevoditelj **Iso (Isidor) Velikanović** rođen 29. ožujka 1869. godine u Šidu, svoj je život završio u Zagrebu, 21. kolovoza 1940., prije 75 godina. Hrvatski je narod ponosan na svoga velikana te se podsjeća njegovih prinosu kulturi Hrvata kako u srijemskom zavičaju tako i u Hrvatskoj s kojom je svoj zavičaj trajno vezao.

Filozofiju i medicinu studirao je u Beču. Radio je u Srijemskoj Mitrovici i Srijemskim Karlovcima, a od 1914. do smrti živio je u Zagrebu. Neko je vrijeme bio politički aktivan kao jedan od utemeljitelja Hrvatske napredne stranke (1904.). Aktivno je sudjelovao u radu Društva hrvatskih književnika i Matici hrvatskoj, gdje je bio tajnik u razdoblju 1918.–1922.

SATIRA I HUMOR

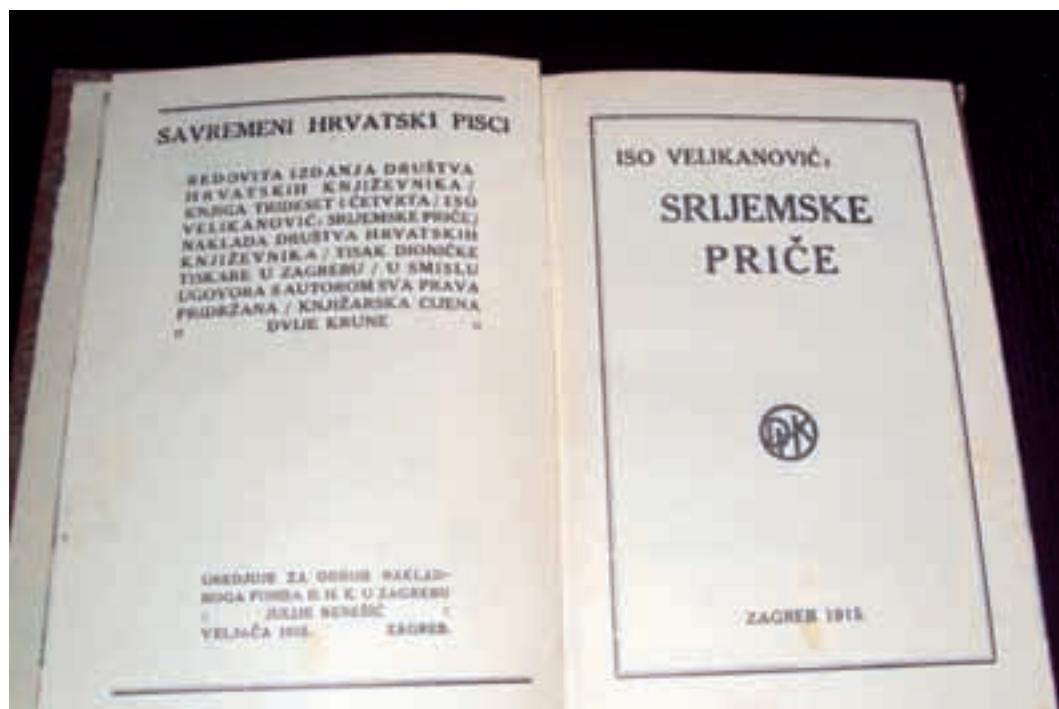
U njegovu pjesničkom opusu nevelike književne vrijednosti izdvajaju se epigrami i aforizmi tiskani u vlastitom satiričkom glasilu *Knut* (1904.–06.). Napisao je humoristične spjevove *Otmica* (1901.), *Knez od Ludije* (1908.) i *Za božjim leđima* (1909.), komediju *Tulumović udaje kćer* (1895.) te aktovke-lakrdije *Prosci* (1895.), *Posvatovci* (1896.) i *Udovičin san* (1896.). Pisao je i poeziju za djecu.

U prozi, koja po opsegu i kvaliteti nadmašuje ostatak književnog opusa, prevladava zavičajna slavonsko-srijemska tematika. Pisao je pripovijesti, humoreske, feljtone, autobiografske zapise,

a objavio je zbirke *Zašto svijet nije propao i druge šaljive pripovijesti iz Srijema* (1912.), *Novi pakao i druge humoreske* (1913.), *Srijemske priče* (1915.) te *Žena, vrag i druge priče* (1924.). S N.

Quijoteom hrvatske knjige«. Napisao je i manji broj književnokritičkih eseja, uglavnom iz ruske književnosti, a bavio se i leksikografijom te priredio izdanja sabranih djela nekoliko

knjigu proze, koja nosi ime *Iso Velikanović*, a u cilju pospješivanja sustavnoga pristupa valorizaciji aktualne književne produkcije među Hrvatima u Vojvodini. I na ovaj način ime i djelo našeg

Andrićem Velikanović je autor slikovnog rječnika hrvatskoga jezika *Šta je šta*.

PREVODITELJSKI OPUS

Osobito je vrijedan njegov prevoditeljski opus, koji sadrži više od 300 naslova iz ruske, njemačke, engleske, španjolske, francuske, češke i poljske književnosti. Cervantesov *Bistri vitez Don Quijote od Manche* jedan je od njegovih najznačajnijih prijevoda, po kojem ga je **I. G. Kovačić** nazvao »Don

hrvatskih pisaca (A. Šenoa, K. Š. Gjalski, J. Kozarac, E. Kumičić, J. E. Tomić). /prema: Hrvatska enciklopedija, Leksikografski zavod Miroslav Krleža/

Ministarstvo kulture Republike Hrvatske od 2005. godine dodjeljuje Nagradu *Iso Velikanović* (kao godišnju nagradu i kao nagradu za životno djelo) autorima najboljih ostvarenja u području prevođenja književnih djela.

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata ustanovio je početkom mjeseca lipnja 2015. godine trijenalnu nagradu za najbolju

zavičajnika ostaje trajno prisutno u književnosti Hrvata u Vojvodini i u kulturi.

(www.zkvh.org.rs)

SALAŠI IV.

Salaš Jakšić

Jedan od salaša u Selskom ritu, na korak od posljednjeg traga civilizacije, je Salaš Jakšić. Tu negdje između šuma i polja skriven je od pogleda iz daljine, pa vlasniku Emilu Jakšiću i njegovim gostima pruža puni osjećaj života izvan dometa kandži civilizacije

Dah jeseni prvo stiže do salaša. Istina, mnogi su nestali, nekadašnji salašari kažu da im je masovno uvođenje mehanizacije u poljoprivredu ubilo dušu. Naviknuti na život u laganom ritmu iz Zvonkovih pjesama, na život u nepatvorenoj prirodi, mnogi su pobjegli u selo, ostavljajući za sobom taj novi, neugodni vonj nafte i pesticida. Slobodu praskozorja i večeri u nepreglednoj ravnici zamijenili su ukalupljenim životom u ušorenoj naseobini. Tako su se danas u istočnom dijelu atara Sonte aktivni salaši prorijedili, o njihovom nekada velikom broju svjedoče samo

ostaci građevina, prikriveni zelenilom šumica.

BIJEG PREMA DUNAVU

U zapadnom dijelu atara, u koji se dolazi uskom, davno asfaltiranom i poprilično ruiniranom cestom do krstopuća kod nekadašnje kudjeljare, a dalje zemljanim atarskim putovima, odvija se obrnuti proces. Ljudi se vraćaju prirodi. Više im ne smeta ljuta ljetna prašina, težak jesenski glib, niti zimski nanosi snijega. Naprotiv, opet su to, uz proljetno buđenje prirode, pojave koje ih mame na prostore na kojima je maksimalno smanjen utjecaj tečevina suvremene civilizacije. Mnogi stari salaši su samo promijenili vlasnike, bilo naslijeđem, bilo kupoprodajom. Mnogi su obnovljeni, a iz ničega izrastaju i novi. Neki od njih su čak i građeni na starinski način. Napravljeni su od pletera i oblijepljeni blatom, pokriveni trskom, a onda samo oličeni u bijelo. Upravo ti salaši svojim vlasnicima pružaju ugođaj iskonskog kućnog ognjišta, pa makar to bilo samo vikendom. Vraćaju i nekadašnju toplinu cijelom ataru.

SALAŠ JAKŠIĆ

Jedan od salaša u Selskom ritu, na korak od posljednjeg traga

civilizacije, je Salaš Jakšić. Tu negdje između šuma i polja skriven je od pogleda iz daljine, pa vlasniku **Emilu Jakšiću** i njegovim gostima pruža puni osjećaj života izvan dometa kandži civilizacije. Prvobitna naseobina na ovoj lokaciji podignuta je davne 1930. godine. Tu su na odmor tijekom svog radnog dana dolazili seoski svinjari. Prvi salaš izgrađen je 1952. godine i postao dom prvim salašarima koji su naselili rit. U vlasništvo **Jakšića** prešao je 2008. godine kao salaš 123. **Emil**, rođen u Sonti, veći dio života proveo je u Novom Sadu. Rad i znanje dotjerali su ga do skoro nepremostivih zdravstvenih problema i do mirovine. U jednom momentu nešto se u njemu prekinulo i okrenuo se korijenima, okrenuo se zdravom životu u prirodi. Selski rit je postao njegov novi okoliš, nastavio je tradiciju Šokaca salašara. Nadahnut tradicijom i kulturom ljudi koji su od davnina uživali u ljepotama ovog dijela atara, sagradio je salaš tehnikom starom stoljećima. Autentično uređeno dvorište sa svim potrebnim pomoćnim objektima i bagremovom šumicom svakom namjerniku će pružiti užitak za pamćenje. Okružen šumom, Salaš Jakšić gostima pruža opuštanje na svježem zraku, ispunjenom samo cvrkutom ptica. Idealan kutak za ljubitelje čiste prirode i zdravog

života, posmatrača ptica i one koji vape za nadahnućem. Strastan lovac, umjetnik, a nadasve štovatelj tradicije, zaljubio se u ovaj krajolik i naumio svoju ljubav prema prirodi i jednostavnom životu podijeliti sa svojim istomišljenicima. Čovjek od akcije, osnovao je Udruženje Salašari selskog rita Sonta i svima ponudio organiziran nastup u vodama turizma. Prvi je povukao korak. Na svoj salaš doveo je umjetnike na svojevrsnu likovnu koloniju, nazvanu slikarsko pajtašenje. Doveo je i goste iz grada, a njihovi dojmovi su najbolja promidžba njegovih ideja i dovode mu nove goste.

STARINSKI KOMFOR

Emil gostima pruža komfor pun topline prošlosti. Dvokrevetne sobe za noćenje opremljene su starinskim pokućstvom i smederevcima za kuhanje i grijanje. Salašarske specijalitete pripravlja od prirodno uzgajanog voća i povrća, pa tako u ponudi ima i raznovrsne rakije od zrelog voća i čuvenu dudovaču. Mjesne delicatose priprema od prirodnih sastojaka, bez suvremenih začina i aditiva. Gazdinska kuća napravljena je od trske i blata. U njoj su dvije spavaće sobe i veliki dnevni boravak s kuhinjom. S ostalim objektima povezana je stazom od starih opeka. Svi objekti su pokriveni trskom iz obližnjeg rita. Autentično pokućstvo pribavljeno je s tavana mnogih Sončana i vraćen mu je stari sjaj, što je udahnuo toplinu cijelom salašu. Emil je starinskim pokućstvom opremio i tri dvokrevetna apartmana za goste, a već sada sa zadovoljstvom kaže da su mu kapaciteti, uz dobru internetsku promidžbu, skoro stalno popunjani. Salaš Jakšić je najočitiji primjer kako je ne samo moguće, nego i vrlo korisno spojiti staru šokačku tradiciju i suvremene principe turizma. Stoga Emilu želimo što više sljedbenika među sončanskim salašarima, a Sonti nezaobilazno mjesto na turističkim mapama.

Ivan Andrašić

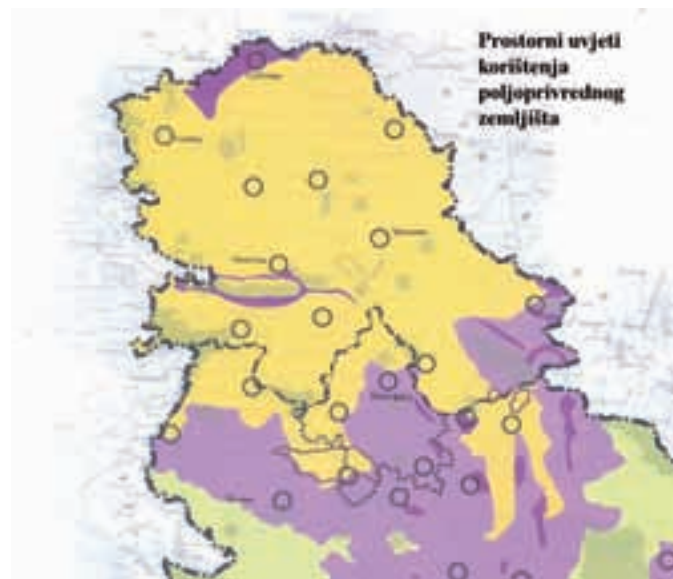
REGIONALIZACIJA REPUBLIKE SRBIJE S POSEBNIM OSVRTOM NA PROŠLOST I »PREDVIĐENU« BUDUĆNOST POKRAJINE VOJVODINE

Poljoprivreda (Vojvodine) u planovima

U Prostornom planu Republike Srbije (PPRS-10) konstatira se: identificirani veliki gradski centri i njihova poljoprivredna okolina trebali bi biti nosioci razvoja cijele republike. Ovo je i logično, jer zelene ili mlječne tržnice uglavnom snabdijevaju svježom robom poljoprivredna gazdinstva, koja se nalaze u okruženju većih gradskih centara. Uz povećanu sanitarnu-higijensku kontrolu, ovo podrazumijeva i izgradnju zatvorenih tržišnih prostora, koji upravo nedostaju u većim gradskim centrima, zasad ih ima malo. Drugi važni aspekt je prerada poljoprivrednih i stočarskih »proizvoda«, iliti prehrambena industrija. Ona podrazumijeva suvremena komunikacijska sredstva: željeznicu, suhozemne i vodene putove. Željeznica nam je u prilično oronulom stanju, a i s cestama imamo probleme. Prijevoz vodenim putovima je isto upitan, kanalska mreža DTD-a, u koju je uloženo mnogo novca, skoro da ne radi, ponekad ima problema i s vodostajem velikih rijeka, ali svi ovi problemi se polako mogu rješavati prije svega uz pomoć inozemnih zajmova, ali što se dešava s onim poljoprivrednim gazdinstvima, koja nisu u blizini ovih centara i glavnih komunikacija? Uopćeno uzevši, interesira nas kakvu budućnost predviđaju planeri za poljoprivredu i za na nju naslanjajuću industriju.

KORIŠTENJE POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA

Republika Srbija ima 5.632.000 ha poljoprivrednog zemljišta (63,70 % ukupnog teritorija). Oranice čine 3.600.000 ha, što je oko 63,90% ukupne poljoprivredne površine, ostalo su voćnjaci, vinogradi, livade i pašnjaci. Konstatira se sljede-

će: tijekom posljednjeg decenija oranične površine su smanjene za 65,7 tisuća ha, voćnjaci za 4,5 tisuća ha, vinogradi za 13,5 tisuća ha, uz povećanje površina trajnih travnjaka za gotovo 50 tisuća ha. »Glavni uzroci ovih suprotnih tendencija po namjenama korištenja jesu: zauzimanje najplodnijih zemljišta u građevinske i druge nepoljoprivredne svrhe, ekonomska i sociokulturna demotiviranost za bavljenje poljoprivrednom proizvodnjom ... i institucionalni problemi agroindustrijskih kombinata«. Nadalje se konstatira da su poljoprivredna gazdinstva mala, s prosječnom površinom od 2,5 ha ukupno korištenog zemljišta (poljoprivredno, šumsko i neplodno). »Većina gazdinstava nema suvremenu opremu za kvalitetnu obradu zemljišta i higijenski smještaj stoke. Nivo i ekološka sigurnost primjene agrokemikalija su nezadovoljavajući. Broj i sastav stočnog fonda daleko je ispod potencijala krmne osnove, a time i potreba za održavanjem organske strukture zemljišta, očuvanjem agrobiodiverziteta i drugih vrijednosti ruralnih područja.« Drugim

riječima, preterano i nekontrolirano trošimo kemikalije i umjetno gnojivo, jer nedostatak stočnog fonda dovodi do nedostatka stajskog gnojiva, dovodi do devastacije plodnih oranica. Primjera radi, u Nizozemskoj je zabranjeno korištenje umjetnog gnojiva. U proteklom periodu (računavši od izrade PPRS-a) izvršen je i popis poljoprivrede koncem 2012. godine. Tadašnji ministar poljoprivrede **Glamočić** ocijenio je da su rezultati poražavajući (površina poljoprivrednog zemljišta smanjila se u odnosu na podatke iz plana na 3.861.477 ha).

OSNOVNI PLANSKI CILJEVI

»Osnovni cilj je zaštita ekosustavnih, agroekoloških, ekonomskih, pejzažnih, sociokulturnih i drugih važnih funkcija poljoprivrednog zemljišta, usporedo s unapređivanjem prostorno-heterogenih uvjeta za proizvodnju kvalitetnih poljoprivredno-prehrambenih proizvoda.« Na ovoj osnovi utvrđeni su i »operativni ciljevi«, npr. sprečavanje prekomjernog zauzimanja plodnih zemljišta u

nepoljoprivredne svrhe, osobito u rubnim zonama gradova, duž prometnica i rječnih tokova, zatim zaustavljanje/ublažavanje procesa erozije tla, povećanje ekonomske efikasnosti zdravstveno sigurne hrane ukрупnjavanjem zemljišnih posjeda i parcela, uspostavljanjem skladnih odnosa između biljne i stočarske proizvodnje, izgradnjom i održavanjem sustava za navodnjavanje i odvodnjavanje. Važni dio je uspostavljanje sustava kontrole zabrane ispuštanja i odlaganja opasnih i štetnih materijala na poljoprivrednom zemljištu i u kanalima za navodnjavanje itd.

INTENZIVNA POLJOPRIVREDA U VOJVODINI

U planu su skoro cijeli teritoriji Vojvodine, Mačve, Posavine i neznatnog dijela doline Morave (žuta boja) predviđeni za intenzivnu poljoprivredu (tamno i svijetlo lila površine su predviđene za voćarsku, odnosno vinogradarsku proizvodnju), u Vojvodini to je okolica Subotice, dio Fruške gore i okolica Vršca. Ovo znači da bi »operativne ciljeve« korištenja poljoprivrednog zemljišta u najvećoj mjeri trebalo primijeniti u našoj pokrajini. Da li je to tako, da li se ovi ciljevi ostvaruju?! Od objavljivanja plana proteklo je skoro pet godina, od toga tri su prošle u političkim sukobima između republičke i pokrajinske vlade (i oko novca). Proklamirani su i grandiozni planovi npr. »ulaganje emirata u navodnjavanje« (ali novca još nema), trenutačno je aktualno »davanje u najam poljoprivrednog zemljišta stranim ulagačima«, koliko je meni poznato bez uvjetovanja npr. zaštite životnog okoliša itd. Zato »planirati se mora, a ostvarivanje planova nije obvezno«

U Šidu obilježen Europski dan jezika

Europski dan jezika, na inicijativu Vijeća Europe, obilježava se 26. rujna od 2001. godine. Ove je godine svečano obilježen i u OŠ *Sremski front* u Šidu prigodnom priredbom koju su pripremili učenici viših razreda sa svojim nastavnicima. Okupljenima su brojnim recitacijama, pjesmama i igrokazima predstavljani svi jezici koji se izučavaju u ovoj osnovnoj školi: engleski, njemački, slovački, rusinski, srpski i hrvatski, ali i talijanski i francuski.

Iako se u višim razredima ne izučava hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, učenici koji pohađaju katolički vjeronauk rado su se odazvali pozivu na sudjelovanje i predstavili svoj materinski jezik. **Ivan Biljanić, Lidija Vaht, Marko Mendan i Kristian Živković** recitali su stihove pjesme **Petra Preradovića** *Jezik roda mog*, te zaslužili veliki pljesak okupljenih.

A. Hodak

Proslavljen kirvaj u Starčevu

U starčevačkoj župnoj crkvi svetog Mauricija svečano je 22. rujna, proslavljen crkveni god. Svetoj misi na hrvatskom jeziku nazočilo je mnoštvo vjernika iz Starčeva, a ove su godine s njima bili i gosti iz Zemuna i Surčina. Misno slavlje uveličalo je nekoliko svećenika Zrenjaninske biskupije u koncelebraciji sa zemunskim župnikom

Jozom Dusparom, koji je u svojoj prigodnoj homiliji nazočne podsjetio na bitne trenutke iz životopisa svetog Mauricija, ranokršćanskoga mučenika.

Spominjući njegova tadašnja odricanja i žrtve, osvrnuo se i na izazove s kojima su kršćani danas suočeni. Blagdansko ozračje upotpunio je katolički zbor župe Presvetoga Trojstva iz Surčina na

čelu s voditeljicom **Katicom Naglič** i uz glazbenu pratnju **Kristiana Gojanija** i **Renate Gašpar** na klavijaturi. Na samome kraju vlč. **Gyula Pósa**, starčevački župnik, zahvalio se svima koji su pridonijeli proslavi i upozorio vjernike na važnost redovitog prisustva svetim misama i aktivnog sudjelovanja u vjerskom životu. Na ručku i veselom druženju priređenom toga popodneva u župnom domu našli su se, uz domaćine iz crkvenog vijeća, i svi dragi gosti skupa s predstavnicima mjesnih vlasti, koji dugi niz godina pružaju podjednaku potporu objema vjerskim zajednicama u Starčevu.

Ž.Z.

Vespere u Lemešu

Šeste po redu pučke večernje pobožnosti, vespere, završene su 27. rujna, na lemeškoj kalvariji za mjesne poštovaoce Gospine krunice. Kroz sedamnaest susreta dvanaest je pobožnih vjernika Lemešana dvojezično častilo Gospu nedjeljom tijekom četiri mjeseca u kapeli BDM posrednice milosti moleći na taktus. U lipnju, mjesecu srca Isusova, molila su se radosna otajstva Gospine krunice i krunice srca Isusova. U sedmom mjesecu, srpnju, uz otajstva svjetla molila se iznimna krunica za mir u cijelom svijetu. Kroz kolovoz vjernici su se

utjecali svetom Roku, pa su uz krunicu njemu na čast molili i otajstva slavne krunice, da bi u rujnu povodom blagdana Žalosne Gospe razmatrali boli Blažene Djevice Marije kroz otajstva Žalosne Gospe i molili iznimnu krunicu na čast sedam žalosti BDM.

Svaki susret bi počinjao prigodnom pjesmom, da bi prednjaci i počinjatelji **Marija Zelić** i **Etelka Kovács** povele molitvu. Sekunderi - **Manda Vidaković, Julianna Krizsak i Jolanka Kufner** bi nastavile, a druge po redu reduše, terceri - **Dominika Đurković, Teréz Kanyó** i **Vera Stifelmajer** bi molile treću desetinu. Četvrtu desetinu kazivali su kvartari - **Željko Zelić** i **Mária Pletikosić**, da bi ružarij završavali, dokrajčili, **Péter Klinovszki** i **Julianna Gyurcsik**. Po završetku otajstava krunice kazala bi se zavjetna molitva judskoj Gospi, posvetna molitva krvi Kristovoj, otpjevala antifona s molitvom, molilo za sve vjerne mrtve i završilo opet prigodnom pjesmom.

Na posljednjoj pobožnosti nazočni su izabrali među sobom dvanaest svijeca koje će na zapovjedni blagdan društva, 7. listopada, kada se spominjemo BDM od Krunice, vlč. **Antal Egedi** blagosloviti na svetoj misi, i koje će biti zalag zagovora BDM a na trajnom čuvanju u kapeli, sve do momenta kada će ih poštovaoci krunice ponasob ponijeti sobom na vječni put u dom Gospodnji.

Vespere na lemeškoj kalvariji počele su skromno 2009. a od tada umnogome obogaćene razvile su se u poseban oblik razmatranja molitve i štovanja Gospe. Počinju koncem svibanjskih i traju do listopada pobožnosti, nedjeljom.

Ž. Zelić

VIJESTI

U susret blagdanima

2. listopada – Anđeli čuvari
 4. listopada – Sveti Franjo Asiški
 7. listopada – Blažena Djevica Marija od Krunice
 8. listopada – Šimun

Susret vjeroučitelja

Susret vjeroučitelja Subotičke biskupije bit će održan 3. listopada u Pastoralnom centru *Augustinianum* u Subotici. Tijekom susreta bit će upriličen susret sa subotičkim biskupom, te prigodno predavanje o poslanju vjeroučitelja u školama.

Preminuće sv. Franje

U subotu, 4. listopada, na blagdan Svetog Franje u franjevačkoj crkvi sv. Mihovila u Subotici bit će služena svečana sveta misa o preminuću svetoga Franje. Početak je u 17,30 sati.

Događanja na marijanskom svetištu – Bunariću

7. listopada – Blažena Djevica Marija od Krunice, sveta misa u 16 sati.

Zlatna harfa

Smotra dječjih župnih zborova pod nazivom Zlatna harfa ove će godine bit održana 10. listopada u Baču s početkom u 10 sati.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

U evanđeljima često čitamo kako farizeji postavljaju pitanja Isusu, no ne zato što su željeli da ih Isus pouči, nego zato što su ga htjeli iskušati, dovesti u nezgodu situaciju, tj. postaviti mu zamku. Ali, Isus je znao čitati ljudska srca, te je uvijek prozreo farizejske nakane, a s druge strane njega, Sina Božjeg, nisu ljudi mogli dovesti u takve zamke kakve su postavljali farizeji. Svako njihovo pitanje Isus je iskoristio kako bi narod nečemu poučio. Tako je bilo i s pitanjem o ženidbi.

OTPUSTITI ŽENU

Farizeji dolaze pred Isusa s pitanjem »Je li mužu dopušteno otpustiti ženu?« (Mk 10,2), žele ga iskušati jer im je dobro poznata sva problematika veza na uz nerastavljivost ženidbe. Znali su da je Ivan Krstitelj platio životom svoj stav o nedopuštenosti otpuštanja žene. Znali su da se narod dijeli u pogledu ovog pitanja, jer neki rabini zastupaju mogućnost otpuštanja žene, a neki odbacuju. Međutim, kao što nikada na provokatorska pitanja farizeja nije odgovarao izravno, Isus to ne čini ni sada, već odgovara protupitanjem. On ne želi time izbjeći odgovor, nego razotkriti prave nakane farizeja. Tako najprije otkriva da oni u pogledu ženidbe razmišljaju pogrešno, tj. logikom dopušteno – nedopušteno, logikom koja se

Bračno zajedništvo

oslanja na Mojsijev zakon, a Isus razmišlja potpuno drugačije. Zato se on ne osvrće na Mojsijev zakon, nego na Knjigu Postanka, na odlomak koji govori o stvaranju žene, nakon što je Bog već stvorio muškarca (usp. Post 2,18-24).

Taj odlomak je paradigma Božjeg stvarateljskog plana i njegove stvarateljske ljubavi. U tom kratkom odlomku razotkriva se sav Božji naum o životu muškarca i žene, oni su zajedno čovjek, tvore jedinstvo u svojoj različitosti, a to jedinstvo treba biti očuvano. Međutim, ljudsko srce je otvrdnulo, odnosno grijeh je ušao u čovjekov život, te ga učinio nesposobnim prepoznati Božju ponudu zajedništva. Tvrdoća srca je razlog zbog kojeg postoji odredba o otpuštanju žene u Mojsijevom zakonu, jer se zbog tvrdog i neobraćenog srca odnosi rješavaju na razini dopušteno – nedopušteno, na razini traženja vlastitih prava, a ne na razini učvršćivanja odnosa s Bogom i očuvanja međusobnog zajedništva. Po tom pitanju Isus i farizeji se nalaze na dvjema različitim razinama, oni se pitaju kako dovršiti brak, a Isus kako ga ojačati, upućujući ih na neraskidivu povezanost muškarca i žene u Božjem stvarateljskom naumu. Iz toga proizlazi da je brak i u kršćanskoj perspektivi dio Božjeg stvarateljskog i spasenjskog nauma, a svoj temelj i usmjerenost nalazi u ljubavi kojom Krist ljubi svoju Crkvu. Stoga Isusova perspektiva, kao i kršćanska, na brak ne gledaju iz kuta otpuštanja žene, već iz kuta zajedništva za koje je Bog stvorio čovjeka.

BRAK – ČOVJEKOVO POSLANJE

Isusov govor o tvrdom srcu glede zajedništva muškarca i

žene upućuje nas na zaključak da se to zajedništvo može njegovati i čuvati jedino čistim srcem, odnosno vlastitim obraćenjem. Čovjekova pogreška je što uvijek vidi potrebu obraćenja drugih, prije prepozna je tuđe pogreške, a vlastite mu promiču. To šteti svakom ljudskom zajedništvu, a osobito zajedništvu bračnih drugova. Kako bi to zajedništvo sačuvao onakvim na kakvo ga Bog poziva, čovjek neprestano treba raditi na sebi, na svom obraćenju da bi u zajedništvu mogao dati najbolje od sebe. Zato u kršćanskoj perspektivi govor o braku započinje govorom o čistom srcu koje ne traži svoj interes, nego je uronjeno u zajedništvo s Bogom koje mu omogućuje da gradi i čuva svoje bračno zajedništvo. Stoga nas Isus poučava da se u odnosu na brak ne trebamo baviti prvenstveno pitanjima rastave, već pitanjem čistog srca, pitanjem obraćenja.

U kršćanskoj perspektivi brak je jedno od najvećih i najljepših, ali i najodgovornijih čovjekovih životnih poslanja i svjedočanstava. Zato kršćani ne trebaju na brak gledati kao na »zastarjelu instituciju«, kako ga moderno društvo često propagira, ne smiju dopustiti da ih zbune i obeshrabre statistike o rastavama. Jer, Bog je zajedništvo muškarca i žene posvetio i uzdigao na razinu sakramenta, On je s njima u njihovom zajedničkom hodu kroz ovaj život i prati ih u vršenju ovog uzvišenog poslanja. A, kao što je već više puta istaknuto, ključ je srce čisto od svega što može narušiti zajedništvo s Bogom, kao i bračno zajedništvo.

MINI INTERVJU: ZORAN ADAMOVIĆ, GLAZBENIK IZ PLAVNE

Od bluesa do folklora

Zoran Adamović jedan je od rijetkih notalno pismenih glazbenika u Plavni. Završio je srednju ugostiteljsku školu, ali nije zaposlen u struci. Pomaže bratu u soboslikarskom i ličilačkom radu, a u slobodnom vremenu bavi se glazbom.

Od kada datira Vaša ljubav prema glazbi?

Glazbu sam volio oduvijek, ali sam se tek od svoje devetnaeste godine ozbiljno počeo baviti ovom umjetnošću i počeo učiti svirati.

Koji instrument svirate i kakvu glazbu najviše volite?

Sviram akustičnu i električnu gitaru, a u posljednje vrijeme naučio sam svirati tamburu bas prim. Tamburu sam počeo svirati ponajviše zbog želje da pomognem kulturnoj udruzi *Matoš* u kojoj vodim tamburaški sastav. Najviše volim blues, a u posljednje vrijeme bavim se i klasičnom glazbom, prije svega sviram ovu glazbu na gitari.

Koja je Vaša uloga u mjesnoj kulturnoj udruzi *Matoš*?

Kao što sam rekao, u *Matošu* vodim tamburaški sastav i radim s dječjim folklorom, a obavljam i druge poslove s ciljem da pomognem ovoj udruzi.

Podučavate mlade u sviranju, jeste li pohađali neku školu ili tečaj za tambure?

Pohađao sam zimsku školu folklora u Crikvenici gdje sam usavršavao tamburu, a glazbeno obrazovanje stekao sam iz raznih priručnika i udžbenika. Na gitari, koju najviše volim, sviram klasiku. Trenutačno podučavam sviranju na bisernici učenicu V. razreda **Biljanu Zorić**, koja je aktivna u folklornom odjelu *Matoša*, a želja mi je okupiti veći broj mladih koji bi se aktivirali u ovoj udruzi.

Koji su problemi u radu tamburaškog sastava *Matoša*?

Iako *Matoš* posjeduje sve potrebne instrumente, nedostaju tamburaši, i trenutačno je tamburaški sastav reduciran te ne radi redovito i sustavno. To se mora što prije popraviti i stvoriti ozbiljni sastav u kome bi svirali notalno opismenjeni i aktivni mladi tamburaši.

Što trenutačno radite na polju glazbe osobno i u okviru udruge?

Upravo se pripremamo za *Dane europske baštine* koji će biti upriličeni u Baču, gdje će nastupiti i dječji folklor *Matoša* uz pratnju nekoliko tamburaša. Ujedno se pripremamo i za nastup na *Zlatnoj harfi 2015.*, koja će se održati također u ovom mjestu. U kući imam mali kućni studio u kome snimam svoju vlastitu glazbu, a bavim se najviše, kao što sam već rekao, bluesom.

Z. Pelajić

IGRA

Lora

Igra Lora se u nekim krajevima zove i Lorum i može se svrstati u adutske igre. Igrač koji je na redu baca kartu, a ostali redom moraju odgovarati na traženu boju. Samo u slučaju da nema niti jednu kartu u traženoj boji, igrač može baciti kartu u nekoj drugoj boji. Igrač koji je bacio najjaču kartu u traženoj boji odnosi karte, stavlja ih na gomilu ispred sebe - okrenute licem na dolje. Nakon toga, on baca sljedeću kartu na koju drugi odgovaraju...

Broj igrača: Ova igra se igra uglavnom u četvero, mada su moguće varijacije i s drugim igračima, ali to onda komplicira pravila, jer treba izbaciti neke karte.

Karte: Lora se igra sa špilom od 32 karte (7, 8, 9, 10, J, Q, K, A). Karte poredane po jačini od najslabije do najjače: 7, 8, 9, 10, J, Q, K, A.

Krug: Smjer kretanja kruga se kreće po dogovoru, ali je uobičajeno da se se igra u smjeru suprotnom smjeru kazaljke na satu.

Dijeljenje: Na početku igre svaki igrač izvlači po jednu kartu, a dijeljenje započinje onaj tko izvuče najmanju. Svaki igrač dijeli po 8 puta za redom, a onda se dijeljenje prenosi na sljedećeg igrača. Dijeli se svakome po 8 karata, u 4 kruga po 2. Igru započinje onaj tko je desno od djelioca (u slučaju uobičajenog kruga).

IGRE:

HERC: Treba izbjegavati odnošenje karata koje su u hercu. Svaka odneta karta donosi +1 poen.

DAME: Treba izbjegavati odnošenje dama. Svaka odnijeta dama donosi +1 poen.

ŠTO VIŠE: Treba odnijeti što više ruku. Svaka odnijeta ruka donosi -1 poen.

ŠTO MANJE: Cilj je odnijeti što manje ruku. Svaka odnijeta ruka donosi +1 poen.

ŽANDAR TREĆ, POSLJEDNJA RUKA: Ne treba uzeti žandara (J) u trefu, niti posljednju ruku. I žandar tref i posljednja ruka donose po +4 poena.

KRALJ HERC, POSLJEDNJA RUKA: Ne treba uzeti kralja u hercu, niti posljednju ruku. I kralj herc i posljednja ruka donose po +4 poena.

LORA: Ovu igru počinje desni od djelioca (u uobičajenom krugu). On stavlja neku kartu na stol. Sljedeći treba staviti ili prvu jaču kartu u istoj boji preko nje, ili istu kartu u drugoj boji pokraj nje. Kada se dođe do asa, preko se stavlja sedmica. Ako igrač nema kartu koju će staviti, dobija točku (+1 poen). Igra se završava kada netko od igrača uspije spustiti sve karte koje ima u rukama. Onaj tko je prvi završio, dobiva -8 + broj točaka poena, a ostali dobivaju samo + broj točaka poena.

IGRA PO IZBORU

Osmu igru igra po izboru. U njoj igrač koji sjedi desno od djelioca bira koja će se od prethodnih 7 igara igrati ponovno. Kada se završi cijeli krug (svih 8 igara), dijeljenje se prenosi na sljedećeg igrača, i tako u krug, dok svi igrači ne završe sa dijeljenjem.

Cilj i pobjednik

Cilj igre je imati što manje poena. Pobjednik je igrač s najmanje poena.

TV PREPORUKA

SUBOTA, 3. LISTOPADA, HRT 1 20.00

Maestro

Sedmero natjecatelja amatera pokušat će ravnati Simfonijskim orkestrom HRT-a. Imaju li sve ono što čini dirigenta: strast, osobnost i drskost, otkrit će nam u drugoj sezoni Maestra.

Novinar **Dražen Ilinčić**, gospodarstvenik **Davor Štern**, glumci **Jelena Miholjević** i **Borko Perić**, pjevačica **Jelena Radan**, voditeljica i novinarka **Željka Ogresta** i pjevač **Mile Kekin** borit će se ove godine za titulu maestra. Ravnat će Simfonijskim orkestrom HRT-a uz uspješnice klasične glazbe, a u drugoj sezoni emisije *Maestro* otkrit će nam imaju li sve ono što čini dirigenta: strast, osobnost i drskost. *Maestro* će se emitirati šest subota od 3. listopada 2015. u 20 sati na Prvom programu Hrvatske televizije (HRT – HTV 1).

Zadivljujuće su bile strast i mašta kojima su natjecatelji pokušali nadoknaditi neznanje u prvoj sezoni *Maestra*. Mentori su im u samo sedam dana nastojali prenijeti tajne dirigentskoga zvanja, njihove izvedbe morale su zadiviti tročlani žiri, a spas su tražili u glasovanju Simfonijskoga orkestra HRT-a. Biti dirigent nije nimalo lako jer dirigenti su jedini glazbenici koji nemaju instrument, nego glazbu stvaraju uz pomoć svih članova orkestra. *Maestro* **Ivan Repušić** izjavio je: Dirigent drži u ruci partituru i sam je nemoćan. Imam u ruci samo majušnu palicu, imam 80 različitih ljudi s 80 različitih instrumenata. I uvijek želim odsvirati najbolji koncert na svijetu. Zamislite se u takvoj situaciji. Morate od čarolije glazbe stvoriti neki magični trokut između orkestra, dirigenta i publike.

VRIJEDI PROČITATI

IVAN KUŠAN

Prerušeni prosjak

To su dva kratka romana i dvije duže novele, koje povezuje lutanje i traženje partnera (smisla egzistencije) po mnogim meridijanima. Uzbudljiva i duhovita knjiga izvan poznatih žanrova. Nova književna vrsta: globtroterotika.

Ivan Kušan objavio je još i romane: *Uzbuna na Zelenom vrhu*, *Razapet između*, *Koko i duhovi*, *Domaća zadaća*, *Zidom zazidani*, *Zagonetni dječak*, *Lažeš*, *Melita*, *Toranj*, *Koko u Parizu*, *Naivci*, *Ljubav ili smrt*. Upravo serija romana o Koku, koji se prvi put pojavio u romanu *Uzbuna na Zelenom vrhu*, postala je kulturnim štivom generacija osnovnoškolaca. Ove knjige i danas se rado čitaju, a *Koko i duhovi* je zahvaljujući njegovom sinu **Danielu Kušanu** uspješno ekraniziran i u igrani film.

PJESMA ZA DUŠU:

Piši, piši mi

Magazin

Piši, piši mi
da l' još me voliš ti
piši, piši mi
još ove jeseni

Kaži ko
kaži ko ljubi te
ko mi krađe te
krađe od mene
uzima mi sve

Piši, piši mi
kad više nemaš kom'
piši, piši mi
ko prijatelju svom

Kaži gdje
kaži gdje da tražim te
gdje da nađem te
sakrijem od nje
sakrijem od nje

Piši, piši mi
ne ostavljaj me ti
piši, piši mi
o svemu piši mi

Kaži kom
kaži kom lažeš sve
laži i meni
samo ostani
samo ostani

Kaži ko
kaži ko ljubi te
Kaži kom lažeš sve
laži i meni samo ostani
samo ostani

Laži i meni
samo ostani
samo ostani

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merковиć i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 02. do 08. listopada 2015.

2. LISTOPADA 1902.

Rođen je dr. **Vaso Bogdanov**, povjesničar, književni kritičar, sveučilišni profesor u Zagrebu, akademik. Napisao je više značajnih povijesnih i književno-kritičarskih djela. Na početku karijere bio je profesor u subotičkoj gimnaziji. Aktivno je surađivao u ljevičarskom tisku, posebice u listu *Szervezett munkás*. Bio je bliski suradnik i prijatelj velikog hrvatskog pisca **Miroslava Krlež**e.

2. LISTOPADA 1995.

U dubokoj starosti umro je **Stjepan Han**, inženjer elektrotehnike i kibernetičar, visoki državni dužnosnik u republičkoj upravi u Hrvatskoj, a potom i u Federaciji. Bio je profesor, a jedno vrijeme i dekan Ekonomskog fakulteta u Subotici. Rođen je 22. srpnja 1907.

3. LISTOPADA 1935.

Rođen je **Petar Šarčević**, redatelj, prozni pisac i prevoditelj. Poslije Pravnog fakulteta diplomira i na Akademiji za kazališnu umjetnost. Bio je stalni redatelj HNK (Drama i Opera) i dugogodišnji ravnatelj ove kuće, predavao je opernu glumu na zagrebačkoj Muzičkoj akademiji. Režirao je oko 120 dramskih i opernih djela, radijskih i TV drama. U rodnom gradu Subotici objavljena mu je knjiga kazališnih i književnih kritika i eseja *Od danas do sutra*. Umro je 12. prosinca 2001. godine.

4. LISTOPADA 1744.

U varoš Sveta Marija (Suboticu) doputovalo je Visoko carsko-kraljevsko mješovito povjerenstvo sa zadaćom izgladiti spor između katoličkog i pravoslavnog življa glede razvojačenja Potiske vojne krajine.

Pred članovima povjerenstva, kojem je predsjedao glasoviti general **Engelshofen**, katolici, poglavito bunjevački Hrvati, bili su pristaše napuštanja vojnog i prevođenja grada i civilni status.

4. LISTOPADA 1985.

Temeljem otkrića dr. **Klause Schtiopa** iz Meinza u Njemačkoj, Historijski arhiv Subotice došao do veoma vrijedne gravire, ustvari karte – djela jedne majstorske diplome – na kojoj je prikazan plan grada Subotice (Maria Theresiopolis) s početka XIX. stoljeća. Najvjerojatnije je izrađena između 1815. i 1817. godine.

5. LISTOPADA 1897.

Rođen je **Ervin Šinko**, književnik, utemeljitelj novosadske Katedre za hungarologiju, akademik. Srednju školu pohađao je u Subotici uoči I. svjetskog rata. Nakon revolucionarnih događaja u Mađarskoj 1918./19. živi kao emigrant u Beču, Parizu, Zürichu i Moskvi. Nakon povratka u Jugoslaviju, živi i radi u Zagrebu. Objavio cijeli niz vrijednih djela gotovo u svim žanrovima. Umro je 26. ožujka 1967.

5. LISTOPADA 1840.

Gradsko vijeće Subotice zatražilo je od državne uprave povrat crteža i projektne dokumentacije za gradnju kanala Palić – Tisa, kojim bi se odvodnjavalo jezero Palić. Spomenuta dokumentacija sa specifikacijom svih troškova izrađena je u dva sveska 1834. godine, te potom upućena Vijeću Mađarske kraljevske komore na razmatranje.

5. LISTOPADA 1992.

Umro je **Josip Klarski**, knjižničar, dugogodišnji novinar, književnik i javni djelatnik, neko vrijeme čelnik Subotičkih

novina. Za više od četiri desetljeća objavio je sedam zbirki pripovjedaka, roman *Tajni život odbornika*, te dvije knjige kronika. Poznata mu je monografija o Tavankutu – *Crveni pesak*. Rođen je 16. listopada 1927. godine.

6. LISTOPADA 1968.

U organizaciji subotičkog Likovnog susreta otvoren je Prvi Jugoslavenski trijenale keramike. U tri sekcije izložbe (Umjetničke keramike, Grnčarije i Zbirke s primjercima narodne keramike iz zemlje i inozemstva) prikazano je 541 djelo. Među inozemnim izlagačima bio je zastupljen i veliki španjolski umjetnik svjetskog glasa – **Pablo Picasso**.

7. LISTOPADA 1898.

U subotičkom Matičnom uredu sklopljen je prvi građanski brak u gradu. Prvi mladoženja bio je **Ivan Crnković**, a prva mlada **Julijana Vujković Lamić**. I. Crnković je u matičnu knjigu ubilježen kao narednik tada glasovite Osamdeset i šeste pješadijske regimente.

7. LISTOPADA 1994.

Prigodnom izložbom trojice fotoreportera **Aleksandra Sedlaka**, **Zlatka Jovanova** i **Augustina Jurige**, izložbom karikatura **Milenka Kosanovića**, promocijom novog kalendara *Makeš u Subotici*, te koncertima **Zvonka Bogdana**, Subotičkog tamburaškog orkestra i komornog zbora Pro musica, obilježen je prvi dio priredaba u sklopu 50. obljetnice Subotičkih novina. Ovaj tjednik nastavio je tradiciju poratnog tiska – latiničnog dnevnika Slobodne Vojvodine pisanog i tiskanog hrvatskim pravopisom, te tjednika Hrvatska riječ (1945.–1956.).

8. LISTOPADA 1919.

Utemeljeno je Sokolsko društvo. Prvi čelnik subotičkih sokolaša postao je dr. **Franjo Sudarević**, tajnik **Josip Kratina**, a rizničar **Josip Hartl**. Unatoč pristranom stranačkom usmjerenju Sokol je imao zapaženu ulogu u razvoju sporta, posebice gimnastike.

8. LISTOPADA 2006.

Dramski odjel Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo*, premijerno je prikazao komediju **Jovana Sterije Popovića** *Ženidba i udadba*. Redatelj: mladi Subotičanin **Ninoslav Šćepanović**.

9. LISTOPADA 1779.

Gradsko vijeće slobodnog kraljevskog grada Maria Theresiopolis (Subotica), za 6.990 forinata je dalo pod zakup sve gostione i krčme u gradu. Subotičani tih godina slobodno kupuju i podaju vino za vlastite potrebe. Međutim, zakupci krčmi bili su obvezni tijekom četiri mjeseca kroz godine točiti samo ono vino koje je proizvedeno u ovom kraju.

9. LISTOPADA 1970.

Vijećnici Skupštine Općine obišli su grad i razgledali novopodignutu zgradu Opće bolnice u Subotici, koja je izgrađena sredstvima samodoprinosa Subotičana, u iznosu od pet milijardi tadašnjih dinara, ili 50 milijuna novih dinara.

9. LISTOPADA 1999.

U HKC *Bunjevačko kolo* održan je homatge mr. sc. **Josipu Buljovčiću**, jezikoslovcu, spisatelju, prevoditelju i javnom djelatniku. Prof. Buljovčić bio je dobitnik zvanja *Počasni građanin Subotice*.

Kako je Subotica gazdovala *Kupalištem Palić* u međuratnom razdoblju (1918.–1941.)

Grad Subotica je u razdoblju od 1918. do 1941. godine bio titular *Kupališta Palić*, koje je bilo posebna administrativna jedinica u sastavu grada (krug, kvart) i primjerice 1927. godine imalo je 2500 stanovnika. Tako su gradske vlasti, kao i u predratno vrijeme, bile i najodgovornije za njegov razvoj i prosperitet kao jedinstvenog prirodnog resursa, pogodnog za turističku, zdravstvenu, ugostiteljsku, gospodarsku djelatnost, sport, itd. O ljekovitosti paličke vode i blata svjedoče prvi podaci s konca XVIII. stoljeća. Svoje zlatno doba, Palić kao lječilište, oporavilište i turističko mjesto, započinje od polovice XIX. stoljeća, a vrhunac bilježi u prvoj dekadi XX. stoljeća.

NAKON I. SVJETSKOG RATA

Nakon rata, grad je pokušavao samostalno gazdovati i organizirati život *Kupališta*. Tako su 1920. godine gradske vlasti za 200.000 dinara obnovile tzv. *Štrand kupatilo* i izgradile 180 drvenih kabina. U 1921. godini *Štrand* na sjeveroistočnoj obali jezera će biti izdat pod zakup poznatom subotičkom trgovcu i ugostitelju **Marku Stipiću**, koji je držao pod zakup i *Varošku kavanu* u Gradskoj kući. Time on u narednih deset godina raspolaže s najatraktivnijim dijelom paličke obale za kupanje – *Štrandom*. Već za sezonu 1922. godine Marko Stipić prenosi pravo zakupa kupališta *Štrand* na subotičku trgovačku firmu *Commercia d.d.*. Od 1924. do 1927. godine zakup se prenosi na **Jakova (Jašu) Čovića**. Iz izvješta-

ja koji je upućen Zdravstvenom odsjeku u Novi Sad 1923. godine saznajemo da se motivi za boravak i kupanje na jezeru nisu bitno mijenjali ni nakon 1918. godine. Palić kao jezersko kupalište služi stanovništvu grada Subotice i okolice u prvom redu kao ljetovalište i oporavilište za vrijeme ljetnih žega. Ponajviše ga posjećuju obitelji sa slabunjavom djecom, kojoj jako godi suhi pjeskoviti teren s mnogo sunčanih dana. Dalje navodi da je po ljekovitosti napoznatije sivo - modro blato koje se vadi s dna jezera. Blato ima karakterističan miris na sumporovodik. Do 1926. godine u zgradi *Velike gostione* (danas poznatijoj kao *Velika terasa*) na Paliću se zakupljuju lokali za različite trgovačke radnje, prodaju duhana, berbernicu, prodavaonicu. Kronični financijski problemi grada, nemogućnost rentabilnog raspolaganja s kupalištem, motivirali su gradske oce da 1926. godine raspišu dražbu za njegovo izdavanje u zakup. Američka kompanija *Charles Bill McDaniel*, većinski vlasnik subotičke tvrtke *Električna željeznica i osvjetljenje d.d.*, ponudila je najbolje uvjete i 1927. godine

dobila pravo raspolagati cijelim kupalištem u narednih 10 godina. To je na neki način i bio logičan slijed. To društvo, u ugovornom odnosu s gradom od 1895. godine, samim uspostavljanjem tramvajske pruge do Palića, još davne 1897. godine, učinilo je veliki korak za razvoj Palića. Njegovim uzimanjem u zakup, pokraj mogućnosti izravne zarade eksploatiranjem ugostiteljskih sadržaja, pokušat će da ga učini što primamljivijim za goste, a time i podignuti frekvenciju izgraditi drugi paralelni tramvajski kolosijek. Ukupni godišnji posjet na *Štrandu* se kretao oko 50.000 posjetilaca. Maksimalni kapacitet je bio oko 80.000. Ugovor o zakupu *Električna centrala* otkazuje 1. siječnja 1934. godine.

ONEČIŠĆENJE JEZERA

Sokolski slet 1936. godine i posjet delegacije Vlade, **Milana Stojadinovića** i ministara, ukazuju da su i državne vlasti pokazivale interes za unapređenje Palića. Izgradnja internacionalnog puta *Beograd – Horgoš*, drža-

vna granica, započeta 1934., koja će 1938. godine doći i do paličkog atara, potvrđuje to. Gradske vlasti su problem izlivanja otpadnih voda u Paličko jezero prvi put razmatrale još 1904. godine, ali zbog nedostatka sredstava nisu poduzimale nikakve mjere na njihovom pročišćavanju, pa su one i dalje izravno išle u Palić. Gradska kanalizacija, čija dužina krajem tridesetih godina iznosi preko 30 km, i koja je u

prvo vrijeme odvodila samo vodu iz domaćinstava, a zatim i iz industrije, znatno ubrzava prirodni proces odumiranja jezera, mijenjajući karakteristike vode, čineći je zasićenom sulfatima. Kemijska i biološka ravnoteža jezera, i pokraj svih negativnih utjecaja, još nije tada bila toliko alarmantno narušena, da bi onemogućila funkcioniranje Palića kao turističkog mjesta. Nažalost, vremena koja su slijedila nisu donijela ništa dobro. Od izbijanja rata 1939. nije bilo više mogućnosti za dalekosežne poteze u unapređivanju Palića kao turističkog zamajca subotičkog gospodarstva. Palić je tako u cijelom međuratnom razdoblju ostao samo omiljeno izletište Subotičana, sa srazmjerno malim brojem stranih posjetilaca, koje je živjelo od stare slave i većinom od ranije izgrađene infrastrukture. Grad, opterećen nizom svojih komunalnih problema, kao titular kupališta, kao i zakupci koji su njime gospodarili, pokazali su se nedovoljno snažnim faktorima koji bi iz korijena promijenili i unaprijedili stanje u *Kupalištu Palić*.

Stevan Mačković

Pregled aplikacija na natječajе hrvatskih udruga i institucija u 2015. godini

OPĆINA	MJESTO	UDRUGA	MANIFESTACIJA	Hrvatsko nacionalno vijeće - Natječaj za dodjelu sredstava manifestacijama i udrugama hrvatske nacionalne manjine u 2015. godini u oblasti kulture
				ODLUKA HNV
Apatin	Sonta	KPZH Šokadija	»Šokačko veče« u Sonti	35.000,00
Bač	Bač	UG Tragovi Šokaca	Stručni skup - žensko tradicijsko češljanje i oglašje hrvatske nacionalne zajednice	15.000,00
Bač	Plavna	HKUPD Matoš	»Upoznajmo se«	25.000,00
Bač	Vajska	HKUPD Dukat	Likovna kolonija »Provala 2015«	10.000,00
Bač	Vajska	HKPU Zora	Promocija knjige Josipa Dumendžića »Meštar« i obilježavanje 5 godina HKPU »Zora«	10.000,00
Beograd	Beograd	Zajednica Hrvata Tin Ujević	Leksikon znamenitih Hrvata Beograda	40.000,00
Beograd	Beograd	Zajednica Hrvata Tin Ujević	Monumentalni spomenici Hrvatskih kipara na tlu Srbije	30.000,00
Zemun	Beograd	Društvo hrvatske mladeži Zemun	Proslava Dana državnosti Republike Hrvatske u Beogradu	40.000,00
Zemun	Beograd	Društvo hrvatske mladeži Zemun	Proslava VIII. obljetnice od osnutka društva-tradicionalni turnir u malom nogometu	50.000,00
Zemun	Beograd	Zajednica Hrvata Zemuna Knjižnica i čitaonica Ilija Okrugić	Pomoć pjevačkom zboru »Odjek« Zajednica Hrvata Zemuna Ilija Okrugić Zemun	35.000,00
Irig	Vrdnik	HKUD Sveta Barbara	Dani Svete Barbare	10.000,00
Novi Sad	Novi Sad	HKUPD Stanislav Preprek	»Preprekovo proljeće 2015. - Zbirka pjesama«	20.000,00
Novi Sad	Petrovaradin	HKPD Jelačić	Redovita djelatnost	30.000,00
Novi Sad	Petrovaradin	HKPD Jelačić	Izrada kolekcije suvenira Ban Josip Jelačić	20.000,00
Ruma	Ruma	HKPD Matija Gubec	XIII. susreti društava Matija Gubec u Slavonskom Kobašu	20.000,00
Ruma	Ruma	HKPD Matija Gubec	Sudjelovanje na manifestaciji Dani Hrvata u Koljnofu (Republika Mađarska)	20.000,00
Ruma	Ruma	HKPD Matija Gubec	Koncert Velikog tamburaškog orkestra povodom dana društva	20.000,00
Sombor	Bereg	HKPD Silvije Strahimir Kranjčević	Redovita djelatnost	20.000,00
Sombor	Bereg	HKPD Silvije Strahimir Kranjčević	Smotra tamburaša »Mikini dani« s likovnom kolonijom	10.000,00
Sombor	Monoštor	KUDH Bodrog	U susret Zavitnom danu	30.000,00
Sombor	Monoštor	KUDH Bodrog	Godišnji koncert KUDH Bodrog	20.000,00
Sombor	Bezdan	HUG Bezdanska marina	Manifestacija »Trojni susret« Bezdan	10.000,00
Sombor	Sombor	HKUD Vladimir Nazor	»Divojački vašar 2015.«	10.000,00
Sombor	Sombor	HKUD Vladimir Nazor	6. Međunarodni susret dramskih amaterskih društava	20.000,00
Sombor	Sombor	UG Urbani Šokci	Redovita djelatnost	15.000,00
Sombor	Stanišić	HKD Vladimir Nazor	VII. saziv likovne kolonije »Ivan Gundić Čiso - Dalmata	10.000,00

Sombor	Stanišić	HKD Vladimir Nazor	»Ikavica - govor bunjevačkih, šokačkih, dalmatinskih, ličkih, bosanskih i hercegovačkih Hrvata«	20.000,00
Srijemska Mitrovica	Srijemska Mitrovica	HKC Srijem - Hrvatski dom	Redovita djelatnost	35.000,00
Srijemska Mitrovica	Srijemska Mitrovica	HKC Srijem - Hrvatski dom	Nabava inventara za Hrvatski dom	45.000,00
Stara Pazova	Golubinci	HKPD Tomislav	»Večeri i noći Ilije Žarkovića«	30.000,00
Subotica	Subotica	Hrvatska čitaonica	»XIV. Dani Balinta Vujkova«	15.000,00
Subotica	Subotica	Hrvatska čitaonica	Redovita djelatnost	15.000,00
Subotica	Subotica	Hrvatska nezavisna lista	Izdavanje knjige »Hrvatski glas« Zlatko Ifković	20.000,00
Subotica	Subotica	HKC Bunjevačko kolo	»XIX. međunarodna likovna kolonija Bunarić 2015.«	20.000,00
Subotica	Subotica	HKC Bunjevačko kolo - ogranak Stari Žednik	Angažiranje garderoberke u folklornom ograncu u Starom Žedniku	25.000,00
Subotica	Subotica	Hrvatsko akademsko društvo	Održavanje internetske stranice	10.000,00
Subotica	Subotica	Hrvatsko akademsko društvo	Objavljivanje studije Pravni fakultet u Subotici	20.000,00
Subotica	Subotica	Festival hrvatskih duhovnih pjesama Hosanafest	Festival »Hosanafest 2015.«	45.000,00
Subotica	Subotica	HGU Festival bunjevački pisama	»XV. festival bunjevački pisama«	30.000,00
Subotica	Subotica	HGU Festival bunjevački pisama	Monografija »Naših prvih 15 godina«	30.000,00
Subotica	Subotica	Katoličko društvo za kulturu, povi- jest i duhovnost Ivan Antunović	200. obljetnica rođenja Ivana Antunovića	20.000,00
Subotica	Subotica	Katoličko društvo za kulturu, povi- jest i duhovnost Ivan Antunović	Josef Basler, Crnice iz prošlosti Plavne	20.000,00
Subotica	Subotica	Udruženje novinara »Cro-info«	CroCultus	50.000,00
Subotica	Subotica	HLU Cro-art	V. saziv umjetničke kolonije »Stipan Šabić 2015.«	20.000,00
Subotica	Subotica	Udruga Naša djeca	Hrvatska, bunjevačko-šokačka priča (tko čuva prošlost, ima i budućnost)	30.000,00
Subotica	Subotica	Udruga bunjevačkih Hrvata »Dužijanica«	Takmičenje risara 2015.	50.000,00
Subotica	Subotica	Udruga bunjevačkih Hrvata »Dužijanica«	Dužijanica 2015.	25.000,00
Subotica	Subotica	HAŠK Zrinjski	Nabava šah opreme	20.000,00
Subotica	Subotica	UG Hrvatski majur	Obuka Kult-media	40.000,00
Subotica	Tavankut	HKPD Matija Gubec	XXX. saziv prve kolonije naive u tehnici slame - Tavankut 2015.	25.000,00
Subotica	Tavankut	HKPD Matija Gubec	XX. festival dječjeg folklora »Djeca su ukras svijeta«	20.000,00
Subotica	Tavankut	HKPD Matija Gubec	IV. seminar bunjevačkog stvaralaštva	25.000,00
Subotica	Tavankut	Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame Tavankut	Savremeno stvaralaštvo u tehnici slame u Noći muzeja 2015 i izložba »Elementi bunjevačke tradicije - Kalupi za trukovanje«	15.000,00
Šid	Šid	HKD Ljuba	Redovita djelatnost	15.000,00
Šid	Šid	HKD Ljuba	Nabava računarske opreme za rad udruge	20.000,00
Šid	Šid	HKD Šid	Obilježavanje petoobljetnice HKD »Šid« i proslava crkvenog goda Srca Isusova	50.000,00
Zrenjanin	Zrenjanin	HKU »Antun Gustav Matoš«	Književna druženja u Zrenjaninu, Kikindi i Beogradu	20.000,00
UKUPNO				1.400.000,00

**PETAK
2.10.2015.**

06:42 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:07 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
09:05 Vita jela, zelen bor
09:35 Capri, serija
10:29 Boje Maroka: Plava, dokumentarna serija
11:14 Riječ i život: Jesmo li sve manje solidarni prema starijima?
11:46 TV kalendar
12:00 Dnevnik 1
12:22 Dragocjeni biser, telenovela
13:13 Kod doktora, talk-show
13:59 Normalan život
14:45 Znanstveni krugovi
15:15 Manjinski mozaik
15:30 Potrošački kod
16:01 Velika obitelj, serija
17:00 Hrvatska uživo
17:47 Život je lijep
18:16 Ono što jesam: Povratak prirodi, dokumentarna serija
19:00 Dnevnik 2
20:03 Hancock, američki film
22:20 Dnevnik 3
22:43 Crna lista, serija
23:29 Machete, američki film
01:10 Kod doktora, talk-show
01:50 Manjinski mozaik:
02:06 Riječ i život: Jesmo li sve manje solidarni sa starijima?
02:36 Normalan život
03:21 Etnoforezičari: Kak se dela delanec, emisija pučke i predajne kulture
03:51 Labirint
04:33 Potrošački kod
05:03 Znanstveni krugovi
05:33 Dragocjeni biser, telenovela
06:21 Dnevnik 2

09:00 Hello Kitty i prijatelji, crtana serija
10:00 Kućni ljubimci
10:56 Čarolija, serija
11:48 Heartland, serija
12:35 Londonska kuhinja Rachel Khoo, dokumentarna serija
13:01 Ubojstvo, napisala je
13:47 Gracien izbor - priča o ljubavi, američki film
15:15 Svjetska vrela mladosti: Otok Hainan - Kina, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik

16:42 Stipe u gostima, humoristična serija
17:19 Svijet vrtlara, dokumentarna serija
17:51 Dolina sunca, serija
18:37 Bitange i princeze, humoristična serija
19:49 Glazba, glazba
20:00 Umorstva u Midsomeru, serija
21:48 Vrijeme na Drugom
21:54 Foyleov rat, serija
23:29 Pod svaku cijenu, serija
00:28 Sinovi anarhije, serija
01:27 Gracien izbor - priča o ljubavi, američki film
02:54 Noćni glazbeni program

06:15 RTL Danas, informativna emisija (R)
07:00 Virus attack, animirana serija
07:15 Tenkai vitezovi, animirana serija
07:40 Sve u šest, magazin (R)
08:05 Pet na pet - nova sezona, kviz (R)
09:00 TV prodaja
09:15 Hitna služba, serija (R)
10:10 TV prodaja
10:25 Mijenjaj ženu, dokumentarna sapunica
11:25 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
12:20 TV prodaja
12:35 Hitna služba, dramska serija
13:30 Shopping kraljica - nove epizode, lifestyle emisija (R)
14:30 Big Brother, show (R)
15:30 Horvatovi, obiteljska humorna dramska serija (R)
16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
17:00 Shopping kraljica - nove epizode, lifestyle emisija
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:15 Pet na pet - nova sezona, kviz
20:00 Kolo sreće, kviz
21:00 Big Brother, show uživo
23:05 Eurojackpot
23:10 Big Brother, show uživo
23:20 Big Brother, show uživo iz kuće
23:30 A-Team, igrani film, akcijski
01:50 Povratak u kuću straha, igrani film, horor
03:15 RTL Danas, (R)
04:00 Kraj programa

**SUBOTA
3.10.2015.**

07:12 TV kalendar
07:22 PP
07:25 Crna lista, serija
08:10 Dolina osvete, američki film - Ciklus klasičnog vesterna
09:45 Duhovni izazovi
10:15 Prizma - multinacionalni magazin
11:00 Fotografija u Hrvatskoj: Davor Konjikušić
11:15 Preobražaj - manastir Krka, dokumentarni film
11:47 TV kalendar
12:00 Dnevnik 1
12:20 HAK - promet info
12:25 Veterani mira
13:10 Istočno od Kijeva, dokumentarni film
14:00 Top Gear - Najbolje od najboljeg
15:00 Ni krivi ni dužni, humoristična serija
15:35 Hancock, američki film
17:44 HAK - promet info
17:45 Lijepom našom: Čavle
19:00 Dnevnik 2
20:00 Maestro
21:30 Đavolji dvojnik, belgijsko-nizozemski film
23:20 Dnevnik 3
23:40 Crna lista, serija
00:30 Dolina osvete, američki film - Ciklus klasičnog vesterna
02:05 Skica za portret
02:13 Fotografija u Hrvatskoj: Davor Konjikušić
02:28 Znanstveni krugovi
02:58 Preobražaj - manastir Krka, dokumentarni film
03:28 Duhovni izazovi
03:58 Veterani mira
04:43 Prizma
05:28 Dnevnik 2

05:56 Generalna špica - zastava, himna
10:05 Umorstva u Midsomeru, serija
11:55 Svjetska vrela mladosti: Otok Hainan - Kina, dokumentarna serija
12:40 Svijet vrtlara, dokumentarna serija
13:10 Pustolovine u balonu: Kenija, dokumentarna serija
14:10 Penelope, američki film
15:55 Popodne na Drugom:
17:30 Prognani, serija
18:20 Downton Abbey
19:10 Koncert zabavne glazbe
20:05 Elizabeta, britanski film
22:05 Vrijeme na Drugom
22:15 Graham Norton i gosti
23:05 Pripravnik
00:05 Carstvo poroka
01:00 Carstvo poroka
01:55 Penelope, američki film

03:40 Noćni glazbeni program
06:45 RTL Danas, informativna emisija (R)
07:30 Mala sirena, animirana serija
07:55 Lego Ninjago, animirana serija

08:50 TV prodaja
09:05 Mijenjaj ženu, dokumentarna sapunica (R)
10:30 TV prodaja
10:45 Cirkus, zabavna emisija
12:40 TV prodaja
12:55 Dynamo: Majstor nemogućega, zabavna emisija
13:55 Horvatovi, obiteljska humorna dramska serija (R)
14:55 Horvatovi, obiteljska humorna dramska serija (R)
15:55 Big Brother, show (R)
16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
16:40 Big Brother, show (R)
18:30 RTL Danas, informativna emisija
19:10 RTL Vrijeme, informativna emisija
19:15 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
20:00 Zvezdice, glazbeno-natjecateljski show
22:50 Big Brother, show
00:15 Lara Croft: Tomb Raider, film, avanturistički
02:05 Big Brother, show (R)
03:20 Astro show, emisija uživo
04:20 RTL Danas, informativna emisija
05:05 Kraj programa

**NEDJELJA
4.10.2015.**

06:17 TV kalendar
06:30 Klasika mundi: Europski koncert Berlinske filharmonije u Berlinu 2014.
07:20 Crna lista, serija
08:05 Stanica Termini, talijanski film - Zlatna kinoteka
09:35 TV kalendar
09:45 Pozitivno
10:15 Biblija
10:25 Marija Bistrica: Hodočašće HV i policije - hodnja i misa, prijenos
12:00 Dnevnik 1
12:20 HAK - promet info
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Rijeka: More

14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Labirint
15:50 Mir i dobro
16:15 Mušketiri, serija
17:10 HAK - promet info
17:35 Maestro
19:00 Dnevnik 2
19:55 LOTO 6/45
20:05 Krugovi, hrvatski film
22:00 Diploma za smrt, serija
22:50 Dnevnik 3
23:15 Otkrivamo: Lennon, glazbeno-dokumentarni film
00:00 Nedjeljom u dva
01:00 The Voice - Najljepši glas Hrvatske
02:35 Stanica Termini, talijanski film - Zlatna kinoteka
04:03 Plodovi zemlje
04:53 Rijeka: More
05:23 Pozitivno
05:53 Dnevnik 2

05:55 Generalna špica - zastava, himna
06:00 Juhuhu
09:30 Večera u dvorcu, dokumentarna serija
09:55 Detektiv Murdoch, serija
10:45 Grantchester, serija
11:30 Raj, serija
12:25 Monty Don i vrtovi Francuske: Umjetnički vrt
13:25 Dobar, bolji, najbolji... britanski slastičar
14:25 Priča o kraljevni koja je silno željela biti u nekoj bajci, njemački film
15:50 Kuhanje u divljini: Guadeloupe s Ericom Guerinom, dokumentarna serija
16:40 Pjevaj moju pjesmu
18:12 Seoska gozba: Labin, Rabac
19:02 Vinkovačke jeseni - Državna smotra folklor, 1. dio
20:00 Uhvajte Gringa, američki film
21:35 Vrijeme na Drugom
21:45 Indijsko ljeto, dokumentarni film
22:45 Grantchester, serija
23:30 Kalifornikacija, serija
00:00 Kuća laži, humoristična serija
00:30 Šest stupnjeva, serija
00:55 Šest stupnjeva, serija
01:20 Noćni glazbeni program

06:45 RTL Danas, informativna emisija (R)
07:30 Mala sirena, animirana serija

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Uspjeh čine ljudi

Naša polisa...Vaša sigurnost

Tel: +381 (0) 24 555-867 • www.milenijum-osiguranje.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATI

07.55 Lego Ninjago, animirana serija
 08.50 TV prodaja
 09.05 InDizajn s Mirjanom Mikulec, lifestyle emisija
 09.40 TV prodaja
 09.55 Big Brother, show (R)
 11.15 TV prodaja
 11.30 Kodno ime: Čistač, igrani film, komedija
 13.15 Horvatovi, obiteljska humorna serija (R)
 14.20 Horvatovi, obiteljska humorna serija (R)
 15.20 Zvezdice, glazbeno-natjecateljski show (R)
 16.30 RTL Vijesti, informativna emisija
 16.40 Zvezdice, glazbeno-natjecateljski show (R)
 18.30 RTL Danas, informativna emisija
 19.10 RTL Vrijeme, informativna emisija
 19.15 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 20.00 Big Brother, show
 21.30 Big Brother, show uživo iz kuće
 22.00 Američka pita 2, igrani film, komedija
 00.05 Big Brother, show
 01.30 12 rundi, igrani film, akcijski
 03.30 Astro show, emisija uživo
 04.30 RTL Danas, informativna emisija (R)
 05.15 Kraj programa (R)

PONEDJELJAK 5.10.2015.

06:42 TV kalendar
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 08:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:00 Vijesti
 09:05 Vita jela, zelen bor
 09:28 Capri, serija
 10:20 Plodovi zemlje
 11:15 Treća dob
 11:47 TV kalendar
 12:00 Dnevnik 1
 12:20 Dragocjeni biser, telenovela
 13:10 Kod doktora, talk-show
 14:00 Društvena mreža - medicina
 15:12 Jezik za svakoga
 15:22 Skica za portret
 15:30 Lijepom našom: Čavle
 16:50 Hrvatska uživo
 17:32 HAK - promet info
 17:40 Život je lijep
 18:15 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 20:02 Igre moći, serija
 20:50 Korijeni siromaštva:

Dobro došli na ovaj svijet, dokumentarna serija
 21:48 Otvoreno
 22:40 Dnevnik 3
 23:10 Šutej, dokumentarni film
 23:40 Boje Maroka: Oker, dokumentarna serija
 00:25 Elitni odred: Danska, serija
 01:25 Twin Peaks, serija
 02:15 Kod doktora, talk-show
 03:00 Reprizni program
 03:18 Jezik za svakoga
 03:28 Upoznat ćeš visokog, tamnog stranca - američki film
 05:03 Dragocjeni biser
 05:48 Dnevnik 2

05:55 Generalna špica
 06:00 Juhuhu
 09:55 Draga Genevieve, dokumentarna serija
 10:17 Visoke potpetice u slami, serija
 10:42 Čarolija, serija
 11:32 Heartland, serija
 12:17 Londonska kuhinja Rachel Khoo
 12:42 Ubojstvo, napisala je - serija
 13:30 Siječanjko vjenčanje, američki film
 15:00 Glazba, glazba
 15:10 Kako urediti dom za prodaju, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Stipe u gostima, humoristična serija
 17:15 Putovanja jednog gurmana, dokumentarna serija
 17:45 Kriške sira, dokumentarna serija
 18:10 Magazin LP
 18:35 Bitange i princeze, humoristična serija
 19:10 Bitange i princeze, humoristična serija
 19:45 Glazba, glazba
 20:00 Morski psi: Grabežljivci iz dubina, dokumentarni film
 20:50 Vrijeme na Drugom
 21:00 TV Bingo Show
 21:45 Upoznat ćeš visokog, tamnog stranca - američki film
 23:20 Zakon i red: Odjel za žrtve, serija
 00:05 Lovci na natprirodno
 00:50 Siječanjko vjenčanje
 02:20 Noćni glazbeni program

05.30 RTL Danas, informativna emisija (R)

06.15 Virus attack, animirana serija
 06.30 Tenkai vitezovi, animirana serija
 06.55 Sve u šest, magazin (R)
 07.25 Pet na pet, kviz (R)
 08.20 TV prodaja
 08.35 Hitna služba, serija (R)
 09.30 TV prodaja
 09.45 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 11.05 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
 12.00 TV prodaja
 12.15 Hitna služba, serija
 13.10 Shopping kraljica (R)
 14.10 Big Brother, show (R)
 15.30 Kolo sreće, kviz (R)
 16.30 RTL Vijesti
 17.00 Shopping kraljica - nove epizode, lifestyle emisija
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.15 Pet na pet, kviz
 20.00 Horvatovi, obiteljska humorna serija
 21.10 Big Brother, show
 22.15 RTL Direkt
 22.45 Big Brother
 23.05 Big Brother
 23.20 Dr. House, dramska serija
 00.20 Kosti, serija
 01.15 CSI, serija (R)
 02.05 Kosti, serija (R)
 02.50 Astro show, emisija uživo
 03.50 RTL Danas, (R)
 04.35 Kraj programa

UTORAK 6.10.2015.

06:42 TV kalendar
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:00 Vijesti
 09:05 Vita jela, zelen bor
 09:38 Capri, serija
 10:30 Boje Maroka: Oker, dokumentarna serija
 11:20 Glas domovine
 11:47 TV kalendar
 12:00 Dnevnik 1
 12:20 Dragocjeni biser, telenovela
 13:10 Kod doktora, talk-show
 14:00 Društvena mreža
 14:55 Društvena mreža
 15:10 Jezik za svakoga
 15:20 Igre moći, serija
 16:15 Rijeka: More
 16:50 Hrvatska uživo
 17:32 HAK - promet info
 17:45 Život je lijep
 18:14 Najava
 18:15 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 20:02 Igre moći, serija

20:50 Pogledi: Što dečki vole, dokumentarni film
 21:50 Otvoreno
 22:42 Dnevnik 3
 23:12 Neke stvari ne treba sakriti, dokumentarni film
 23:44 Boje Maroka: Crvena, dokumentarna serija
 00:29 Elitni odred: Danska, serija
 01:29 Twin Peaks, serija
 02:19 Kod doktora, talk-show
 03:04 Skica za portret
 03:05 Magija na otoku Bell, američki film
 05:00 Dragocjeni biser, telenovela
 05:48 Dnevnik 2

05:55 Generalna špica
 06:00 Juhuhu
 09:55 Draga Genevieve, dokumentarna serija
 10:17 Visoke potpetice u slami, serija
 10:42 Čarolija, serija
 11:32 Heartland, serija
 12:17 Londonska kuhinja Rachel Khoo
 12:42 Ubojstvo, napisala je
 13:30 Smrt na Bodenskom jezeru, austrijsko-njemački film
 15:00 Glazba, glazba
 15:10 Kako urediti dom za prodaju, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Stipe u gostima, humoristična serija
 17:15 Putovanja jednog gurmana, dokumentarna serija
 17:43 Kriške sira, dokumentarna serija
 18:08 Dolina sunca, serija
 18:50 Bitange i princeze
 19:25 Bitange i princeze
 20:00 Od Velike jabuke do Zelene jabuke, dokumentarni film
 20:53 Vrijeme na Drugom
 21:00 Magija na otoku Bell, američki film
 22:55 CSI: Las Vegas, serija
 23:40 Zakon i red: Odjel za žrtve, serija
 00:25 Lovci na natprirodno, serija
 01:10 Smrt na Bodenskom jezeru, austrijsko-njemački film
 02:40 Noćni glazbeni program

05.55 RTL Danas, (R)
 06.35 Virus attack

06.50 Tenkai vitezovi, animirana serija
 07.15 Sve u šest, magazin (R)
 07.45 Pet na pet, kviz (R)
 08.40 TV prodaja
 08.55 Hitna služba, serija (R)
 09.50 TV prodaja
 10.05 Mijenjam ženu
 11.25 Četiri vjenčanja
 12.20 TV prodaja
 12.35 Hitna služba, serija
 13.30 Shopping kraljica (R)
 14.30 Big Brother, show (R)
 15.30 Horvatovi, obiteljska humorna serija (R)
 16.30 RTL Vijesti
 17.00 Shopping kraljica - nove epizode, lifestyle emisija
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.15 Pet na pet, kviz
 20.00 Horvatovi, obiteljska humorna dramska serija
 21.10 Big Brother, show
 22.15 RTL Direkt, informativna emisija
 22.45 Big Brother
 23.05 Big Brother
 23.20 Dr. House, dramska serija
 00.20 Kosti, serija
 01.15 CSI, serija (R)
 02.05 Kosti, serija (R)
 02.50 Astro show, emisija uživo
 03.50 RTL Danas, informativna emisija (R)
 04.35 Kraj programa

SRIJEDA 7.10.2015.

06:42 TV kalendar
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 08:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:00 Vijesti
 09:05 Vita jela, zelen bor
 09:38 Capri, serija
 10:30 Boje Maroka: Crvena, dokumentarna serija
 11:20 Eko zona
 11:47 TV kalendar
 12:00 Dnevnik 1
 12:20 Dragocjeni biser, telenovela
 13:10 Kod doktora, talk-show
 14:00 Društvena mreža
 15:15 Igre moći, serija
 16:00 Labirint
 16:50 Hrvatska uživo
 17:32 HAK - promet info
 17:40 Život je lijep
 18:15 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 LOTO 7/39
 20:02 Igre moći, serija
 20:50 Samo kulturno, molim!
 21:35 Otvoreno
 22:27 Dnevnik 3
 22:57 Otok bira ljude,

dokumentarni film
23:28 Boje Maroka: Zelena, dokumentarna serija
00:13 Elitni odred: Danska, serija
01:03 Twin Peaks, serija
01:53 Kod doktora, talk-show
02:43 Samo kulturno, molim!
03:23 Zauvijek snažan, američki film
05:08 Dragocjeni biser, telenovela
05:53 Dnevnik 2

05:55 Generalna špica
06:00 Juhuhu
09:55 Draga Genevieve
10:17 Visoke potpetice u slami, serija
10:42 Čarolija, serija
11:32 Heartland, serija
12:17 Londonska kuhinja Rachel Khoo
12:42 Ubojstvo, napisala je
13:30 Predsjednikova kuharica, francuski film
15:01 Glazba, glazba
15:10 Kako urediti dom za prodaju
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Stipe u gostima, humoristična serija
17:15 Putovanja jednog gurmana
17:43 Kriške sira, dokumentarna serija
18:08 Dolina sunca, serija
18:50 Bitange i princeze
19:25 Bitange i princeze
20:00 Slavne šape: kako su

Ljubimci postali superzvijezde?, dokumentarni film
20:54 Vrijeme na Drugom
21:00 Zauvijek snažan, američki film
22:45 CSI: Las Vegas, serija
23:30 Zakon i red: Odjel za žrtve, serija
00:15 Lovci na natprirodno
01:00 Predsjednikova kuharica, francuski film
02:30 Noćni glazbeni program

05:55 RTL Danas, (R)
06:35 Virus attack
06:50 Tenkai vitezovi
07:15 Sve u šest, magazin (R)
07:45 Pet na pet, kviz (R)
08:55 Hitna služba, serija (R)
09:50 TV prodaja
10:05 Mijenjam ženu
11:25 Četiri vjenčanja
12:35 Hitna služba, serija
13:30 Shopping kraljica (R)
14:30 Big Brother, show (R)
15:30 Horvatovi, serija (R)
16:30 RTL Vijesti
17:00 Shopping kraljica
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:15 Pet na pet, kviz
20:00 Horvatovi, serija
21:10 Big Brother, show
22:15 RTL Direkt
22:45 Big Brother
23:05 Big Brother
23:20 Dr. House, dramska serija
00:20 Kost, serija
01:15 CSI, serija (R)

02:05 Kost, serija (R)
02:50 Astro show, emisija uživo
03:50 RTL Danas, (R)
04:35 Kraj programa

ČETVRTAK 8.10.2015.

06:42 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:05 Vita jela, zelen bor
09:33 Capri, serija
10:25 Boje Maroka: Zelena, dokumentarna serija
11:15 Najmanja manjina, (R)
11:47 TV kalendar
12:00 Dnevnik 1
12:20 Dragocjeni biser, telenovela
13:10 Kod doktora, talk-show
14:00 Društvena mreža - znanstveni četvrtak
15:10 Jezik za svakoga
15:20 Igre moći, serija
16:10 Strani igrači film
18:15 Potjera
19:00 Dnevnik 2
20:02 Igre moći, serija
20:50 Ono što jesam: Tijelo moje savršeno, dokumentarna serija
21:40 Otvoreno
22:32 Dnevnik 3
23:02 Spomenko, dokumentarni film
23:34 Petra i Nabatejci,

dokumentarni film
00:29 Elitni odred: Danska, serija
01:27 Kod doktora, talk-show
02:07 Skica za portret
02:26 Jezik za svakoga
02:36 Spomenko, dokumentarni film
03:06 Rat za slavu, američki film
05:03 Dragocjeni biser, telenovela
05:48 Dnevnik 2

06:00 Juhuhu
09:55 Draga Genevieve
10:17 Visoke potpetice u slami
10:42 Čarolija, serija
11:32 Heartland, serija
12:17 Londonska kuhinja Rachel Khoo
12:42 Ubojstvo, napisala je
13:30 Čarolija dobre vještice, američki film
14:55 Glazba, glazba
15:10 Kako urediti dom za prodaju
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Stipe u gostima
17:15 Putovanja jednog gurmana
17:43 Kriške sira, dokumentarna serija
18:08 Dolina sunca, serija
18:50 Bitange i princeze
19:25 Bitange i princeze
20:00 Karipsko more sa Simonom Reeveom, dokumentarna serija
21:00 Vrijeme na Drugom

21:05 Rat za slavu, američki film
23:05 CSI: Las Vegas, serija
23:50 Zakon i red: Odjel za žrtve, serija
00:35 Lovci na natprirodno
01:20 Čarolija dobre vještice, američki film

02:45 Noćni glazbeni program
05:55 RTL Danas, (R)
06:35 Virus attack
06:50 Tenkai vitezovi
07:15 Sve u šest, magazin (R)
07:45 Pet na pet, kviz (R)
08:55 Hitna služba, serija (R)
10:05 Mijenjam ženu
11:25 Četiri vjenčanja
12:35 Hitna služba, serija
13:30 Shopping kraljica (R)
14:30 Big Brother, show (R)
15:30 Horvatovi, serija (R)
16:30 RTL Vijesti
17:00 Shopping kraljica
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:15 Pet na pet, kviz
20:00 Horvatovi, serija
21:10 Big Brother, show
22:15 RTL Direkt
22:45 Big Brother
23:05 Big Brother
23:20 Dr. House, serija
00:20 Kost, serija
01:15 CSI, serija (R)
02:05 Kost, serija (R)
02:50 Astro show, emisija uživo
03:50 RTL Danas, informativna emisija (R)
04:35 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svijetolik* nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

HRVATSKA PANORAMA NA TELEVIZIJI YU ECO

Program obuhvaća informativnu petominutnu emisiju *Cro info vijesti*, koja se prikazuje radnim danima nakon Info bloka ove televizije u premijernom i tri reprizna termina (15.30, 19.15, 22.15, 00.15 sati). Polusatna društveno-politička emisija *Moirišta* emitira se četvrtkom od 22.30 sati, a reprizira ponedjeljkom od 9 sati. Kolaž emisija s pregledom tjedna iza nas pod nazivom *Hrvatska panorama* emitira se subotom od 11 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE: 18.00 - 19.00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog *Boja Srbija* • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik *Govorimo hrvatski*

19.00 - 19.30

• Poetski predah • *Popularne melodije* - zabavna glazba (ponedjeljkom) • *Na valovima hrvatske glazbene tradicije* - narodna glazba (utorkom) • *Veliki majstori glazbe* - ozbiljna glazba (srijedom) • *Rock vremeplov* (četvrtkom) • *Minute za jazz* (petkom)

19.30 - 20.00

• *Europski magazin* - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • *Kulturna povijest* (utorkom) • *Znanjem do zdravlja* (srijedom) • *Razmišljanje dopušteno* (četvrtkom) • *Tjedni vodič* (petkom)

20.00 - 20.30

• *U pauzi o poslu* (ponedjeljkom) • *Aktualije* (utorkom) • *Otvoreni studio* (srijedom) • *Kultur café* - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • *Vodič za moderna vremena* - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA: Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18.15 Vojvođanski tjedan
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.00 Vjerska emisija, duhovna glazba
• 20.00 Divni novi svijet
• 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
• 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.30 Putnici kroz vrijeme emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20.00 Hrvatima izvan domovine - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
20.55 Odjava programa

104, 4 Mhz

MARINKO MIKOVIĆ, KVALIFICIRANI VOZAČ PO STRUCI U KOJOJ JE VEĆ PUNIH 35 GODINA

Voljeti svoj posao i biti skroman

počinje moje aktivnije djelovanje u stranci, gdje sam se ozbiljno nametnuo, što je i zapaženo, članci stranke su vidjeli i ocijenili moje vrijednosti. Tako sam 2014. godine imenovan za predsjednika Fondacije za razvoj sporta u Subotici», kaže Marinko i nastavlja priču o svojim angažmanima.

»Izabran sam ove godine na skupštini Mjesnog odbora DSHV-a Novo selo za predsjednika, a time ujedno postao član subotičke podružnice i ušao u Vijeće stranke. Poslije izbora novoga vodstva stranke staviti ću se i dalje na raspolaganje novom vodstvu i tako davati svoj doprinos, koliko god budem znao i mogao. Kao što sam rekao, promjenom radnog mjesta maksimalno sam se angažirao u stranci, što znači da se priroda moga posla izvršavala u Subotici, postala je lokalnog karaktera. Pored stranke ja sam i predsjednik udruge HAŠK Zrinski i istoimenog šahovskog kluba. Na obnoviteljskoj skupštini udruge, 6. svibnja 2010. godine dodijeljeno mi je da obnašam dužnost predsjednika, a godinu dana kasnije sam osnovao i ŠK HAŠK Zrinski čiji sam također predsjednik i odmah da se pohvalim, otišli smo u viši rang natjecanja, u Sjeverno-bačku ligu, čime se s ponosom mogu pohvaliti, a želim istaknuti da smo jedina sportska udruga s hrvatskim predznakom na ovim prostorima, gdje žive Hrvati.«

SLOBODNO VRIJEME, HOBI

Marinko ima sina **Srđana** i unuka **Andreja**. Priča nam kako mu je sin uposlen u pri-

vatnoj tvrtki iz Beograda, dosta je na terenu, jer mu je priroda posla takva. Konkretno se radi o popravci automata za kavu i sokove. Marinko s ponosom ističe kako mu je sin branio 4 sezone za reprezentaciju Hrvata iz Srbije, a trenutačno, kao amater, vikendom igra u Mađarskoj.

Marinko živi u kući, a s obzirom da se bavi i uzgojem ptica, to je i jedini logičan slijed stvari. U pitanju su papige koje, kako nam kaže, sam uzgaja i vodi računa o njima.

»Uzgojem papiga se bavim već 30 godina, a u stvari ptice sam zavolio od ranog djetinjstva i s njima sam i do danas. U svome posjedu imam ptice s četiri kontinenta i to više vrsta: žako, kaka-du, amazon, veliki aleksandar, kina aleksandar itd. Što se tiče

Uposlen kod privatnog djelatnika **Marinko Miković** je, kako nam priča, poslije osnovne, pohađao školu učenika u privredi, gdje je izučavao zanat za mesara. Kako kaže, nije mu se baš sve jako svidjelo, te je po dolasku iz vojske odlučio položiti kvalifikacije za vozača B, C, E kategorije. Tako je stekao kvalifikaciju za vozača i postao profesionalni vozač. Sebe je našao u tome, a samim tim

koliko je ostao u ovoj struci da se zaključiti koliko voli taj posao.

ANGAŽMANI – POLITIČKI I DRUŠTVENI

»Moj politički angažman je počeo 1992. godine dolaskom u DSHV. Zbog prirode moga posla nisam se mogao puno angažirati u stranci niti dati svoj pun doprinos našoj zajednici. Promjenom radnog mjesta

izložbi ranije sam mnogo izlagao, osvojio sam nagradu za najljepšu pticu izložbe, tri puta sam bio prvak države, sedam puta sam bio drugi i oko 12 puta treći, a tu su i mnoga druga priznanja». Doista se Marinko ozbiljno bavi svojim pticama, koje veoma voli i dakako uživa u njima. Smatramo da je ovo za Marinka lijepa preokupacija, ili hobi, kako god mi to nazvali.

»Što se tiče preokupacija, drugih nemam, što sam mislio postići s pticama to sam i postigao. Kada sam slobodan idem u stranku, malo u šetnju, a tu se nađe i prijateljica za razgovor, šetnju i opuštanje.«

Ističe kako je i kao dijete bio, baš kao i danas, skroman, a naravno da su mu sin i unuk nešto što najviše voli. A kad smo kod nekih ostvarenih ili neostvarenih planova, želja, Marinko nam priča:

»Što se tiče ostvarenih želja djelomično sam zadovoljan, ali kad malo bolje analiziram dosadašnji moj rad i angažiranje sigurno da ima mnogo toga još neostvarenog, a neostvarene želje se trudim ostvariti, neke ću ostvariti, a neke sigurno neću uspjeti nikada, u životu se ne može sve ostvariti.«

Zavirili smo na koncu i dotaknuli se kuhinje, nekima to nije problem, no kod nekih to malo teže ide, razumljivo, mi se trudimo nabaviti neki recept, no ponekada nam i izmakne. Ne zamjeramo. Naše je pitati i zamoliti da dobijemo možda neki recept. No, i pored svega ovoga Marinko nam je rekao kako kuha i voli kuhati.

»Što se tiče kuhara u kući to sam uglavnom ja, a ponekad to uradi i moja prijateljica. Pošto obožavam i znam dobro kuhati, ona ni ne može doći do izražaja.

Sve volim pripremati, bilo što da mi se jede eto mene za štednjakom, pripremam i kuham. Najviše volim domaću kuhinju s ovih prostora, ali neću zaobići ni neku drugu, jer sam inače veliki gurman.

Kada su u pitanju delicije, volim umjereno slano, a slatko obožavam jer sam sladokusac.

Kada su jela u pitanju nisam probirljiv, jer kod mojih roditelja nije bilo – ja ne volim ovo, ono, nego se jelo ono što se skuhalo taj dan i sada kao odrastao jedem razna jela.«

Marinko se rado odazvao surađivati u ovoj rubrici i doista je s velikim žarom, bez nekoga posebnog nagovaranja pristao i odvojio vrijeme za ovaj razgovor.

Branka Dulić

2. listopada 2015.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, na osnovi članaka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. Glasnik RS* br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O PODNIJETOM ZAHTJEVU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Nosilac projekta TELEKOM SRBIJA AD, Takovska br. 2, Beograd, podnio je dana 16.09.2015. godine pod brojem IV-08-501-306/2015 Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta: **Bazne postaje mobilne telefonije Su09/Suu09/Sul09 Subotica 3** na katastarskoj čestici 2673 KO Stari Grad, Trg Jakoba i Komora br. 30, Subotica (46.104688°, 19.658246°).

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nosioca projekta, može se izvršiti u prostorijama Odsjeka za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg slobode 1, Gradska kuća, II kat, soba 226).

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od objavljivanja ove obavijesti mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gore navedenu adresu, ili elektroničkim na adresu zivotnasredina@subotica.rs

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, Odsjek za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, na osnovi članaka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O PODNIJETOM ZAHTJEVU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Grad Subotica podnio je Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta: »Izgradnja hale – PROIZVODNI POGON S PRATEĆIM SADRŽAJIMA za obradu i montažu elektrostrojarskih komponenata« zaveden pod brojem IV-08-501-156/2015, a koji se planira na katastarskoj čestici 33928/28 KO Donji grad, (46.080816°, 19.640836°).

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nosioca projekta može se izvršiti u prostorijama Odsjeka za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg slobode 1, Gradska kuća, II kat, soba 226).

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ove obavijesti mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gore navedenu adresu, ili elektronski na adresu zivotnasredina@subotica.rs.

POGLED S TRIBINA

Hajduk

Svaka čast *Dinamu* i njegovim odličnim rezultatima, ali ovaj »pogled« pripada »majstoru s mora«, splitskom *Hajduku*. Mlada momčad **Damira Burića** postala je pravi hit novog prvenstva 1. HNL, a nakon 11 odigranih kola zauzima drugo mjesto na ljestvici s tri boda manje od neprikosnovenog lidera *Dinama*. Pobjedom u tzv. derbiju *Sv. Duje*, protiv uvijek neugodnog gradskog rivala *Splita* (2:0), uz kiks *Rijeke*, *Hajduk* se našao u samom vrhu prvenstvene ljestvice. Uz jednu dodatnu zanimljivost, nekadašnji nogometaš *Splita* slavio je kao trener *Hajduka* protiv nekadašnjeg legendarnog nogometaša *Hajduka* koji je sada na čelu RNK *Split* (**Zoran Vulić** op.a).

Zanimljivo je svakako istaknuti i činjenicu kako »Bili« već šest uzastopnih ligaških kola nisu vadili loptu iz svoje mreže, a jedini prvenstveni susret su izgubili još u 3. kolu protiv *Istre 1961* (1:4). Od tada, a bilo je to 26. srpnja, sve do danas, početka listopada, *Hajduk* igra nogomet koji oduševljava njegove vjerne navijače. A ne zaboravimo kako je Torcida najbrojnija publika na svim hrvatskim stadionima, ne rijetko prateći svoje ljubimce na brojnim gostovanjima u Hrvatskoj i inozemstvu, a *Poljud* jedini stadion u Hrvatskoj koji može biti ispunjen do posljednjeg mjesta.

U sjajnoj rezultatskoj seriji, koja traje već više od dva mjeseca, mladi *Hajduci* su uspjeli odoljeti *Dinamu* i *Rijeci* (neodlučeni dueli), glavnim rivalima za mjesto u vrhu tablice, a pobjedama doma i na strani uvećali svoj bodovni saldo.

Uz sve ove vrijedne rezultate nikako se ne smije zaboraviti kako je splitska momčad cijelo ljeto igrala i kvalifikacijske susrete za ulazak u Ligu Europe i tek, na koncu, posustala protiv *Libereca*.

Hajduk je uvijek imao odlične nogometaše i, uz *Dinamo*, predstavljao veliki rasadnik nogometnih talenata.

Tako je oduvijek bilo i bit će i dalje...

D. P.

NOGOMET

Bačka 1901 bez pobjede

SUBOTICA – Susret 7. kola Srpske lige skupina Vojvodina odigran na domaćem terenu protiv *Radničkog* iz Šida nogometaši *Bačke 1901* nisu uspjeli riješiti u svoju korist, pa su se morali zadovoljiti podjelom bodova (0:0). U sljedećem kolu gostuju kod *Banata* u Zrenjaninu.

Minimalac za tri boda

TAVANKUT – Jedan gol vrijedan tri boda postigao je *Tavankut* u pobjedi protiv *Mladosti* iz Apatina (1:0) i skočio na peto mjesto tablice Bačke lige. Prilikom za nove bodove Tavankučani imaju u subotu na gostovanju protiv *Bečeja 1918*.

Monoštorcima bod iz Riđice

RIĐICA – U petom kolu MNL Sombor – Apatin – Kula – Odžaci Monoštorci su na vrućem gostovanju u Riđici iščupali polovicu plijena zgoditkom u samom finišu utakmice. U susretu *Graničara* i *Dunava* viđena je dosta oštra, na momente i gruba igra, osobito od strane domaćina. Napadači su bili efikasni, pa su se mreže tresle u šest navrata, na svakoj strani po tri puta. Na koncu, najpravednija je bila podjela bodova, uz rezultat 3:3

I. A.

RUKOMET

Pobjeda i poraz Sonćana u Somboru

SOMBOR – U samo tri dana RK *Sonta* je dva puta putovala na gostovanja u Sombor. Prvu utakmicu, zaostalu iz 1. kola ovosezonskog prvenstva TRLS skupina Bačka, odigrali su u četvrtak u večernjim

satima na otvorenom asfaltiranom terenu protiv *RK Sombor* i ubilježili pobjedu košarkaškim rezultatom 44:41. U subotu, u utakmici 3. kola, Sonćani su poraženi od ekipe *Somborelektro* rezultatom 30:28. Zahvaljujući osjetnoj razlici stvorenoj u prvom poluvremenu domaćini su uzeli bodove.

I. A.

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs
Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Prodaje se roljka za glačanje veša i drvena vaga s tegovima (mjeri do 500 kg). Tel.: 064 3910112

Tročlana obitelj prima stare osobe na dvorbu za nekretninu ili penziju. Tel. 062 1941729.

Kupujem njivu – poljoprivredno zemljište u jednom komadu većem od 5 ha. Tel.: 064 1759512

Subotica, prodaje se solidna kuća sa zasebnom garažom i prostranim dvorištem. Infrastruktura. Legalizovano. Cena po dogovoru. Vlasnik. Tel.: 065-5053962.

Izdajemo apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com.

Sombor – prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Zagreb, u Srednjacima izdajem jednosobni stan, soba, kuhinja, kupatilo. gr. grijanje, telefon, renoviran, nov namještaj. Tel.: 024 547 204.

Prodaje se kuća u Petrovaradinu, Marina Držića 2a. Površina zemljišta je 100 m², stambena površina je 40 m². Tel.: 064 0125719.

Podajemo obiteljsku katnu kuću 210 m² na placu od 670m² – garaža, kotlarnica, ljetna kuhinja i vinska komora sve opeka, plin, etažno grijanje, telefon, interfon, do autobusa 5 minuta. Subotica. Tel.: 024 546 061 ili 064 468788.

Prodajem Tv Samsung ekran ravan 82 cm, daljinski, namještaj visoki sjaj – regal 3,8, klupski stol, škrinja za jastuke i regal 2,v /2š. Tel.: 064 4681788.

Prodajem noviju trosobnu kuću na uglu, s placem od 524 m² u Novom naselju – Aleksandrovo. Tel.: 063-553-447.

Subotica centar – izdaje se uredski poslovni prostor, 4 prostorije, 130 m², tri telefonske linije, internet, parking prostor. Cijena po dogovoru. Tel.: 024/529-745, 063/518-218.

Hrvat, 25 godina, zaposlen, vlasnik velike kuće u turističkom gradu Slavenska Orahovica kod Osijeka, traži djevojku zanatliju (frizerku) za dopisivanje – brak. Uz pismo poslati fotografiju.
Ivan Peček, Stjepana Radića 10, HR 33515 Orahovica Slavenska, Hrvatska.

Izdajem u najam 20 ari placa u progonu u centru Tavankuta, pogodno za plastenik ili organsku proizvodnju – ima bunar. Tel.: 064 5259245.

Prodaje se kuća – vikendica na zapadnoj obali jezera Palić. Tel.: 062 8687964.

Mijenjam ili prodajem veće leandere u boji i limun, koturaljke, novu električnu kosilicu, muške čačkire s prslukom, kožne čizme, koš, šešire, šubare, kaput i žensko bunjevačko ruvo (i sefiri), razne marama, sto i stolice, tepisi i ekskluzivna italijanska vjenčanica od čipke. Tel.: 024 532570.

Kupujem salaš s okućnicom u Ljutovu ili Tavankutu. Tel.: 069 2887213.

Prodaju se koturaljke, stolovi i stolci, bunjevačka ruva – svila i sefiri, marama, pregače, ponjaviceevece, čaršavi, muške čačkire i prsluk, čizme, šeširi, nova el. kosilica, tepisi i staze. Tel.: 024 528 682.

Prodaje se dvosoban stan (51 m² + terasa) s odličnim rasporedom prostora na Prozivci. Stan se redovito održava i sačuvan je. Ima klimu, kablovsku i daljinsko grijanje. Cijena 28.000 eura (nije fiksno). Tel.: 062 788924.

Prodaje se trosoban stan od 73 m², dvije terase, renoviran, prijeko od Hrvatskog konzulata u naselju Tokio. Ima kablovsku, CG,... Cijena 50.000 eura. Tel.: 069 2052608.

Izdajem (od 1. 9.) 2-soban namješten stan (3 kreveta+pomoćni ležaj, plinsko grijanje, blizina tramvaja) u Zagrebu, Folnegovićeva naselje. Cijena: 250 eura. Tel.: 063 8820654, 065 6081194. +385 92 1770196.

Hitno prodajem mali moto-kultivator, marke VALPADANO s frezerom, 10 KS. Tel.: 062 86 87964.

Prodaje se apartman 36m² u Jadranovu 5 km od Crikvenice. Tel.: 024 4527499 ili 064 1839591.

Potrebni radnici za rad u novoj tvornici u Slovačkoj. Tel.: 064 4109369

Prodajem veći 1 S, integralova zgrada, parketiran, s malim barom, IV. kat, 2 lifta, podrum, cg, adsl, kds tv i interfon. Tel.: 062 8900458.

Prodaje se apartman od 36 m² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.

Prodaje se muška kožna jakna vel: 56 braon boje, nova. Tel.: 064 4618006.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi VAŽI DO 9. 10. 2015.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.
Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga **CroArt** prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge.
Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218;
e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC Bunjevačko kolo, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK

GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković
(urednik rubrike kultura i urednik *Kužiša*)
Dražen Prčić
(urednik rubrike sport i zabava)
Željka Vukov
(urednica društvene rubrike i urednica *Hrčka*)
Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)
Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik) (tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica) (jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Dropulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55; ++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизација
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

VOJVOĐANSKA KUPALIŠTA I IZLETIŠTA

Lemeška banja

Iako danas nije u funkciji, Lemeška banja, nekada poznato termalno lječilište u bačkom selu Svetozar Miletiću, nikako se ne bi smjela zaobići na popisu vojvođanskih kupališta, jer ukoliko bi se našli razboriti investitori, brzo bi joj se povratio stari sjaj. Kompleks Lemeške banje prostire se na površini od dvadesetak hektara. U vlasništvu je države, a korisnik je Mjesna zajednica. Smješten je sjeverozapadno od sela, na bačkoj terasi nadmorske visine od 93 metra. Osnova za ove toplice su ovdašnje ljekovito blato, voda

iz termalnog izvora, temperature 73 Celzijeva stupnja, jezerce i kupalište. Sagrađena je 1885. godine, a u prošlosti je bila vrlo razvijena. Za ove je toplice napravljena kupališna zgrada s kadama i mostom, a dali su je podignuti seoska uprava i nekolicina zakupitelja. Zgrada je bila slična onoj koja se danas može vidjeti na jezeru Palić. Središnja zgrada imala je restoran i sobe za spavanje. Lječilište je imalo dva velika bazena, a kupalište su otvorili liječnici. Oko jezera bio je zasađen park. Jezero je bilo dovoljno veliko i duboko da se po njemu moglo ploviti jedrilicama. Nekad je privlačila mnogobrojne goste koji su ovamo dolazili iz bližih i iz daljih krajeva. Bila je tradicionalnim odredištem. Voda iz ovih toplica po ljekovitosti je ravna vodi iz poznatih toplica Harkanj u Mađarskoj, a ljekovito blato onome iz Igala u Crnoj Gori. Kao prvi u somborskoj općini polovicom prošloga stoljeća sagrađen je i prvi bazen uz ovo lječilište. Vremenom, zbog nemara i drugih razloga, Lemeška banja je sedamdesetih godina napuštena i ugašena. Od toplica je ostala oronula središnja zgrada i ostaci dvaju velikih bazena. Najveća je ironija što je drugi bazen namijenjen ovom lječilištu završen osamdesetih, ali nikada nije dobio uporabnu dozvolu, tako da nikada službeno nije bio u funkciji. Uska stazica obrubljena srebrnim topolama i stoljetnim platanima danas ne vodi nikamo. Od nekadašnjih toplica ostao je samo toponim u imenu Kupališne ulice, a Savjet MZ i dalje uporno pokušava pronaći ulagače.

Ivan Andrašić

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Jesen na vrati...

Piše: Branko Ivković

Faljnīs čeljadi moja, eto nama jeseni, došla na nako polagano kugod da se došunjala kroz naše njive i voćnjake, donela nam fala bogu posla svudan po njivama i avlijama, doduše nemade baš takog roda kakog smo imali lane, al što kazli

naši stari: »Ni u kiši blaga, a ni u suši gladi«, malkoc će moždar bit veća cina, bar se nadamo, samo što nada već dugo trva a nikako da se kogod već siti da je ostvari. »Kako će kad imade pričeg posla od nas sirotinje, a svog svita, oni sad brinedu o tuđoj brigi a za nas domaće već niko ni ne haj«, veli moj pajdaš Pere, vid ti njega, i on se niki bacijo u politiku, pa još niki mudro divani. »Periša moj ovo ti nije bilo rđavo izdivanjeno, a ja uvik mislijo da ti mudruješ samo kad si oždrt«. »Ajak, ta šta misliš da ja ne pratim šta se u svitu izvešava, ta imadem i ja televiziju, a i pokadgod donesem i novine iz sela, kad nađem da ji kogod ostavijo u čekaoni kod doktora«. Ha, sad već sa zanimanjem ga gledim, a ko bi kazo da je on taki uncut, gleda jel kogod ostavijo pročitane novine pa ji donese kući. »Samo to su ti moj Pere cigurno stare novine od po di koji dan, jel u nas ambulanta radi samo dvared nediljno, a oni drugi pet dana se triba čuvat da se ne posičeš jel štogod drugo nagazduješ«. Doduše jeste da smo kadgod imali i više doktora na dan, al sad borme nije tako. Kadgod je bijo i zubar, no on mi ni ne fali, njega se bojim ko vrug križa, al bijo je i dičiji doktor, pa ženski, a radila je ambulanta cijo dan, a sad pet sat, al neće da prime svakog, kažedu da onda neće imat kada popit kafu jal ručat, kome već šta izmisliđu kast. No obećavajedu, samo mi nismo strpljivi. Jeto nije prošlo ni dvajst lita kako su nam obećali već sutra sve povratit, ponda su došli drugi, i oni su lipo naobećavali, a tek ovi treći, čeljadi moja šta su tek ti naobećavali... Ta sve bi čovik niki i sam malko bijo bolesan, al ne mož kad su mi baš ti treći ukinili cocijalno. Ni ne fali mi baš, i nako nikake asne, kad ti štogod fali jopet moraš privatno, jel dok ne dođeš na red 'lipsaj magarče dok trava naraste.' Periša mi se niki zamislijo pa se ni čaše ne vaća, al doduše ni nema ništa više u njoj, a kraj njeg se namistijo i moj šarov pa gledi priko tačaka nako pesnički u daljinu, kugod da i on vidi nepravdu prema nama paorima. Sića se matori linjavko i pojedini salaša koji više nema, a cigurno ji više niko neće ni opravit i na njima se veselit, udavat jal ženit, nema više di ni kerečije svatove napravit, vijat se i lajat po Ivković šoru kad nemade više ni vašaka, samo po di koji litalica na kom se vidi da je iz varoši odvijan kad više nije bijo interesantan dicit, već naraso, a gazda ga di će s njim već na salaše, ko veli - tu će ga kogod već privatit. Tako i bude, mi salašari nismo ko države i ne pravimo ograde, ko došo dobro došo, samo mora bit normalan kulturner ker. Neg jestel bili na *Bunjavačkim pismama*, bilo je samo tako lipo, doduše kogod mi otkinijo lampu s bicigle, al ni mi žavo, i nako je s pece. Ajd zbogom.

BAĆ IVIN ŠTODIR

Ko će komu šipak pod nos

Bač Iva niki dan unišo u bircuz, sa sokaka vidijo kuma Tunu, veli, dobro ručo, pa ajd, neće mu pritegnit koji špricer. Lanjcke katarke nestalo, a nova još ni uzrila. Sijo ko kuma zastal i oma poručijo litru kev-edinke i sodu. Ne zna zašto, al u bircuzu su mu nikako slađi bili špriceri. Sijo, al bolje da i ni. Kum Tuna ko da ni ni opazijo ka je došo, toliko se zablando u televiziju. Zinijo, izbuljijo se, pa ni da trepne, ni da izdane. Sluša šta divani naj brundati, vi dana ga puna televizija. Ako kogagod drugoga malo i pušću da divani, taj samo ponavlja da je baš tako kako on kaže. Eto, naj mali okrugli divani da je Evropa nesposobna, da su tamo svi međ sobom pokrđani. A vamo, otecavu se koji će se te iste Evrope više umilit, jel jako volju ka ji kogod potapše po glave ko dobroga kericu. Samo, kako su sad krenili, prija će jim bit po ušima. Ojedamput u bircuzu muk. Nove televizije divani naj isprika što se naopako češlja. I ne da se ni malo brundatomu. A brundati, ope, divani na njeve televizije, ni on se ne da. Navrli ko mala dica, samo gledu ko će komu prvi šipak pod nos. Vaj jednu, naj dvi. Vaj nomu vi ste vaki, naj vomu vi ste naki. Pa onda, ope, vomu se spušća rampa, nomu se oma digne. Isto rampa. Te prvi drugomu daje nikaki rok do dva, a drugi oma prvomu do devet. Onda ope prvi vidičeš ti do deset, a drugi spominje dvanajst. Da sluša, a ne gleda, čoveku bi izgledalo ko u ni kaubojcki filmove, ka glavni zakazivu ka će sa pištoljma stat jedan sprom drugoga. Za svit što ji gleda i sluša, ni jim puno briga. Ako se i počme pucat, nek svako pazi na se. I u bircuzu se polako zakuvava. Polak nji je za prvoga, a po za drugoga. Naviju glasno, na riči se baš i ne pazi. Ko vi se, ope, sve svršilo na divanu i obadva se požurili, svaki za se, obnarodovat da su pobedili. Ka je u bircuzu svađa već odmakla i zapritila da će se izmetnit u štogoda ozbiljnije, spominjale se tu već i matere i materina braća, birtaš za dram pritiso puce i na televizije se sto prikazivat fodbal. »Bome, kume, lipo vaj naš reko njevomu. Šta on tude nama vi ste vaki i vi ste naki?«, ojedamput veli kum Tuna, ko iz bolesti. Bač Iva izdunijo špricer nabelo, a onda samo malo dlanom otriso desni brk. »E, moj kume, jel ti i znadeš koji je naš, a koji njev? Otkud bi zno, ka ne znaš ni čiji si ti. Svojatu nas obadva ka dojde vrime za izbiranje, pa nas potli samo šljoknu. Da je moj pokojni dada živ, već bi on nama lipo zno rastolmačit sve vo što gledimo na televizija, a zno bi i koliko će brzo bit izbiranja i vamo i tamo. A bome, ka se malo bolje prošodiram i mene izgleda da su baš ta dva napikali televizije i novine i odvud i onud da međ svitom palu vatru, ko i pri dvjspešest godina.«, veli i naruči još litru i sodu, ka se već kum Tuna ne može sitit.

Piše: Ivan Andrašić

MISLI POZNATIH

- **Wonder:** Svi imamo neke sposobnosti. Razlika je kako ih koristimo.
- **Ford:** Preko noći postaje slavan samo onaj tko je danima neumorno radio.
- **Majka Tereza:** Dobre riječi mogu biti kratke i jednostavne za izgovaranje, njihov odjek je beskrajan.

KVIZ

Ivan Kušan

Koje godine i gdje se rodio hrvatski književnik i akademik **Ivan Kušan**?
 Gdje je završio akademsku naobrazbu?
 Koji je tiskovina bio urednik?
 S kojih jezika je bio prevoditelj?
 Kada je objavio svoj prvi roman *Uzbuna na zelenom vrhu*?
 Po kojem svom opusu je postao najpoznatiji?
 Kako se zove njegov najvažniji roman?
 Kada i gdje je umro Ivan Kušan?

Umrlo je 20. studenoga 2012. godine u Zagrebu
 Razpet između
 Po romanima o Kokou
 1956. godine
 5 engleskog, ruskog i francuskog
 Most, Telegram, Modra lasta
 Diplomirao je i magistrirao na ALU u Zagrebu
 Rodio se 30. kolovoza 1933. godina u Sarajevu

FOTO KUTAK

Da se okupamo ili ne?

VICEVI

Žali se Perica ocu:

- Tata nagazio sam na čavao.

A otac će sav usplahiren:

- Nadam se da nisi pocepao patiku!

Sretne vuk Crvenkapu u šumi:

- Možeš li mi dati bakinu adresu?

Mogu – odgovori ona:

baka@yahoo.com

MEĐUNARODNI NOGOMETNI SUSRET REPREZENTACIJA DÉL VIDÉKA I HRVATA IZ SRBIJE

Europski duel u Mórahalomu

Na poziv nogometne reprezentacije *Dél Vidék* (Južna regija) iz Mađarske, reprezentativna vrsta *Hrvata iz Srbije* odigrala je u ponedjeljak 28. rujna u Mórahalomu prijateljski međunarodni susret. Za domaćine je ova utakmica imala posebnu važnost, jer je u pitanju bio prvi službeni međunarodni susret igrača ove novoformirane ekipe. Zbog ozljeda nekoliko standardnih prvotimaca izbornik reprezentativne vrste *Hrvata iz Srbije* **Marinko Poljaković** nije mogao računati na najjači sastav, a dodatni hendikep je bila i rana ozljeda jednog od najboljih igrača **Dejana Kekezovića**, pa je susret na koncu završio pobjedom domaćina od 3:0. Povrh svega, ružno i hladno vrijeme pokvarilo je ugođaj, te noćno vrijeme odigravanja susreta, pa je i to dobrom dijelom rezultiralo slabijom partijom gostujuće momčadi. Domaća ekipa *Del Videk* iskoristila je svoju šansu, povelu 1:0 u prvom dijelu susreta, a potom s još dva pogotka u

drugom poluvremenu potvrdila zasluženu pobjedu.

Reprezentacija *Hrvata iz Srbije*: **Srđan Miković, Igor Skenderović, Bojan Ušumović, Filip Ilovac, Milan Petreš, Dario**

Laszlo Racz, Zsolt Lacko, Oliver Mezei, David Macsai, Aron Szalai, David Farago, Kornel Takacs.

Prije početka susreta upriličena je prigodna tiskovna kon-

susreta u Mórahalomu. Također sam zahvalan i našim domaćinima, jer su se potrudili osigurati nam odlične uvjete za ovaj lijepi sportski događaj.

Tamas Takacs, nogometaš i kapetan reprezentacije *Dél Vidék*:

Drago mi je što mogu zaigrati u jednom ovakvom susretu i nadam se kako će ih u budućnosti biti još više. Momčad Hrvata iz Srbije je respektabilna reprezentacija koja postoji već gotovo deset godina, dok smo mi još na početku i nastojat ćemo u budućnosti postići što bolje rezultate.

Attila Apro, Tamás Takács, Srđan Miković i Marinko Poljaković

Vojnić, Davor Rajkovača, Mijo Erceg, Dejan Kekezović, Goran Hakač, Veljko Vojnić, Damir Lukač.

Dél Vidék: **Tamas Özvegy, Sándor Mihalecz, Otto Barta, Igor Bilić, Tamás Pols, Roland Leko, Zsolt Tandari, Dalibor Crkvenjakov, Zoltan Nagy, Tamás Takács, Csongor Bata, Tamás Hajagos, Daniel Dudas,**

ferencija s koje vam prenosimo izjave sudionika:

Attila Apro, izbornik reprezentacije *Dél Vidék*:

Ponosan sam što smo uspjeli dogovoriti naš prvi službeni međunarodni susret i zahvalan sam reprezentaciji Hrvata iz Srbije koji su prihvatili naš poziv za odigravanje ovog prijateljskog

Marinko Poljaković, izbornik reprezentacije *Hrvata iz Srbije*:

Sa zadovoljstvom smo prihvatili poziv za odigravanje jednog ovakvog međunarodnog prijateljskog susreta i srdačno zahvaljujemo našim domaćinima zbog prilike za sportskim nadmetanjem, ali nažalost nismo bili u mogućnosti izvesti našu najbolju momčad, jer je zbog ozljeda i spriječenosti izostalo

šest standardnih prvotimaca. Bez obzira na ovakve okolnosti uvijek smo spremni odigrati nogometni susret, što smo i ovoga puta dokazali dajući maksimum naših trenutačnih mogućnosti.

Srđan Miković, vratar i kapetan reprezentacije *Hrvata iz Srbije*:

Uvijek je lijepo zaigrati na jednom ovakvom susretu i s radošću smo se odazvali pozivu nogometne reprezentacije *Dél Vidék*. Igrati u reprezentativnoj vrsti predstavlja veliku čast i ponos za svakoga tko je pozvan nositi majicu nogometne reprezentacije *Hrvata iz Srbije*, a mi smo svojim zalaganjem svih proteklih godina i rezultatima koje smo postigli to i dokazali na najbolji mogući način.

Dražen Prčić

RAZVIJANJE DOBROSUSJEDSKIH ODNOSA

Zoltán Nógrádi, gradonačelnik Mórahaloma:

Morahalom je mali turistički gradić i uvijek se radujemo kada možemo u svom okruženju prihvatiti drage goste iz zemlje i inozemstva. Ovaj nogometni susret je lijepa prilika zbližavanja Mađara i Hrvata iz Srbije, te razvijanja dobrosusjedskih odnosa s obiju strana granice.

Petar Kuntić, koordinator reprezentacije *Hrvata iz Srbije*:

U spletu brojnih aktivnosti naše nogometne reprezentacije tijekom ove godine prihvatili smo poziv za odigravanje ovog, za naše protivnike povijesnog nogometnog susreta i drago mi je što smo prva momčad s kojom igraju službenu međunarodnu utakmicu. Njihova se momčad temelji na izabranim nogometašima iz akademije u Totovom Selu, nažalost mi smo još daleko od takve organizacije, ali se na naš način trudimo organizirati našu mladež. Za njih je ovo novo iskustvo, a mnogima i prvi nastup u Europskoj uniji.

Nogometna reprezentacija Hrvata iz Srbije

